

**T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**İL MERKEZLERİNDE VE TAŞRADA GÖREV YAPAN BEDEN EĞİTİMİ
ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI
(NEVŞEHİR – KIRŞEHİR İLİ ÖRNEĞİ)**

Osman ÇALIŞKAN

**Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**KÜTAHYA
2018**

**T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**İL MERKEZLERİNDE VE TAŞRADA GÖREV YAPAN BEDEN EĞİTİMİ
ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI
(NEVŞEHİR – KIRŞEHİR İLİ ÖRNEĞİ)**

Osman ÇALIŞKAN

**Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DANIŞMAN
Doç. Dr. Alparslan ÜNVEREN**

**KÜTAHYA
2018**

ONAY SAYFASI

Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne:

Osman ÇALIŞKAN'ın hazırladığı “İl Merkezlerinde ve Taşrada Görev yapan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Karşılaştırılması (Nevşehir – Kırşehir İli Örneği)” başlıklı Yüksek Lisans tez çalışması jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Programında Yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

(Tarih 22/03/ 2018)

İmzalar

Jüri Başkanı: Doç. Dr. Mehmet DEMİREL

D.P.Ü. BESYO Öğretim Üyesi

Üye: Doç. Dr. Alpaslan ÜNVEREN (Danışman)

D.P.Ü. BESYO Öğretim Üyesi

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Sinan AKIN

S.D.Ü. BESYO Öğretim Üyesi

ONAY:

Bu tez Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Muhammet Dönmez

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Çalışmam süresince, yoğun çalışmalarına rağmen engin bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım, benden desteğini esirgemeyen, değerli hocam ve danışmanım Doç. Dr. Alparslan ÜNVEREN'e;

Araştırma verilerini analiz çalışmalarında desteğini aldığım Arş. Grv. Utku IŞIK'a

Anketlerin uygulanması aşamasında misafirperver yaklaşımlarından dolayı değerli okul müdürleri ve kıymeti meslektaşlarım, beden eğitimi ve spor öğretmenlerine;

Her zaman yanımda olan en değerli hazinem babam Davut ÇALIŞKAN ve 18 kasım 2016 tarihinde hakkın rahmetine kavuşan canım annem Zeynep ÇALIŞKAN 'a Sonsuz dualarımla teşekkür ediyorum.

Bu tez herhangi bir kurum ya da kuruluş tarafından desteklenmemiştir.

ÖZET

Çalışkan, O. İl Merkezlerinde ve Taşrada Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Karşılaştırılması (Nevşehir – Kırşehir İli Örneği). Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya, 2018. Bu araştırmanın amacı, Nevşehir il merkezi ve Taşrada görev yapan beden eğitimi öğretmenleri ile Kırşehir il merkezinde ve Taşrada görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeylerini belirleyerek farklı değişkenlikler açısından tükenmişlik düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirleyerek karşılaştırmaktır. Bu araştırmanın evrenini, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Nevşehir il merkezinde 63 taşrada 79 Kırşehir il merkezinde 84 taşrada 49 olmak üzere toplam 275 Beden eğitimi ve Spor Öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubu ise kolay örneklem yöntemiyle ulaşılabilen, Nevşehir il merkezinde 53 taşrada 62 Kırşehir il merkezinde 65 taşrada 45 olmak üzere 225 beden eğitimi ve spor öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin verilerini toplamak amacıyla, kişisel bilgilerini belirlemek için, araştırmacı tarafından geliştirilen 20 sorudan oluşan Kişisel bilgi formu, Tükenmişlik düzeylerini belirlemek için 22 sorudan oluşan likert tipi bir ölçek olan Maslach Tükenmişlik Envanteri Eğitimci Formu kullanılmıştır. Envanter üç alt bölümden oluşmaktadır; duygusal tükenmişlik, duyarsızlaşma ve kişisel başarı. İstatiksel analizlerde; Ölçeğin alt boyutlarının normal dağılım gösterip göstermediği test etmek amacı ile Kolmogrov-Smirnof testi yapılmış ve bunun sonunda Maslach Tükenmişlik Envanteri Eğitimci ölçeğinin tüm alt boyutların normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Buna göre $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde 2 değişkenli veriler için Mann Whitney U testi, 2'den fazla değişkenler için ise Kruskal Wallis testi, uygulanmıştır. Bu çalışmada sonuç olarak, Nevşehir merkez ve taşrada görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik alt boyutlarından sadece duyarsızlaşma alt boyutunda anlamlı farklılıklar bulunmuş, Kırşehir merkez ve taşrada görev yapan öğretmenlerin ise tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi öğretmeni, tükenmişlik, duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarı.

ABSTRACT

Caliskan ,O., Who Served in The Provinces And in The Center of The Province of Professional Burnout Level of Teachers in Physical Education Comparison of University of Health Sciences, Physical Education And Department of Sport, Postgraduate Thesis, Kütahya in 2018. The purpose of this research is to compare by determining the occupational burnout levels of the education teachers in the provincial center of Nevşehir and the physical education teachers working in the rural areas and the teachers of the rural areas in Kırşehir and compare the burnout levels in terms of different variabilities. In the 2014-2015 academic year, the universe of this research was completed totally by 275 physical education and sports teachers who are 63 educational teacher in Nevşehir provinces , 79 educational teacher province center, 84 educational teacher in Kırşehir provincial center and 49 educational teacher in provinces. And also sample of the grup,accecible sample group ,contains 225 physical education and sports teacher who are in Nevşehir province center is composed of 53 province and 62 districts in Nevşehir ,in Kırşehir province 65 and 45 in districts of Kırşehir. Maslach Burnout Inventory Trainer Form was used to collect the data of the physical education teachers participating in the research consisting of 20 questions developed by the researcher, a likert type scale consisting of 22 questions. The inventory consists of sub-sections; emotional exhaustion, desensitization and personal success. In statistical analysis; The Kolmogrov-Smirnof test was performed to test whether the subscales of the scale showed a normal distribution and as a result, it did not show a normal distribution. (P & Lt; 0.05). Mann Whitney U test was used for 2 variable data and Kruskal Wallis test for more than 2 variables at $\alpha = 0.05$ significance level. As a result, there were significant differences only in the depersonalization sub-dimension of the burnout sub-dimensions of the physical education teachers who were working in the central and provincial areas of Nevşehir, and no significant differences were found between the burnout levels of the rural and central provinces.

Keywords: Physical education teacher, burnout, emotional exhaustion, desensitization, personal success.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Önemi.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Problem Cümlesi.....	3
1.3.1. Alt Problemler.....	3
1.4. Araştırmanın Hipotezleri.....	5
1.5. Varsayımlar	6
1.6. Kapsam ve Sınırlılıklar	7
2. GENEL BİLGİLER	8
2.1. Eğitim.....	8
2.2. Spor	8
2.3. Beden Eğitimi ve Spor	9
2.4. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi	10
2.5. Beden Eğitimi ve Sporun Eğitimle İlişkisi.....	11
2.6. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	12
2.7. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Görev Sorumlulukları.....	13
2.8. Tükenmişlik Kavramı ve Tanımı	14
2.9. Tükenmişlik Boyutları.....	15
2.9.1. Duygusal Tükenme	15
2.9.2. Duyarsızlaşma	15
2.9.3. Kişisel Başarısızlık Hissi	16
2.10. Diğer Tükenmişlik Modelleri.....	16
2.11. Tükenmişliğin Nedenleri ve Belirtileri	17

2.11.1. Tükenmişlik Nedenleri.....	17
2.11.2. Fiziksel Belirtiler.....	19
2.11.3. Davranışsal Belirtiler	19
2.11.4. Psikolojik Belirtiler	20
2.12. Tükenmişlik Sendromu Sonucu Yaşanan Olumsuzluklar.....	20
2.13. Stres ve Tükenmişlik.....	21
2.14. Stresin Sebepleri.....	21
2.15. Stresle Baş Etme Yolları	22
2.15.1. Örgütsel Düzeyde Yaklaşım	22
2.15.2. Bireysel Düzeyde Yaklaşım.....	22
2.16. Öğretmenlerde Tükenmişlik	23
2.17. Tükenmişliği Önleme Yolları	24
2.17.1. Örgütsel Önlemler.....	24
2.17.2. Bireysel Önlemler	25
2.18. Alanla İlgili Yapılan Araştırmalar	26
2.18.1. Tükenmişlikle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	26
2.18.2. Tükenmişlikle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	31
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	34
3.1. Araştırma Evreni	34
3.2. Araştırma Örnekleme.....	34
3.3. Araştırma Tekniği ve Protokol.....	36
3.4. Protokol.....	36
3.5. Veri Toplama Araçları	37
3.5.1. Kişisel Bilgi Formu	37
3.5.2. Maslach Tükenmişlik Envanteri-Eğitimci Formu (MTE-EF).....	37
3.6. Anketin Geçerlilik ve Güvenirliliği	38
3.7. Verilerin Toplanması	39
3.8. Verilerin Değerlendirilmesi ve İstatistik İşlemler.....	39
4. BULGULAR.....	41
4.1. Örneklem Grubun Ait Bulgular	41
5. TARTIŞMA	66
5.1. Tartışma.....	66

5.1.1. Hipotez 1. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Cinsiyet Değişkenliklerine Göre Tükenmişlik Puanları.....	66
5.1.2. Hipotez 2. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yaş Durumlarına Göre Tükenmişlik Puanlar.....	67
5.1.3. Hipotez 3. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin, Medeni Durumlarına Göre Tükenmişlik Puanları.....	69
5.1.4. Hipotez 4. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin, Eğitim Durumlarına Göre Tükenmişlik Puanları	70
5.1.5. Hipotez 5. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Görev Yerlerine Göre Tükenmişlik Puanları.	70
5.1.6. Hipotez 6. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin, Çalıştığı Okul Türüne Göre Tükenmişlik Puanları	71
5.1.7. Hipotez 7. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin, Mesleki Hizmet Yıllarına Göre Tükenmişlik Puanları	73
5.1.8. Hipotez 8. Merkezde ve Taşrada çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İl Merkezinde Çalıştığı Hizmet Yıllarına Göre Tükenmişlik Puanları.....	74
5.1.9. Hipotez 9. Merkezde ve Taşrada çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Taşrada Çalıştığı Hizmet Yıllarına Göre Tükenmişlik Puanları	75
5.1.10. Hipotez 10. Merkezde ve Taşrada çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Deneyimlerine Göre Tükenmişlik Düzeyleri Puanları	76
5.1.11. Hipotez 11. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Haftada Girdiği Ders Saatlerine Göre Tükenmişlik Puanları.....	77
5.1.12. Hipotez 12. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sınıflarında Bulunan Ortalama Öğrenci Sayısına Göre Tükenmişlik Puanları.....	78
5.1.13. Hipotez 13. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleklerini Severek ve İsteyerek Seçme Durumuna Göre Tükenmişlik Puanları.....	80
5.1.14. Hipotez.14. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin, Mesleklerini Bırakıp Başka Bir Meslek Yapmayı Düşünmelerine Göre Tükenmişlik Puanları.....	81

5.1.15. Hipotez.15. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin, Genel Olarak Mesleklerinden Memnuniyet Durumuna Göre Tükenmişlik Puanları	82
5.1.16. Hipotez 16. Katılımcıların Merkez ve Taşraya Göre Tükenmişlik Puanları	83
5.1.17. Hipotez 17. Nevşehir Merkez ve Taşrada Görev Yapan Katılımcıların Tükenmişlik Puanları	84
5.1.18. Hipotez 18. Kırşehir Merkez ve Taşrada Görev Yapan Katılımcıların Tükenmişlik Puanları	85
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	86
6.1. Sonuç.....	86
6.2. Öneriler	88
KAYNAKLAR	91
EKLER.....	102
EK-1: Kişisel Bilgi formu	102
EK-2 : Maslach Tükenmişlik Envanteri Eğitimci Formu	103
EK-3: Çalışmaya Ait Resmi İzinler ve Yazışmalar	105
EK-4: İstatistik Test Sonuçları	114

TABLOLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 3.1. Araştırmanın Evren ve Örneklemindeki Beden Eğitimi Öğretmen Sayıları	35
Tablo 3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemindeki Beden Eğitimi Öğretmen Sayıları	35
Tablo 4.1. Katılımcıların Cinsiyetlerinin Dağılımı	41
Tablo 4.2. Katılımcıların Yaşlarının Dağılımı	41
Tablo 4.3. Katılımcıların Medeni Durumlarının Dağılımı	41
Tablo 4.4. Katılımcıların Eğitim Durumlarının Dağılımı	42
Tablo 4.5. Katılımcıların Görev Yerlerinin Dağılımı.....	42
Tablo 4.6. Katılımcıların Çalıştıkları Okulların Dağılımı	42
Tablo 4.7. Katılımcıların Mesleki Hizmet Yıllarının Dağılımı.....	43
Tablo 4.8. İl Merkezinde Çalışan Katılımcıların Mesleki Hizmet Yıllarının Dağılımı.....	43
Tablo 4.9. Taşrada Çalışan Katılımcıların Mesleki Hizmet Yıllarının Dağılımı	44
Tablo 4.10. Katılımcıların Mesleki Deneyimlerinin Dağılımı	44
Tablo 4.11. Katılımcıların Haftalık Ders Saatlerinin Dağılımı	45
Tablo 4.12. Katılımcılara göre Beden Eğitimi Ders Saati Yeterliliğinin Dağılımı	45
Tablo 4.13. Katılımcıların Sınıflarındaki Ortalama Öğrenci Sayılarının Dağılımı.....	45
Tablo 4.14. Katılımcılara Göre Öğretmenlik Mesleğinin Gelirinin Yeterliliği.....	46
Tablo 4.15. Katılımcılara Göre Okullarının Spor Tesisi ve Malzeme Yeterliliği	46
Tablo 4.16. Katılımcıların Mesleklerine Olan İlgi ve Sevgi Düzeylerinin Dağılımı ...	47
Tablo 4.17. Katılımcıların Buldukları Sosyal Çevre Memnuniyetlerin Dağılımı	47
Tablo 4.18. Okul Yönetiminden Sağladığı Desteğin Katılımcılara Göre Dağılımı	47
Tablo 4.19. Katılımcıların Mesleği Bırakıp Başka Bir İş Yapma Düşüncelerinin Dağılımı.....	48
Tablo 4.20. Katılımcıların Genel Olarak Mesleki Memnuniyetlerin Dağılımı	48
Tablo 4.21. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Tükenmişlik Düzeyleri.....	48
Tablo 4.22. Katılımcıların Yaşlarına Göre Tükenmişlik Düzeyleri	49
Tablo 4.23. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Tükenmişlik Düzeyleri.....	50
Tablo 4.24. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Tükenmişlik Düzeyleri	51

Tablo 4.25. Katılımcıların Görev Yerlerine Göre Tükenmişlik Düzeyleri	52
Tablo 4.26. Katılımcıların Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Tükenmişlik Düzeyleri..	53
Tablo 4.27. Katılımcıların Mesleki Hizmet Yıllarına Göre Tükenmişlik Düzeyleri ...	54
Tablo 4.28. İl Merkezinde Çalışan Katılımcıların Mesleki Hizmet Yıllarına Göre Tükenmişlik Düzeyleri	55
Tablo 4.29. Taşrada Çalışan Katılımcıların Mesleki Hizmet Yıllarına Göre Tükenmişlik Düzeyleri	56
Tablo 4.30. Katılımcıların Mesleki Deneyimlerine Göre Tükenmişlik Düzeyleri.....	57
Tablo 4.31. Katılımcıların Haftalık Ders Saatlerine Göre Tükenmişlik Düzeyleri.....	58
Tablo 4.32. Katılımcıların Öğrenci Sayılarına Göre Tükenmişlik Düzeyleri	59
Tablo 4.33. Katılımcıların Mesleklerini Severek ve İsteyerek Seçme Durumlarına Göre Tükenmişlik Düzeyleri	60
Tablo 4.34. Katılımcıların Mesleğini Bırakıp Başka Bir İş Yapmayı Düşünmelerine Göre Tükenmişlik Düzeyleri	61
Tablo 4.35. Katılımcıların Genel Olarak Mesleklerinden Memnuniyetlerine Göre Tükenmişlik Düzeyleri	62
Tablo 4.36. Katılımcıların Merkez ve Taşraya Göre Tükenmişlik Düzeyleri.....	63
Tablo 4.37. Nevşehir Merkez ve Taşrada Görev Yapan Katılımcıların Tükenmişlik Düzeyleri	63
Tablo 4.38. Kırşehir Merkez ve Taşrada Görev Yapan Katılımcıların Tükenmişlik Düzeyleri	64

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Ark	Arkadaşları
D	Duyarsızlaşma
DT	Duygusal Tükenme
KB	Kişisel Başarı
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MTE	Maslach Tükenmişlik Envanteri
MTE-EF	Maslach Tükenmişlik Envanteri-Eğitimci Formu
SPSS	Statistical Package for Social Sciences
vb	ve benzeri

1. GİRİŞ

Eğitim, insanların hayatına sosyal, kültürel ve iktisadi yönden etki eden, yön veren, toplumlardaki gelişmeleri etkileyen en önemli unsurlardan biridir. Bireyin hayatında kendi yaşantısı yoluyla istendik davranış değişikliği süreci olan eğitim, kişiliğin geliştirilmesinde önemli bir araçtır. Bu süreçte birey, yaşadığı toplumun değerlerini, inançlarını, yaşayarak benimser, kabiliyetlerini ortaya çıkarır, geliştirir.

Toplumlar varlıklarını sürdürmek, gelişmek için bireyleri yetiştirmek zorundadır. Toplum, bireylere bir yandan yaşayışını, kültürünü, değerlerini, gelenek göreneklerini aşılacak, bir yandan da bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeleri, yenilikleri vermek durumundadır. Bunun sağlanması şüphesiz o toplumun eğitim-öğretim faaliyetleri ile olur. Eğitim ile birlikte, o toplumun hayat biçimi, kültürü, değerleri, inançları ile bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler kuşaktan kuşağa aktarılır. Böylelikle toplumlar hayatlarını sürdürürler (21).

Öğretmenlik, görev yaptığı şartların zorluğu nedeniyle çok yorucu ve yıpratıcı işlerdendir. Çalışma yerleri ve ortamdaki fazla strese neden olan etkenler nedeniyle öğretmenler tükenmişlik açısından fazla riskli bir gruptur. Negatif koşullar ve stresli ortamda çalışan öğretmenin hizmet kalitesi de düşme, beden sağlığında bozulma ve ortamıyla olan sosyal ilişkilerde aksama ortaya çıkabilir (95).

Öğrenci disiplin sorunları, öğrenci duyarsızlığı, fazla kalabalık sınıflar ve diğer çalışanların yardımının azlığı, çok fazla ödev kâğıdı, çok fazla ölçme, isteksiz tاینler, rol çatışması ve rol karmaşası ve öğretmenlerin çevre tarafından eleştirilmesi gibi stresler öğretmenlerde tükenmişliğe neden olmaktadır (50).

“Tükenmişlik, bilhassa insanlarla iç içe bulunan çalışma gruplarında olan kişilerde sık sık meydana çıkan “duygusal tükenme”, “duyarsızlaşma” ve “kişisel başarı hissinde eksilme” durumu olarak belirlenmiştir”(86).

Öğretmenin mesleki tükenmişlik yaşamasının, öğretmenin bireysel sağlığı ve öğrenciye verilen hizmetlerin aksaması gibi eğitim süreci üzerinde negatif bir etkisi vardır (19).

Gelecek nesilleri yetiştiren öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin belirlenmesi için yapılan çalışmalar ayrı bir öneme sahiptir. Çoğu zaman insanlarla

ve öğrencilerle iletişim içinde bulunan öğretmenler, değişik durumlara bağlı olarak bazı sorunlar yaşayabilirler. Özellikle öğretmenlerin yaşayacağı bu sorunlar büyük kitleleri olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle bir ülkenin eğitiminde önemli yeri olan öğretmenlerin mesleki tükenmişlik durumlarının ortaya çıkarılarak gerekli önlemler alınmasının ve alınan kararların yaşama aktarılmasının toplumun geleceği açısından büyük bir önem taşıdığı söylenebilir.

Bu çalışmamızın amacı; Merkezde ve taşrada görev yapan Beden Eğitimi öğretmenlerinin (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, görev yeri, çalıştığı okul türü, meslekteki hizmet yılı, il merkezinde çalıştığı mesleki hizmet yılı, taşrada çalıştığı mesleki hizmet yılı, mesleki deneyimi, haftada kaç saat derse girdiği, mesleğini severek ve isteyerek seçme, mesleğini bırakıp başka bir iş yapma düşüncesi ve genel olarak mesleğinden memnuniyet durumu gibi) kişisel mesleki değişkenlerine göre meslekteki tükenmişlik düzeylerinin belirlenip karşılaştırılmasıdır.

1.1. Araştırmanın Önemi

Beden Eğitimi öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleriyle ilgili olabilecek sorunlar, sadece beden eğitimi öğretmeni ilgilendirmektedir. Tükenmişlik, öğretmenle beraber öğrencilere, okula, velilere ve öğretmenin en yakın eşine çocuklarına kadar ulaşır ve onları etkiler. Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik yaşamalarının, öğretmenlerin kendi sağlıkları ile birlikte öğrenciye verilen hizmetlerin ulaşımı gibi eğitim sürecine olumsuz bir etkisi vardır. Bu durumda sunulan eğitim öğretim hizmetinin kalitesinde bozulma olurken, öğrencilerin psikolojik durumları da olumsuz etkilenecektir.

Tükenmişlikle ilgili yapılan ve yapılacak araştırmalarla problem daha iyi anlaşılacak ve problem daha iyi tespit edilecek, buna uygun çözüm yolları ilgili kişiler tarafından bulunacaktır. Bu amaçla yapılan araştırma sonuçlarının eğitim camiasının tüm yetkili kişilerine de bir ışık tutacağı düşünülmektedir.

Öğretmenlerde tükenmişlik durumları belirlendiği taktir’de belirlenen tükenmişlik durumlarının ne derece olduğunun belirlenmesi, tükenmişliğin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi, öğretmenlerin mesleğini daha iyi icra edebilmesi açısından önemlidir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; İl Merkezlerinde ve Taşrada Görev yapan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin farklı değişkenliklere göre incelemektir.

1.3. Problem Cümlesi

Beden eğitimi öğretmenleri mesleklerini icra ederken karşılaştıkları birçok zorluklar nedeniyle tükenmişlik yaşama riski taşımaktadırlar. Yaşanacak zorluklar sonucu olabilecek sorunlar, sadece beden eğitimi öğretmenini ilgilendirmemekte olup, tükenmişlik, öğretmenle beraber öğrencilere, okula, velilere ve öğretmenin en yakın eşine çocuklarına kadar ulaşır ve onları da etkiler. Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik yaşamalarının, öğretmenlerin kendi sağlıkları ile birlikte öğrenciye verilen hizmetlerin ulaşımı gibi eğitim sürecine olumsuz bir etkisi vardır. Bu sebeplerden dolayı beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin bazı değişkenlikler açısından incelenmesine ihtiyaç duyulmuştur.

Bu nedenle bu araştırmanın problem cümlesini; “İl merkezlerinde ve taşrada görev yapan beden eğitimi Öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri ve bu tükenme düzeylerinin, cinsiyet, yaş, medeni durum, görev yeri, çalıştığı okul türü, mesleki hizmet yılları, il merkezinde çalıştığı hizmet yılları, taşrada çalıştığı hizmet yılları, mesleki deneyimleri, haftalık girdiği ders saatleri, sınıflarda bulunan ortalama öğrenci sayısı, mesleklerini severek ve isteyerek seçme durumu, mesleklerini bırakıp başka bir mesleği yapmak istemesi, genel olarak mesleklerinde memnuniyet durumu gibi değişkenlerle ilişkisi var mıdır?” olarak ifade edilebilir. Bu araştırma için aşağıdaki belirtilen problemler sınanacaktır.

1.3.1. Alt Problemler

1. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin **cinsiyet** değişkenine göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin **yaş** durumları göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin, **medeni** durumlarına göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

4. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin, **eğitim** durumlarına göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

5. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin **görev yerlerine** göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

6. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin, çalıştığı **okul türüne** göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

7. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin **mesleki hizmet yıllarına** göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

8. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin **İl merkezinde çalıştığı hizmet yıllarına** göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

9. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin **Taşrada çalıştığı hizmet yıllarına** göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

10. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin **Mesleki deneyimlerine** göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

11. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin **Haftada girdiği ders saatine** göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

12. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin **sınıflarında bulunan ortalama öğrenci** sayısına göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

13. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin **mesleklerini severek ve isteyerek seçme** durumuna göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

14. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin **mesleğini bırakıp başka bir iş yapmayı düşünmelerine** göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

15. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerini **genel olarak mesleklerinden memnuniyetlerine** göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

16. Katılımcıların **Merkez ve Taşraya Göre** Tükenmişlik Düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

17. Nevşehir Merkez ve Taşrada Görev Yapan Katılımcıların Tükenmişlik Düzeyleri arasında anlamlı fark var mıdır?

18. Kırşehir Merkez ve Taşrada Görev Yapan Katılımcıların Tükenmişlik Düzeyleri arasında anlamlı fark var mıdır?

1.4. Araştırmanın Hipotezleri

1. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyet değişkenliklerine göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

2. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin yaş durumlarına göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

3. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin, medeni durumlarına göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

4. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin, eğitim durumlarına göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

5. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin görev yerlerine göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

6. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin, çalıştığı okul türüne göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

7. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin, mesleki hizmet yıllarına göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

8. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin İl merkezinde çalıştığı hizmet yıllarına göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

9. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin Taşrada çalıştığı hizmet yıllarına göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

10. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin Mesleki deneyimlerine göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

11. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin Haftada girdiği ders saatlerine göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

12. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin sınıflarında bulunan ortalama öğrenci sayısına göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

13. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin mesleklerini severek ve isteyerek seçme durumuna göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

14. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin, mesleklerini bırakıp başka bir meslek yapmayı düşünmelerine göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

15. Merkezde ve Taşrada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin, genel olarak mesleklerinden memnuniyet durumuna göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

16. Katılımcıların Merkez ve Taşraya Göre Tükenmişlik Düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

17. Nevşehir Merkez ve Taşrada Görev Yapan Katılımcıların Tükenmişlik Düzeyleri arasında anlamlı fark yoktur.

18. Kırşehir Merkez ve Taşrada Görev Yapan Katılımcıların Tükenmişlik Düzeyleri arasında anlamlı fark yoktur.

1.5. Varsayımlar

1-Katılımcıların Maslach Tükenmişlik Ölçeğine verdikleri yanıtlar var olan durumu yansıtmakta olduğu kabul edilmiştir.

2- Bu araştırmada literatür taramasından elde edilen sonuçlar ile örneklem gruptan sağlanan verilerin, doğru ve yeterli olduğu kabul edilmiştir.

3- Bu araştırma için geliştirilen anket, amaçlanan ve planlanan hedefler için yeterli kabul edilmiştir.

4- Ankete katılanların bütün soruları doğru anladıkları ve cevaplandırıdıkları varsayılmıştır.

1.6. Kapsam ve Sınırlılıklar

1. Bu Araştırma, 2014-2015 eğitim- öğretim yılında Nevşehir ve Kırşehir İl merkezlerinde ve taşrada görev yapan kadrolu beden eğitimi ve spor öğretmeni ile sınırlandırılıştır.

2. Bu Araştırma, Nevşehir ve Kırşehir İl merkezlerinde ve taşrada görev yapmakta olan 225 beden eğitimi öğretmeni ile sınırlandırılmıştır.

3. Bu araştırma anket yöntemi ile ulaşılabilen beden eğitim öğretmenleri ile sınırlandırılmıştır.

4. Araştırma bulguları uygulandığı zaman dilimi içinde sınırlandırılmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

Genel bilgiler başlığı altında eğitim, beden eğitimi ve sporun eğitimle ilişkisi, beden eğitimi ve spor, beden eğitimi ve sporun önemi, beden eğitimi öğretmenlerinin görev ve sorumlulukları, tükenmişlik ve stresin tanımlarına, tükenmişliğin ve stresin nedenlerine ve tükenmişliğin boyutlarına yer verilerek uygulama bölümüne zemin hazırlanmıştır.

2.1. Eğitim

Yapılan tanımları incelediğimizde eğitim, genel manasıyla, insanları belirli hedefe göre hazırlama süreci; geniş anlamıyla da toplumda bulunan kültürü bireye ulaştırmada, benimsetme sürecinin bir parçası olarak nitelendirilmiştir (52).

Ayrıca eğitim, önceden belirlenmiş şartlara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler yapmaya yarayan planlı etkiler dizisi diye de tanımlanmıştır (89).

Eğitim bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve bilinçli olarak istedik yönde değişme ortaya çıkarma sürecidir. İsteyerek olan kültürlenmeye eğitim denir (57).

“Eğitim, temel sosyal kurumlardan birisidir ve genel olarak kişinin hayatını sürdürdüğü toplumda yeteneğini, tutumlarını ve olumlu değerlerdeki davranış biçimlerini geliştirdiği süreçler toplamıdır”(115).

Bir başka tanımla eğitim; resmi örgütlü ve planlı bir sosyalleşme kurumudur. Öğretmenler ise bu kurum içerisinde en önemli sosyalleştiricidir (115).

2.2. Spor

Spor, insanların bedenlerini ve zekalarını bereber çalıştıran ruhsal, sosyal, kültürel, ekonomik, antropolojik, eğitim, politik, teknolojik, ahlak, sanat, gibi yapıların çeşitli yönlerden oluşan eğlenceli organizeli ve bilimsel hareketlerin hepsini kapsayan, insanlar tarafından yapılan veya yaptırılan hareketler bütünüdür. Spor eğitimcilerin kişiliğin oluşumu ve karakter niteliklerinin artırılmasını sağlamak için önerdikleri disiplindir. Yöneticilerin, enerjiyi biçimlendirmek ve mücadele anlayışını öne çıkarmak için kullandıkları yöntemdir (58). Başka bir açıdan sosyal ve kültürel gelişmenin başlıca unsuru olan insan gücünün beden ve ruh sağlığını artırıcı faaliyetlerin yarışmaya dönüşmüş şeklidir (67).

Beraber hayatlarını sürdüren insanların mücadele etme ve başarı elde ederek bu davranışlardan birlikte haz alma duygularını çoğaltan spor; insanın fiziksel aktivitelerle becerilerini zihinsel ve ruhsal yapılarını, sosyal davranışlarına katkı sağlayan bu özelliklerini belirli kurallar çerçevesinde yarışmasını sağlayan biyolojik, pedagojik, ve sosyal yönleri olan bir olgudur (68).

2.3. Beden Eğitimi ve Spor

Bireyin fiziksel, toplumsal, ruhsal bütünlüğünü zedelemeyen, toplumsal olarak yararlı gelişimini sağlamakla birlikte, mutlu ve güçlü olma, karakter, kişilik ve kültürlenme eğitimi demektir (71).

Beden eğitimi, oyun, jimnastik ve spor gibi geliştirici gibi fiziksel aktiviteleri içine alan genel bir kavram olup, kişilerin psikolojik, zihinsel, fiziksel olarak gelişmesini etki eden bilim dalıdır. Beden eğitimi çalışmalarıyla, insan bütününe meydana getiren fiziksel, ruhsal ve zihinsel özelliklerin bulunduğu yaşın ve doğuştan getirilen potansiyelin gerektirdiği etkiye ulaştırılması için fiziksel aktiviteler ve eğitsel oyun yoluyla yapılan çalışmaların toplamıdır (103).

Spor ise; bir kişi veya grubun bir takım spesifik fiziksel egzersizleri üst düzeyde değerlendirdiği, yarışma amaçlı etkinliktir. Bu etkinliğin sonucunda, rekor kırma, rekabet etme ve rakibini veya kendini aşmaktır. Sporun en önemli özelliği yarışma olup, spor branşına özgü egzersizleri, kuralları ve tekniği kapsar. Spor, belirli bir ciddiyete ve kurallara riayet ederek planlı hazırlıklara dayanan, eğlenme, güç sarf etme ve mücadele usulüyle gerçekleştirilen fiziksel uğraşılardır (117).

Beden eğitimi ve spor, modern eğitim inancı kapsamında karşılıklı olarak birbirini tamamlayan iki kavramdır. Beden eğitimi, ekonomik, sosyal ve kültürel ilerlemenin başlıca unsuru olan insan gücünün fiziksel ve ruhsal sağlığının ve bütün sisteminin dengeli olarak geliştirilmesini etki eden çalışmalardır (116).

Beden eğitimi ve spor, Milli Eğitim temel ilkelerine uygun olarak bireyin fiziksel, ruhsal ve zihinsel gelişimini sağlamaktır. Oyun, jimnastik, sportif aktivitelerin bütünü ile bireyin fiziksel olarak sağlam, zihinsel olarak uyanık ve ruhsal olarak da sağlıklı olmasını sağlayan bir araçtır (114).

2.4. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi

Her canlı yaşamını sürdürebilmesi için bir takım hareket ve kabiliyetlere ihtiyaç duyar. İnsan, hareket ederek yaşamını sürdüren bir varlık olduğu için hareket onun doğasıdır. Hareket edemediği sürece yaşama şansı azalır. Bunun için beden eğitiminin önemi, insanın hareket kabiliyetini arttırmak ve bu etkinliği sürdürmektir. İnsan, değer yargılarını ve alışkanlıklarını küçük yaşlardan itibaren kazanmaya başlar. Çocukluk çağı, hareket etme ve oyun dağarcığının gelişmesine müsait olduğu bir dönemdir. Çocuğa algılama, beceri, öğrenme kabiliyetinin yüksek olduğu bir ortama ihtiyacı olan etkinlikler verilmelidir. Bu dönemi geçtikten sonra bu alışkanlıkların sonradan verilmesi ve algılanması oldukça güç olacaktır (47).

Beden eğitimi ve spor, iradeyi kuvvetlendirerek bireyin kendi kendine güvenini oluşturmasını sağlar, şahsiyetin meydana gelmesini kolaylaştırır. Kendine güven hissinin oluşması başarı olması bakımından gereklidir. Beden eğitimi ve spor, kişinin ortaya çıkmamış özelliklerini, yaratıcı yönünü çalıştıran önemli bir, unsurdur (28).

Bilhassa ilköğretim basamağında beden eğitimi, bir ders ve bir eğitim aktivitesi olarak kuramsal düzeyde programlarda belli bir yer tutmakta ve bu derslere de belirli bir zaman ayrılmaktadır (94). Genel eğitimin bir bölümü olan beden eğitimi çocukların çok yönlü gelişimine hareket tecrübeleri aracılığıyla destek sağlamaktadır. Sistematik bir düzende yapılacak beden eğitimi dersleri; çocuklara, hareket etme yeteneklerini çoğaltma, fiziksel uygunluklarını sürdürme, doğru bilgilere ulaşma, hayat etkinlikleriyle ilgili yetenekleri geliştirme ve olumlu sosyal becerileri elde etme hususlarında oldukça fazla katkılar sağlamaktadır (8). Bunun yanın da beden eğitimi dersinin toplum olarak spor yapma alışkanlığı kazanmada ve sporun bir yaşam amacı olarak benimsenmesinde, ülke sporunda başarının kazanılmasında, yaşamdan zevk alan, mutlu, huzurlu, sorumluluk sahibi, güven duygusu oluşturmuş ve sosyal statüye ulaşmış kişiler kazandırılmasında büyük bir öneme sahip olduğu gerçeği de gözden kaçırılmamalıdır (34).

2.5. Beden Eğitimi ve Sporun Eğitimle İlişkisi

Eğitimin temel amacının bireyin kendini fiziken, ruhen gerçekleştirmesini sağlamak olduğu açıktır. Eğitim, birey olma yolunda ilerleyen bir süreçtir denilebilir.

Kendini gerçekleştirmenin de bazı kıstasları vardır. Maslach'a göre kendini gerçekleştirmiş olan insanların belli başlı özellikleri şöyledir;

- 1- Kendini, başkalarını ve doğayı kabul etme,
- 2- İçten geldiği gibi doğal ve olduğu gibi hareket etme,
- 3- Kendisi ile ilgili olmayan bir soruna yönelebilme,
- 4- Tek başına kalabilme ve bundan hoşnut olma,
- 5- Güzellikleri takdir edebilme,
- 6- İnsanlık alemi ile kendisini özdeşleştirebilme,
- 7- Başkaları ile yoğun ilişkiler kurabilme,
- 8- Eşitlikçi ve davranabilme,
- 9- Yanlış ile doğruyu, iyi ile kötüyü, amaç ile aracı ayırt edebilme,
- 10- Yaratıcı, nüktedan ve kendine has olabilme (24).

Beden eğitimi ve spor yalnızca bedensel gelişim amacıyla yapılmamaktadır. Esas amacı gelişim olan beden eğitimi ve spor; yatırımın karşılığını bireye birçok farklı yönden belirli bir uğraş sonucunda sağlayabilmektedir.

Bedensel gelişme ile zihinsel, sosyal, duygusal gelişme arasında hayati bir bağlantı olduğu şüphesiz herkes tarafından bilinmektedir. İlk çocukluk çağında motor faaliyetlerde bulunmayan çocuk, hiddet ve korkuya kapılacaktır. Ancak, bu konuda gelişmiş olan çocuk ise rahatça faaliyetlerde bulunacaktır. Spor, çocukların birbiriyle olan ilişkilerine, zihni faaliyetlerine ve duygusal gerginliklerine etki yapacaktır. Keza duygusal durumları, bedensel gelişimlerini etkileyecektir. Çocuğun bedensel sağlığı ve gelişimi için yapılan yatırım, aynı zamanda sosyal, zihinsel ve duygusal gelişimi için yapılan bir yatırımdır (106).

Beden eğitimi ve spor, bireyin eğitiminin bir parçasıdır. Bu eğitimler bireyin kişisel gelişimine yardım ederken, kendi kapasitesini de en uygun şekilde kullanmasına ve geliştirmesine yardımcı olmaktadır.

Toplumsallaşma hipotezine göre de spor kişiliği etkilemektedir. Sporun etki ve faydalarını kişilik noktasında görüyor olmak, beden eğitimi ve spor açısından son derece önemlidir. Ancak kişilerin branş seçiminde farklı sporlara ilgi duyuyor olması ve başarılı olma arzuları da kişiliklerinin bir sonucudur (66).

2.6. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği

Genellikle bir ülkenin eğitim sistemi o ülkenin kültürel ve idari yapısında ilerleme gösterir. Bununa birlikte fertleri fikri, zihni ve beden eğitimi yönleri ile bir bütün olarak yetiştirmek; eğitimin en temel amaçlarından biridir. Bu nedenle eğitimdeki amacın gerçekleşmesi bireyin ve toplumun zihinsel eğitimin yanında beden eğitiminde gerektirir. Beden eğitimi genel eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır (92).

Genel eğitimin tanımlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilen beden eğitimi aynı zamanda beden kişiliğinin de eğitimidir. Başka bir söyleyişle öğrencilerin gelişim durumları göz önüne alınarak onları fert ve toplum yönünden sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi yapıcı, yaratıcı ve üretken, milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın gerektirdiği davranışları kazanmış bireyler olarak yetiştirmeleri için önemli bir araç olacaktır (82).

Genel eğitimde olduğu gibi beden eğitiminde de öğretmenin yeri önemlidir. Çünkü öğretmen çevre ve konuyla birlikte öğrenciyi merkeze almakta ve üçgenin bir boyutunu oluşturmaktadır. Beden eğitimi öğretmeni, öğretim etkinliklerini kılavuzlarken öğrencilere de rehberlik etmektedir. Bu rehberlik süreci içinde yer alan belli bir zaman süresinde bireyi etkileme gücünde olan dış şartlar olarak tanımlanan öğretim durumunda, öğretmen öğrencilerin istedik davranışlarını kazanmalarını sağlayacak etkinliklerin öğrenci düzeyine uygun ekonomik ve birbiriyle kaynaşık olarak yapılmasını sağlar. Ancak öğretmenlerin sınıf ya da salon içi rolleri yanında sınıf dışına da taşınan rolleri önem taşıdığından öğretmen ve öğrenci iletişiminde karşılıklı gözlemin önemi yadsınamaz (37).

Beden eğitimi öğretmeni, beden eğitiminin genel eğitimin bir parçası olması nedeniyle öncelikle genel eğitimin amaçlarını bilmeli ve dikkate almalıdır. Eğitimin gayesini okulların, öğretmenler ve programların neden mevcut olduğunun anlaşılması önemlidir. Beden eğitimi de diğer alanlar gibi eğitim programının bir parçasıdır. Her bir alanın bütünü bir parçası olduğu ve bütünü parçalarının toplamından daha büyük ya da önemli olduğu mutlaka bilinmelidir. Eğitim ve beden eğitimi aynı amaçları paylaşmalı ve amaçlar arasında hiçbir uyumsuzluk olmamalıdır (97).

Yukarıda verilen bilgilere göre insan hayatında bu kadar önemli görülen beden eğitimi ve spor eğitimi gerçekleştirmek ve bu eğitimi gerçekleştirecek eğitimcileri yetiştirmekte elbette önemlidir. Beden eğitimi öğretmeni; mesleğinin gerektirdiği düzeyde pedagojik eğitim almış, genel öğretim kurumlarında beden eğitimi ve spor derslerini yaptıran meslek sahibi kişidir (92).

Öğretmen, öğretme ve öğrenme süreçlerinin temel öğelerinden biridir. Öğrenci ile devamlı etkileşim halinde bulunan eğitim programını uygulayan öğretimi yöneten ve hem öğrencisinin hem de öğretimin değerlendirmesini yapan kişidir. Öğretmen nitelikleri bu süreçlerin niteliğini de büyük ölçüde etkilemektedir (100).

Yeterlilik, mesleki yönden bir mesleğin başarılı bir biçimde yapabilmesi için sahip olunması gereken özellikleri (bilgi, beceri ve tutumlar) ifade etmektedir (100).

2.7. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Görev Sorumlulukları

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ilk ve önemli sorumlulukları öğrencilerini fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal açıdan ilerlemelerini katkı sağlamaktır. Çalıştığı eğitim kuruluşlarının değişikliklerine, özel ortamlarına, içinde yaşadığı yörenin, bölgenin doğal özelliklerine, sosyal gelişmişliklerine göre beden eğitimi öğretmenlerinin görev ve sorumlulukları çok farklılık göstermektedir. İlk, orta ve yüksek öğretim seviyelerine özel ortamlara göre de farklılık oluşturmaktadır. Genel olarak bu sorumlulukları sıralayacak olursak;

- Ders yoğunlukları çoktur. (zaman, sorumluluk)

- Okullar da otorite, disiplin problemlerinin ağırlığını ve sorumluluğunu yüklenir.
- Spor kolunun tesis, malzeme sorumluluğu vardır.
- Spor kolunun yanındaki resmi çalışmaları da vardır.
- Özellikle spor içinde olan öğrencilerin problemleriyle (ders, sağlık vb.) ilgilenir.
- Okul içi, okul dışı sportif faaliyetlerde organizatör, hakem ve yetkili kişidir.
- Özel gün ve törenlerin çoğu aşamasında sorumlulukları vardır.
- Ders dışı etkinlikler okullar arası spor yarışmalarına hazırlık işlevleri vardır (28).

Etkili öğretim ortamının yaratılabilmesi için öğretmen, sabırlı ve hoşgörülü, kararlı ve soğukkanlı olmalıdır. Öğrencilerin yaşadıkları günlük kişisel problemlerinin (uyumsuzluklar, bahaneler, üzüntüler) hepsine çözüm bulabilmek için öğretmen, onların kişisel problemleri ile samimi olarak ilgilenmeli, onlara sempati ve hoşgörü ile yaklaşmalıdır (104).

2.8. Tükenmişlik Kavramı ve Tanımı

Tükenmişliğin en bilinen ve kabul gören tanımı, aynı zamanda kendi ismiyle anılan Maslach Tükenmişlik Ölçeği (MBI)1’ni de geliştirmiş olan Christina Maslach tarafından oluşturulmuştur. Maslach’a göre tükenmişlik “iş gereği fazla duygusal taleplere maruz kalan ve her zaman diğer insanlarla yüz yüze çalışmak durumunda kalan bireylerde görülen fiziksel bitkinlik, uzun süreli yorgunluk, çaresizlik ve umutsuzluk duygularının, çalışılan işe, hayata ve diğer bireylere karşı olumsuz tavırların ulaşması ile meydana gelen bir sendrom”dur (84). Daha sade bir ifadeyle Maslach tükenmişliği “iş gereği kişilerle yoğun bir ilişki içerisinde olan bireylerde görülen duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve düşük kişisel başarı hissi” olarak tanımlamıştır (83).

“Dünya Sağlık Örgütü (1998) yayınladığı Dünya Sağlık Raporu’nda tükenmişliği; çok çalışma ile meydana çıkan bir aşırı duygusal yorgunluk ve bunun neticesinde iş ve görevlerini yerine getirememe durumu olarak tanımlamıştır”(87).

İnsanlarla baş başa çalışan mesleklerde bireylerin karşılaştıkları insanlara karşı duyarsızlaşmaları, duygusal yönden kendilerini tükenmiş hissetmeleri ve kişisel

başarı yetersizlik duygularında azalma şeklinde kendini gösteren tükenmişlik sendromunu görülmektedir (17).

Kişiler başlangıçta sahip oldukları örgüte bağlılık ve çalışma yeterliklerini, fazla stres ve bununla başa çıkma da yetersiz kalmaları ile kaybetmekte ve bu durum meslekte tükenmişliği doğurur. İş yaşamlarında stres, günlük iş taleplerinin bir parçası olarak kabul edilebilirken, söz konusu iş talepleri ile birey kendisini ortaya koyma şansı bulamazsa ve desteklenmezse, bireyin uzun süreli stres yaşamasına neden olarak tükenmişliğe dönüşüm başlamaktadır (4).

Tükenmişlik, sistem ve şahıs açısından olumsuz sonuçları beraberinde oluşturacağı için önlenmesi gereken bir kaos olarak kabul edilmektedir (75).

2.9. Tükenmişlik Boyutları

“Maslach’a göre tükenmişlik; “Duygusal Tükenme (emotionalexhaustion) (DT), Duyarsızlaşma (depersonalization) (D) ve Düşük Kişisel Başarı Hissi-Kişisel Başarısızlık (personel accomplishment) (KB)” şeklinde isimlendirilen üç alt bileşenli bir sendromdur” (84).

2.9.1. Duygusal Tükenme

“Tükenmişliğin birinci boyutu olan duygusal tükenme tükenmişlik sendromunun başlangıcı ve merkezi (33), aynı durumda kompleks tükenmişlik sendromunun en sade biçimde görülebilen boyutudur (60). Duygusal tükenme; bireyin uğraştığı iş nedeni ile fazla yüklenilme tükenilmiş olma duyguları olarak tanımlanır”(9).

2.9.2. Duyarsızlaşma

Maslach ve Jackson (1981) duyarsızlaşmayı; bireyin hizmet sunduklarına karşı onların kendilerine has birer varlık olduklarını dikkate almaksızın duygudan yoksun biçimde davranması olarak tanımlamıştır (84). Duyarsızlaşma durumunda olan bireyler hizmet verdikleri kişilere karşılarında insan değil de nesne varmış gibi davranmaktadırlar (78). Sünter ve ark. (2006), paralel olarak duyarsız-laşmayı, bireyin iş arkadaşlarına olumsuz, alaycı tutum ve duygular geliştirmesi olarak söylemişlerdir. Budak ve Sürgevil (2005)’e göre duyarsızlaşma, tükenmişliğin bireyler arası boyutunu oluşturan hizmet verilenlere yönelik olumsuz esnek

olmayan tutumları içeren işe karşı duyarsız kalmadır. Öğretmenlik mesleği için düşünülecek olursa; öğretmenlerin öğrencilere, öğrenci velilerine ve birlikte çalıştıkları meslektaşları ve diğer çalışanlara karşı duyarsızlaştırmayı geliştirdiklerini söylemek mümkündür (48).

2.9.3. Kişisel Başarısızlık Hissi

Bireyin kendini olumsuz değerlendirmesi ve kişisel başarı eksikliği olarak tanımlanabilir (84). Kişisel başarısızlık hissi; depresyon, düşük moral, bireyler arası yaşantılar da geri çekilme, verimliliğin azalması, baskılarla baş etmede yetersizlik, başarısızlık duygusu, bireyin şahsına ve kişisel başarısına ilişkin negatif tutumlarla karakterizedir (91).

Duygusal ve fiziksel olarak tükenen hizmet sunduğu insanlara ve kendine yönelik negatif bir tutum içine giren bireyler yaptıkları işlerin gerektirdiği talepleri gerçekleştirmede zorlandıklarından kişisel yeterlik duyguları azalır. Bu durumda kişisel başarı duygusunun azalması diğer iki yapıyla birlikte görülür (85). Zamanla işle ilgili değişik olaylarda kendini yetersiz algılama ve iş yerinde karşılaşılan bireylerle olan ilişkilerde de başarısızlık duygusu meydana çıkar. Sarfettiği çabanın boşa çıkması ve suçluluk duygusu çalışanın iş motivasyonunu azaltarak başarı için gerekli davranışları oluşmasına engel olur (73).

2.10. Diğer Tükenmişlik Modelleri

Tükenmişlik kavramını açıklayan çeşitli modeller de bulunmaktadır. Ülkemizde yapılan araştırmaların çoğunda ve bu çalışmada Maslach'ın tükenmişlik modeli kullanılmıştır. Diğer tükenmişlik modelleri ise aşağıdaki gibidir.

- Golembiewski Tükenmişlik Modeli
- Meier Tükenmişlik Modeli
- Pearlman ve Hartman Tükenmişlik Modeli
- Cherniss Tükenmişlik Modeli
- Pines Tükenmişlik Modeli
- Suran ve Sheridan Tükenmişlik Modeli
- Edelwich ve Brodsky Tükenmişlik Modeli
- Gaines ve Jermier Tükenmişlik Modeli (90, 110).

2.11. Tükenmişliğin Nedenleri ve Belirtileri

Maslach ve Jackson (1981)'a göre bireyde tükenmişlik, duygusal tükenme, duyarsızlaşmanın çoğalması ve kişisel başarı duygusunun azalması ile meydana gelmektedir (101).

Tükenmişlik, birçok durumda kendini göstermektedir. Tükenmişliğin etkileri ve belirtileri çeşitli yaşam tarzlarına sahip olan insanlarda çeşitlilik gösterebilmektedir. Tükenmişlik durumunu yaşayan insanlar genellikle hayatın anlamını yitirdiğini ve hayata dair hiçbir umutlarının kalmadığını düşünürler. Önceleri yapmaktan büyük zevk duydukları işleri ya da hobileri gün geçtikçe cazibesini kaybedebilmektedir. İç dünyalarındaki bu değişimlerin yanı sıra davranışsal değişimleri de ortaya çıkabilmektedir. Örneğin; zaman içerisinde eski hoşgörülerini kaybedip, katı, kızgın, eleştirci ve yeni durumlara kapalı bir ruh haline bürünebilmektedirler. Bunların sonucunda da kişi kendisini sürekli yorgun, halsiz ve moralsiz hissetmektedir.

2.11.1. Tükenmişlik Nedenleri

Tükenmişliğin nedenlerini kişisel ve çevresel olmak üzere iki gruba ayırmak mümkündür (15).

(a) Kişisel Nedenler

- Yaş,
- Evlilik,
- Çocuk adeti,
- Eğitim,
- İşine fazla bağlanma ya da iş kolik olma,
- Bireysel beklentiler, motivasyon,
- Bireyin kişilik karakteristiklerinin özgür seyri olan çabuk pes etmeme,
- Yaşam durumları,
- Daha fazla tükenmeye karşı kalınılan kalan A tipi kişilik özelliklerinin bulunmasıdır (15).

(b) Çevresel Nedenler

- İşin niteliği, İşteki haftalık çalışma zamanı,
- Kurumun özellikleri,
- İş yükü,
- Hizmet verdiği kişilerin doğrudan bakımıyla geçirilen zamanın miktarı,
- Hizmet verilen insanlardan kaynaklanan büyük problemler,
- İş stresi,
- Meslektaş yardımının az olması,
- Yükselme durumlarının olmaması,
- Rol belirsizliği,
- Örgütsel katkının olmayışı,
- Ödüllendirici olmayan iş ortamları,
- Çalışma çekli,
- Mesleğin ilerlemeler için açık olmaması,
- Örgütsel ortamda başarının ne olduğunun açık olmayışı,
- İş ilişkileri,
- Çalışanların toplanma sıklığı,
- İş molalarının olup olmaması,
- Hizmet verilen kişilerle bire bir ilgilenilip ilgilenilmemesi,
- Yönetimle ilgili işlerle geçirilen zamanın miktarı,
- İdari baskı,
- Yetersiz maaş,
- Fazla kırtasiye işi,
- Eksik eğitim,
- Hizmet verilenler ve yöneticiler tarafından gerekli onaylamayı görmeme,
- Önemli kararlara katılmayıp, çalışanların ihtiyaçlarının giderilmemesi,
- Kötü ulaşım,
- Cinsiyet,
- Uygulanan liderlik davranışı,
- İş ortamındaki iletişim,
- Gereğinden az araç-gereç,

- Açık ve tam net olmayan hiyerarşi,
- Ailesel ekonomik ve toplumsal nedenler olarak sıralanabilir (15).

Tükenmişlik bireyde kendisini zamanla göstermektedir. Bunun dışında Çam (1993) tarafından yapılan araştırmada tükenmişlik şu şekillerde kendini göstermektedir. Tükenmişlik belirtileri fiziksel, duygusal ve davranışsal olarak sınıflandırılabilir (30).

2.11.2. Fiziksel Belirtiler

- Yorgunluk ve bitkinlik duygusu,
- Sık aralıklarla baş ağrısı,
- Uykusuzluk,
- Solunum almada zorluluk çekmek,
- Uyuşukluk,
- Kilo azalması,
- Genel ağrı ve sızılar,
- Fazla kolesterol,
- Kroner kalp rahatsızlığı insidansının yükseliş,
- Sık aralıklarla görülen soğuk algınlığı ve gripler (93).

2.11.3. Davranışsal Belirtiler

- Ani öfkelenme,
- İşe gitmek istemeyiş, birçok konuyu şüphe ve endişe ile karşılama
- Alınganlık, takdir edilmediğini düşünme,
- İlaç, alkol ve tütün vb. alma eğilimi ya da alımında yükselme,
- Öz-saygısı ve öz-güvende azalım
- Evlilik, aile çatışmaları ile aile ve arkadaşlardan kaçma,
- İzolasyon, uzaklaşma, içe kapanma ve sıkıntı,
- Teslimiyet, güncellik, suçluluk, içerlemişlik,
- Hevesin azalması, çaresizlik, çabuk ağlama, konsantrasyon güçlüğü,
- Unutkanlık, hareketli olmayış,
- Kendi kendine zihinsel uğraş içinde olma,
- Rol çatışması, görev ve kurallarla ilgili karışıklık,

- Görevlilere çok güvenme veya onlardan kaçınma
- Kuruma yönelik ilginin azalış,
- Bazı durumları erteleme ya da sürüncemede bırakma,
- Başarısızlık hissi,
- Çalışmaya başlamada direniş,
- Arkadaşlarla iş konusunda tartışmaktan kaçınma, alaycı ve suçlayıcı olma (93).

2.11.4. Psikolojik Belirtiler

- Aile sorunları,
- Uyku düzenin bozulması,
- Depresyon,
- Psikolojik rahatsızlıklar,
- Hayal Kırıklığı
- Umutsuzluk
- Yabancılaşma
- İç sıkıntısı
- İlgisizlik
- Kaygı
- Alınganlık (93) .

2.12. Tükenmişlik Sendromu Sonucu Yaşanan Olumsuzluklar

Tükenmişliğin oluşturduğu durumlar çalışanlar ve hizmet ettiği kişiler için çok ciddi sonuçlar meydana getirebileceğini göstermiştir (12) .

İş veren açısından ise bu durum işletmenin geleceğini sıkıntıya sokmaktadır. Bu olumsuzluklar aşağıda belirtilmektedir.

- İdare ile çatışma,
- Kurallara uymada zorluk
- Kişiler arası ilişkide sorunlar
- Zamanı kötü kullanma
- İşe konsantre olamama
- Mekanik davranma

- Olumsuz hareketler
- Üretimde ve hizmette azalmalar (mali yönden)
- İş değiştirme
- İşe devamsızlık
- İş performansında azalma (14, 90).

2.13. Stres ve Tükenmişlik

Stres psikolojik, sosyal, kültürel ya da fiziki etkilerin organizmada meydana getirdiği farklı durumudur (41).

İnsan, yaşadığı fizyolojik ve psikolojik değişimlere karşı tepkiler gösterir (11).

Stres kavramı ile ilgili tanımlar ise şu şekildedir:

Hans Selye'ye göre (1976) stres: İnsan vücudunun herhangi bir isteme verdiği özgül olmayan karşılık (99).

Robins, Stephan (1996), bireylerin karşı karşıya kaldıkları, imkan, daraltma veya istemlerin net olmayan ve önemli olan dinamik koşullarının neticesidir (98). şeklinde tanımlamışlardır.

2.14. Stresin Sebepleri

Büyükbeşe (2004)'ye göre; İş ortamının da stresle ilgili hastalıkların giderek daha çok artması ve stresin iş hayatında verim düşüklüğü, işi aksatmada artma, sağlık harcamaların artması, personel devir hızındaki yükseliş, hırsızlık ve sabotaj gibi olumsuz sonuçlara neden olması onun bireyler ve kurumlar üzerinde ne kadar etkili olduğunu ortaya çıkarmaktadır (23).

Stres etkileri; sıcaklık, soğukluk gibi fiziksel etkenler, duyguları söyleyememe, durağan fikirlilik gibi psikolojik etkenler, yetersiz kaynaklar, bireyler arası sorunlar gibi toplumsal etkenler, yaşam amacının ortadan kalkması, zor bir ilişkisinin bitmesi gibi ruhsal etkenler, iş ortamında yaşanan sorunlar, gibi iş ile ilgili etkenler ve az dinlenme, toplumsal destek mekanizmalarının olmaması, yardıma gereksinimi olanlarla çalışabilmek için gerekli eğitimin olmaması gibi durumsal etkenler olarak söylenebilir (63, 45).

2.15. Stresle Baş Etme Yolları

“Stres iyi yönetildiğinde verimli çalışmaya, kötü yönetildiğinde oldukça zararlı etkilere yol açabilmektedir” (7).

Futbol antrenörler stres faktörlerini tek başlarına çözemezler mutlaka destek almaları gerekir. Bireyler de stres yaratan faktörlerden bir kısmını ortadan kaldırılabirirse, bireyi daha huzurlu bir ortamda çalışır duruma getireceklerdir. Stres yönetiminde kişisel başa çıkma yöntemleri olarak; zaman yönetimi, rahatlama uygulamaları, pozitif hayal kurma, egzersiz ve beden aktivileri, davranışsal olarak kişinin kendini kontrol etmesi, iletişim kurma, meditasyon, besin kontrolü ve masaj, hobiler, dışa dönüklük ve rekreasyonel uygulamalar sayılabilir (105).

2.15.1. Örgütsel Düzeyde Yaklaşım

- Çalışanların görev ve yetkilerinin anlaşılır ve net olarak açıklanması ve bunların yasal düzenlemeler ile hayata aktarılması
- Yetki paylaşımına müsa de veren yönetim anlayışı ve çalışanların çalışma saatleri, ücret sorunları, tatil ve sosyal imkanları konularında gereken önemin gösterilmesi
- Bölümlerin personel planının doğru yapılıp, düzenli ekip içi toplantılar ile sıkıntılı durumlar oluşmadan, olaylara büyümeden zamanında müdahale edilmesi
- Çalışanların ödül kaynaklarının çoğaltılması, hoşgörülü, esnek ve katılımcı bir yönetim sisteminin uygulamaya alınması
- Her bireyin strese verdiği tepkinin ve stresle baş etme gücünün farklı olduğu unutulmaması ve “stresle başa çıkm yöntemleri” eğitimlerinin sunulması
- Motivasyonu çoğaltıcı çalışanların ve kendilerini ilerletebilecekleri eğitim olanaklarının oluşturulması (90).

2.15.2. Bireysel Düzeyde Yaklaşım

Birey, işin başlangıcında uğraştığı işin güçlüklerini ve risklerini, tükenmenin belirtileri hakkında bilgileri iyi öğrenmelidir.

Mümkünse iyi bir performans sunabileceği bir departman da çalışmalıdır.

Görevlerinin çizgisini bilmeli, bu sayede gereksiz yapamayacağı işlerin altına girmekten kendini muhafaza edebilmelidir.

Gerektiği zaman destek alma hususunda bilinçlendirilmelidir.

Çalışma ortamından ara ara uzaklaşmalı, farklı zihinsel ve fiziksel çalışmalara ve hobilere vakit ayırmalıdır.

Kişi tatil ve dinlenme haklarını kesinlikle kullanmalıdır.

Aynı ortamda çalışanlar iş dışı vakitlerinde de birlikte zaman geçirme fırsatlarını yakalayıp iş arkadaşları ile birliktelik ruhu oluşturmaya gayret etmelidir (14).

2.16. Öğretmenlerde Tükenmişlik

Tükenmişlik yaşadıkları saptanan önemli bir sınıfta da öğretmenlerdir. Öğretmen tükenmişliği, tek başına öğretmenleri değil öğrencileri ve işveren kurumu da etkisi altına alan bir eğitim problemidir. Öğretmenlerin yaşadıkları stres ve tükenmişlik ailelerin, yöneticilerin, öğrencilerin ve velilerle birlikte bütün toplumun üzerin de manalı etkilere sahiptir ve doğrudan ya da dolaylı olarak tüm toplumu etkilemektedir (53).

Öğretmenlerin yaşadığı dikkate değer stres kaynakları ise; kırtasiyecilik, öğrenci sayısı fazla sınıflar, olumsuz öğrenci davranışlarıdır. Öğretmenlerdeki stresle ilgili durumun büyümesini sağlayan okul tipleri ise fazla sınıf mevcutlarıyla büyük kent okulları, yönetim birlikleri olmayan çok fazla bürokratik okullar, öğretmenler ve öğretmen - yönetici arasında yardımlaşmanın bulunmadığı okullardır (49).

Tükenmişlik öğretmenlerin çalışmalarını yapabilmelerine ciddi zarar verir. Öğretmenler bu sendromu hissettiğinde negatif duygular beslemeye başlar, öğrencilere ve arkadaşlarına sinik bir tutum oluşturur ve öğrencilerle iletişimde aksaklıklar yaşar. Fiziksel ve ruhsal hastalıklarda artış olur ve bazen alkol ve ilaç kullanımına başlar. Tükenmişlik kişinin özel yaşamını da negatif etkiler hatta uykusuzluk, alkol, sigara ya da madde bağımlılığı gibi sağlık problemlerine neden olur (44).

2.17. Tükenmişliği Önleme Yolları

Tükenmişliği önleme yolları örgütsel ve bireysel olmak üzere iki şekilde inceleyebiliriz.

2.17.1. Örgütsel Önlemler

Örgüt idaresi tükenmişlik sendromunun engellenmesinde aşağıdaki önlemleri almalıdır;

- Personel değişimi yapılmalıdır.
- Tecrübeli çalışandan, yeni işe başlayan çalışana uyum aşamasında yararlanılmalıdır.
- Yeni işe başlayan çalışan için uyum eğitimleri alması sağlanmalıdır.
- Personelin kişilik özelliklerine saygı duyulmalıdır.
- Çalışanlara yükselme imkanı sunulmalıdır.
- Personel ile iletişim ortamı kurulmalıdır.
- Bireyler arası iletişimdeki çatışmalar engellenmelidir.
- İş ortamında, işi aksatacak etmenler ortadan kaldırılmalıdır.
- Çalışanlara sosyal destek sunulmalıdır.
- Katılımcılık çoğaltılmalıdır (77).

Levinson ise tükenmişliğe ait belirtileri hafifletmek için alınması gereken yönetsel tedbirleri şöyle sıralamaktadır (81).

- Çalışanların serbest karar verme imkanlarını artırmak,
- Kararlara katılımını sağlamak,
- Gösterdikleri başarılar karşısında takdir hissini açıkça ortaya koymak,
- Ödül dağıtımını adalet çerçevesinde düzenlemek,
- Kişisel gelişime yönelik faaliyetlerin çevresini genişletmek,
- Dinlenme için tanınan süreleri uzatmak,
- İşin yoğun olduğu dönemlerde ek donanım ve yardımcı personel temin etmek,
- Üst yönetimin desteğini temin etmek

2.17.2. Bireysel Önlemler

Tükenmişliğin önlenmesinde şahsın kendi mesuliyetlerinin fazla bir yer tuttuğu bilinmektedir. Tükenmişlik genel olarak bireyin bireysel davranışlarıyla alakalı olduğundan, bireye yönelik önlemler tükenmişliğin oluşmasını önlemede önemli bir yere sahiptir. Kişilerin beklentilerini ve amaçlarını yaptıklarında hayal kırıklığı yaşamadıkları gözlemlenmiştir. Çalışanlar idareciler tarafından desteklenmeli, hedeflerine ulaşabilmeleri için gereken yardım yapılmalıdır. Birey dışa dönük faal bir yaşam içerisinde yer almalıdır. Çalışanın iş yaşamı ile özel yaşamı ayırt edebilme yeteneği ile tükenmişlik arasında güçlü bir yakınlık vardır. Birey kendini ispatlamayı, duygularını tartmayı ve tecrübelerini paylaşmayı bilmelidir.

Bireysel önlemler aşağıdaki gibi özetlenebilir;

- Kişinin dildiği meslekte çalışması,
- Takdir etme,
- Girişimcilik yeteneğini kazanma,
- İşteki problemi iş ortamında bırakma,
- Ailevi destek alma,
- Özel hayatına önem verme,
- Bireyin kendisine ulaşılabilir hedefler koyması,
- İşine ait pozitif bakış açısı geliştirme,
- Kendini tanıma yeteneğini geliştirme,
- Tatil ve dinlenmeye vakit ayırma,
- İmkani var ise iş değiştirme.

Yukarıda sayılan bu önlemler dışında, bireysel mücadele yöntemleri içinde ayrıca şunlar yer almalıdır (64).

- Çalışanın kendinde ortaya çıkan değişimleri doğru anlamlandırabilmesi ve analiz edebilmesi açısından kendini tanıma çabasında olması,
- İşle ilgili rasyonel beklenti ve hedefle r içinde olmak, çalışanların hayal kırıklığı içine düşmelerini engelleyeceğinden, bireyin kendini gerçekçi bir

şekilde analiz edip sahip olduğu bilgi birikimi ve yetenekler doğrultusunda gerçekçi hedefler belirlemesi de önemli bir husustur,

- Halk arasında “bardağın dolu yarısını görme” olarak dile getirilen, olayların olumlu yanlarını görmeyi tercih ederek stres yaratıcı durumlardan uzak durma,
- Hep aynı yöntemle yapılan işleri farklı metotlar kullanarak ya da farklı zamanlarda yaparak monotonluğu kırma ve işin yapılış tarzını değiştirme,
- Tükenmişlik, özellikle birincil ilişkiler ile yüz yüze etkileşimlerin geçerli olduğu hizmet sektöründe ortaya çıktığından, “psikolojik geri çekilme” olarak adlandırılan diğer insanlarla etkileşimde katılımın azaltılması yoluna gitme,
- Tükenmişliğin yoğun olarak görüldüğü bir diğer alan; sorunlu, muhtaç, şiddete maruz kalmış veya kötü koşullar içinde yaşamını devam ettirmeye çabalayan insanlara yardım verilen sosyal çalışma alanı olduğundan, burada iş gereği karşılaşılan sorunları içselleştirme ve kendi sorunlarıymış gibi algılama eğilimi içine girmekten kaçınma (64).

2.18. Alanla İlgili Yapılan Araştırmalar

2.18.1. Tükenmişlikle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Bayrak, M. (2014) Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Doyum ve Tükenmişlik Düzeylerinin araştırılması konulu çalışmasın da 729, öğretmene “Mesleki Doyum Ölçeği” ve “Maslach Tükenmişlik Envanteri” uygulamış Araştırmaya katılanların %83,7’si öğretmenlik mesleğini kendi isteğiyle seçtiğini, %46,2’si işe giderken gerilim hissetmeke olduğunu, Bekar öğretmenler, aylık gelir durumu orta düzey olan öğretmenler, 1-5 yıldır aynı okulda çalışan öğretmenler, son 2 yılda iş devamsızlığı yapmayan öğretmenler, meslekten ayrılmayı düşünen öğretmenler ve işte bedensel gerilim duyan öğretmenler, diğer öğretmenlere oranla daha fazla mesleki doyum algısına sahip olduklarını, mesleki tükenmişlik ölçeğinde, en yüksek ort. İşim gereği karşılaştığım insanlara sanki birer nesneymişler gibi davrandığımı hissediyorum ifadesinde olduğu belirlenmiş, ayrıca araştırmasın da öğretmenlerin mesleki doyum düzeyi arttıkça tükenmişlik düzeylerinin düştüğü ve öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin düşük, mesleki doyumlarının yüksek olduğu sonucuna varmıştır (18).

Adiloğulları G.E. (2013) Muğla ili merkezinde görev yapan beden Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Duygusal zaka ile Mesleki Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi konulu araştırmasına 120 beden eğitimi öğretmeni katılmıştır. Yapılan istatistik sonuçlarına göre, beden eğitimi öğretmenlerinin duygusal zekâ ve mesleki tükenmişlik durumlarının yaş, cinsiyet, medeni durum ve meslekte çalışma süresi değişkenlerine göre anlamlı farklılık olmadığı belirlemiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin duygusal zekâ düzeyleri ile mesleki tükenmişlik düzeyleri arasında olumsuz yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür. Beden eğitimi öğretmenlerinin duygusal zekâ düzeyleri çoğaldıkça tükenmişlik düzeyleri azalmakta olduğunu saptamıştır (1).

Tuna M.(2010) Ankara ilinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerini incelediği araştırmaya 430 öğretmen katılmıştır. Yapılan istatistik sonucunda araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişliği düşük düzeyde yaşadıkları belirlemiştir. Beden eğitimi öğretmenlerini tükenmişlik düzeyinin duygusal tükenme alt boyutunda cinsiyet, görev yeri, mesleki seminer ve ya hizmet içi eğitime iştirak etme, öğretmenlik mesleğinin gelirini yeterli bulma ve öğretmenlerin iş değişikliği yapmayı düşünmeleri; duyarsızlaşma alt boyutunda beden eğitimi ders saatinin yeterliliği ve öğretmenlerin iş değişikliği yapmayı düşünmeleri; kişisel başarı alt boyutunda kıdem ve öğretmenlik mesleğinin gelirini yeterli bulma değişkenlerine göre farklılık gösterdiğini saptamıştır (108).

Kurtlar C.(2009) Marmara bölgesi il ve ilçelerinden Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı engelli okullarda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerini incelediği araştırmaya 120 okulda 79 öğretmen katılmıştır. Maslach Tükenmişlik Envanterinin sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişliği normal seviyede düşük başarı sınırına yakın yaşadığı saptamıştır. Medeni duruma göre bekârların duygusal tükenme ve duyarsızlaşma boyutunda tükenmeyi evlilerden daha fazla yaşadığı görülürken, engelli okulunda çalışmayı isteyerek seçenlerin duygusal tükenme ve duyarsızlaşma alt boyutlarında engelli okulunda çalışmasına rağmen isteyerek seçmeyenlere göre daha düşük tükenmişlik seviyesinde olduğunu bulmuştur. Çalışma ortamından memnun olmayanların duyarsızlaşma ve duygusal tükenme alt boyutlarında çalıştığı ortamdan memnun olanlara göre daha fazla tükenmişlik yaşadığı bulmuştur. Görev

yaptıkları kurumlarına özelliğine bakıldığında resmi okullarda görev yapan öğretmenlerin özel okullarda görev yapan öğretmenlere göre duygusal tükenme bakımından tükenmişlikleri daha düşük seviyededir. Çalışma süresi 0-5 yıl olan öğretmenlerin duygusal tükenme ve duyarsızlaşmada 11-15 yıl çalışanlara göre kişisel başarı boyutunda tükenmişliği daha fazla yaşadığı tespit etmiştir (79).

Çokluk Ö. (1999), zihinsel ve işitme engelliler okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerde tükenmişliği incelediği araştırmasında; yöneticilerle öğretmenler arasında toplam tükenmişlik, duyarsızlaşma ve duygusal tükenme boyutlarında anlamlı farklar bulunduğu saptarken, bireysel başarıda anlamlı bir fark bulamamıştır. Ayrıca idarecilerin öğretmenlerden daha fazla tükenmişlik yaşadıkları sonucuna ulaşılırken, cinsiyet, meslekten elde edilen aylık net gelir, engelli çocuklarla çalışmak amacı ile alınan eğitimin yeterli olup olmaması ve daha önce öğretmen veya idareci olarak engelli çocuklarla çalışıp çalışmama ile tükenmişlik arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır (33).

Pepe (2008) Konya il merkezinde görev yapan 104 beden eğitimi öğretmenin mesleki tükenmişlik durumunu ortaya koymak amacıyla Maslach Tükenmişlik Envanteri kullanarak, beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlere göre duygusal tükenmişlik, duyarsızlaşma ve kişisel başarı puan ortalamaları arasında değişkenlere bağlı olarak, medeni hallerine, yaşlarına, meslekteki çalışma yılı, öğretmenlik mesleğinden ayrı herhangi bir işle uğraşma, meslekten memnunluk derecelerine ve alanları ile ilgili makale okumasına durumları açısından aralarında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını araştırmışlar. Araştırma sonucunda duygusal tükenmişlik düzeyleri açısından bekâr bayanların yüksek, evli bayanların yüksek, normal ve düşük tükenmişliğe sahip oldukları belirlemiştir. Duyarsızlaşmada ise, bekâr bayanların yüksek, evli bayanlar da normal ve düşük duyarsızlaşma düzeyi saptanmıştır. Ayrıca bekâr erkekler ise normal ve düşük duyarsızlaşma düzeyine sahip oldukları bulmuştur. Kişisel başarı düzeyinde ise bekâr ve evli bayanlarda tükenmişlik düzeyi yüksek bulmuştur. Yaş durumlarına göre, bayanların duygusal tükenmişleri 33-38 yaş gurubunda yüksek ve orta çıkarken, erkeklerde düşük ve orta seviyede bulunmuştur. Duyarsızlaşmada ise, bayan ve erkeklerin yaş durumlarına göre düşük ve orta düzeyde belirlemiştir. Kişisel başarıda, bayanların ve erkeklerin yaş durumlarına göre, yüksek düzey belirlenmiştir. Çalışma yıllarına göre,

tükenmişliğin alt boyutlarından, duygusal tükenmişlik düzeyleri bayanlarda, 1 ve 5 yıl arası düşük çıkarıken, 6 ve 10 yıl arası yüksek bulunurken, erkekler de 1 ve 5 yıl ve 6 ve 10 yıl arası tükenmişliğin düşük olduğu belirlenmiştir. Duyarsızlaşmada ise, bayanların ve erkeklerin çalışma yıllarına göre, düşük ve orta seviyede bulunmuştur. Sonuç olarak, beden eğitimi öğretmenlerinin, duygusal tükenme cinsiyete göre karşılaştırıldığında da istatistiksel olarak anlamlı fark bulunurken ($p < 0.05$), duyarsızlaşma ve kişisel başarı puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılmasında, bayan ve erkek beden eğitimi öğretmenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığını tespit etmiştir (96).

Şahin Ş. (2008) devlet ve özel okullarda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik ve yaşam doyumu düzeylerini incelediği araştırmada Adana ve Mersin il merkezinde görev yapan 300 beden eğitimi öğretmeni ile gerçekleştirmiştir. Araştırma neticesinde; devlet okullarında çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin daha çok tükenmişlik yaşadıkları; mesleği isteyerek seçen beden eğitimi öğretmenlerinin daha az tükenmişlik yaşadıkları; okullardaki araç gereç durumunun yetersizliği ve spor salonunun olmaması beden eğitimi öğretmenlerinde duygusal tükenme ve duyarsızlaşmayı fazlalaştırdığı sonucunu bulmuştur (103).

Kale, F. (2007), Türkiye genelinde 247 beden eğitimi öğretmenin katıldığı araştırmada, beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumu ve tükenmişlik düzeyleri çeşitli etkenler açısından incelenmiştir. Araştırma neticesinde beden eğitimi öğretmenliğini isteyerek seçmeyenlerin tükenmişlik düzeylerinin fazla, iş doyumu düzeylerinin ise düşük olduğu, görev yapılan toplam okul sayısı arttıkça beden eğitimi öğretmenlerinin duygusal tükenme düzeylerinin arttığı iş doyumu düzeylerinin azaldığı sonucunu bulmuştur (70).

Gençay, Ö.A. (2007), beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumu ve tükenmişliklerinin incelendiği çalışmada Kahramanmaraş il merkezinde çalışan 93 beden eğitimi öğretmeni ile yapmıştır. Bu çalışma neticesinde: Beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumu ve mesleki tükenmişliklerinin yaş ve cinsiyete göre şekillenmediği, fakat işten kazanılan ekonomik gelirin yükselmesinin iş doyumuna olumlu etki ettiği sonucuna ulaşmıştır. Günlük çalışma zamanlarının iş doyumunu

azalttığı ve mesleki tükenmişliklerini çoğalttığı, beden eğitimi öğretmenlerinde mesleki tükenmişlik artıkça, iş doyumunun azaldığını tespit etmiştir (55).

Özkan, ŞY. (2007), Niğde ilinde görevli beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri isimli araştırmayı 82 beden eğitimi öğretmeni ile yapmıştır. Araştırma sonucunda, 6-10 yıl hizmet süresine sahip olan öğretmenlerini % 30'nun, tükenmişlik yaşadığı, duygusal tükenme ve kişisel başarı alt boyutunda; bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlerden daha fazla tükenmişlik yaşadığı tespit edilmiştir. Kişisel başarı alt boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmamasına rağmen hizmet süresi arttıkça tükenmişliğin azalmasıdır. Duyarsızlaşma alt boyutunda beden eğitimi öğretmenlerinin % 81,6'sının tükenmişlik yaşadığı tespit etmiştir (93).

Urfalı ve Aksoy (2007), özel eğitim öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyini araştırdığı çalışmasında, duygusal tükenme alt boyutunda cinsiyet, medeni durum, öğretmenlik mesleğini kendine uygun bulma, çalıştıkları alanlarda memnun olma, yöneticilerden de yaptığı işle ilgili takdir alma, çalıştıkları kurumda ödül ve ceza sisteminin eşit olarak işlemesi, mesleğin toplumda hak ettiği değeri görmesi ve velilerle ilgili problem yaşama; duyarsızlaşma alt boyutunda cinsiyet, medeni durum, öğretmenlik mesleğini kendine uygun bulma ve isteyerek yapma, çalıştıkları yerden memnun olma, yöneticilerden de yaptığı işle ilgili takdir görme, tanıdıkları arasında özel eğitime gereksinimi bulunan birinin olması, mesleğin toplumda hak ettiği yeri bulması, velilerle ilgili problem yaşama, kişisel başarı alt boyutunda medeni durum, öğretmenlik mesleğini isteyerek yapma, öğretmenlik mesleğini kendine uygun bulma, sosyo- ekonomik durum, çalışma ortamında iş arkadaşlarından katkı görme değişkenlerine göre farklılık gösterdiği bulunmuştur (111).

Demirel, M.ve ark. (2006), Kütahya ilinde çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmaya 110 beden eğitimi öğretmeni katılmıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin, tükenmişlik ile ilgili “işimden duygusal olarak uzaklaştığımı (soğuduğumu) hissediyorum” maddesi ile ilgili fikirlere göre öğretmenlerin %39.1'i “hiçbir zaman” böyle bir duyguya kapılmadığını beyan ederken %10.0'u “çoğu zaman” duygusal olarak soğuduğunu ifade ettiğini bulmuşlardır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin gün

sürecinde öğrencilerle yoğun ilişkide bulunmanın kendilerini yıpratıp yıpratmadığına dair görüşleri incelendiğinde beden eğitimi öğretmenlerinin %37.8'inin “çok nadir” böyle bir düşüncede olmadığını söylerken, %10'unun da “çoğu zaman” böyle bir düşünceye kapıldığı belirlenmiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin bu mesleğe başlamalarından sonra insanlara karşı daha katı olup olmadıkları hakkındaki fikirleri incelendiğinde öğretmenlerden %52.7'sinin “hiçbir zaman” böyle bir değişikliğe tabii olmadığı saptanırken %3.6'sının “çoğu zaman” cevabını vererek mesleğe girdikten sonra daha katı olduğu tespit etmişlerdir. Beden eğitimi öğretmenlerinin yaptıkları iş sayesinde insanların yaşamına katkıda bulduklarını düşünüp düşünmedikleri hakkında ki düşünceleri incelendiğinde ise beden eğitimi öğretmenlerinin büyük kısmının “çoğu zaman” (%41.8) ve “her zaman” (%42.7) düşüncesinde oldukları saptanmıştır. Kalan öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında ise %1.8'inin “hiçbir zaman”, 3.6'sının “çok nadir”, %10'unun ise “bazen” bu biçimde düşündüklerini bulmuşlardır (36).

Ergin, C. (1992), doktor ve hemşireler üzerinde yaptığı tükenmişlik ölçeği uyarlamasında kadınların erkeklerden daha fazla duygusal tükenme yaşadıkları, erkeklerin ise kişisel başarı duygularının kadınlardan daha yüksek olduğunu bulmuştur. Ayrıca çalışma süresinin artması ile tükenmişliğin azaldığını, bekar hemşirelerin evli hemşirelere göre duyarsızlaşma boyutunun daha yüksek olduğu, doktorlarda da duyarsızlaşma ve duygusal tükenmenin bekarlarda evlilerden daha fazla ortaya çıktığını bulmuştur (46).

2.18.2. Tükenmişlikle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Daly, (1992), orta ve lise müdürleri üzerine yaptığı tükenmişlik araştırmasında, okul idarecilerinin tükenmişlik belirtilerini negatif benlik kavramı, husumet hissine kapılma, yabancılaşma, geri çekilme, duygularını dışa yansıtılmama gibi konuları araştırmıştır. Okul türünün veya büyüklüğünün tükenmişlik durumuna anlamlı bir farka neden olmadığını bulmuştur. Yöneticilerde görülen başarısızlık duygusu hissetme, suçluluk, şüphelenme, sabırsızlık ve hayal kırıklığı gibi durumlar fazla derece tükenmişlik belirtisi olduğunu bulmuştur. Tükenmişliğin yüksek olmasında okullardaki negatif baskılar okul merkezli

idarecilerinin yöneticiye getirdiği fazla sorumluluklar ve otoritenin gerilemesinin sebep olduğu göstermiştir (35).

Hipps ve Malpin (1991), öğretmen ve müdürler üzerinde tükenmişliği araştırmıştır. Çalışma sonucunda ruhsal çöküntü ve tükenmişlik ile iş stresi arasında fazla pozitif bir ilişki, kişisel başarı ile iş stresi arasında güçlü negatif bir ilişki olduğunu sonucuna ulaşmıştır. Araştırmada dış denetim organları tarafından denetlenen yöneticiler, iç denetim birimlerince kontrol edilen yöneticilere göre daha fazla tükenmişlik yaşadıklarını Medeni durum, yaş ve cinsiyet değişkenleri ile tükenmişlik durumunda manalı bir ilişki bulamamıştır (62).

Corkey, (1994), öğretmenlerin öğrencilerde gözlenen birtakım davranış bozukluklarına gösterdikleri hoşgörü ile tükenmişlik arasındaki ilişkiyi yaş, mesleki deneyim, eğitim düzeyi, öğretim yaptıkları düzey, mevcut durumda çalışma süreleri gibi bazı demografik farklılıklarına göre araştırmıştır. Sonuçlar öğretmenlerin yaşı, eğitim düzeyi, öğretim yaptıkları okulun basamağı, tecrübeleri ve mevcut durumlarında çalışma zamanlarının tükenmişlikleri ile anlamlı bir ilişki göstermediklerini ortaya koymuştur. Ancak okulun sosyo- ekonomik durumu il öğretmenlerin gösterdiği hoşgörü düzeyi ve öğretmenlerin ırkları ile hem tolerans düzeyleri hem de tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Zenci öğretmenlerin duygusal tükenme ve duyarsızlaşma boyutlarında beyazlara göre daha az tükenmişlik yaşadıkları, aynı zamanda yanlış olarak nitelenen davranışlara karşı daha hoşgörülü oldukları sonucuna da ulaşmıştır (27).

DeRobbio (1995), öğretmenlerde tükenmişliğin bireysel ve mesleki özelliklerle ilişkisini ve tükenmişlik ve strese yol açan değişkenleri bulmayı hedeflemiştir. Yaş, cinsiyet, görev yapılan okul düzeyi gibi değişkenlerin tükenmişlikle olan bağlantısını ortaya çıkartmıştır. Bu değişkenler özellikle duyarsızlaşma alt boyutunda anlamlı farklılıklara neden olurken, duygusal tükenme ve kişisel başarı alt boyutlarında herhangi bir farklılaşmaya etki etmediği sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenlerin tükenmişlik yaşamalarına etki eden değişkenler ise; disiplin, fazlaca resmi iş, bürokratik kısıtlamalar, yetersiz ücret, öğretmenin kendisine ve mesleğine karşı yapılan olumsuz tavırlar şeklinde belirlemiştir (38).

Dinham ve Scott (1996), öğretmen ve okul idarecilerinin iş tatmini, motivasyonu ve iş sağlığını belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada orta yaş grubunun iş tatmin düzeyini yüksek olduğunu bulmuştur. İş tatminsizliği hisseden grupta mesleki tükenmişlik de fazla olduğunu bulmuş ve çalışma süresi ile tükenmişlik arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varmıştır (40).

Betoret (2006)'in yaptığı çalışmada ortaokul öğretmenleri üzerinde öğretmenlerin stres nedenleri, yeterlik, baş etme kaynakları ve tükenmişlik yaşantıları incelenmiştir. Araştırmada öğretmenler, okul yaşamındaki uygulamalarına karşı olduğu da ya da engellendiğinde tükenmişliğin meydana geldiği anlatılmıştır. Buna ek olarak yüksek yeterliği olan öğretmenlerin daha çok stresle baş etme yeteneğine sahip olduğu dolayısıyla da tükenmişlik durumlarının az olduğunu bulmuştur. (20).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde; Araştırmanın evreni, örnekleme, protokol, veri toplama araçları, Araştırmanın modeli ve verilerin çözümlenmesine yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Evreni

Araştırmanın evrenini, beden eğitimi ve spor öğretmenleri oluşturmaktadır. Örnekleme grubunu ise 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Nevşehir il merkezi ve ilçelerinde (köy - kasaba) (Acıgöl, Avanos, Derinkuyu, Gülşehri, Hacıbektaş, Kozaklı, Ürgüp) Kırşehir İl merkez ve İlçelerinde (köy - kasaba) (Akçakent, Akpınar, Boztepe, Çiçekdağı, Kaman, Mucur) Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okulların da çalışan kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen beden eğitimi ve spor öğretmenleri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleme grubunun belirlenmesi için (Nevşehir Valiliği) İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden 2014-2015 eğitim- öğretim yılında Nevşehir il merkezi ve ilçelerinde ve ilçelerine bağlı köy ve kasabada çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin sayısı (142 öğretmen) ile (Kırşehir Valiliği) İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden Kırşehir merkez ve ilçelerinde ve ilçelere bağlı köy, kasabada görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin sayıları (133 öğretmen) alınmıştır (Tablo 1.Tablo.2).

3.2. Araştırma Örnekleme

Araştırmanın örnekleme grubunu, 2014–2015 eğitim-öğretim yılında Nevşehir ve Kırşehir merkez ve taşrada görev yapan kolay örnekleme yöntemiyle ulaşılabilen 225 beden eğitimi ve spor öğretmeni oluşturmaktadır (Tablo 1. Tablo.2).

Tablo 3.1. Araştırmanın Evren ve Örneklemindeki Beden Eğitimi Öğretmen Sayıları

(Nevşehir İl Merkezi ve Taşradaki Öğretmen Sayıları)		
Öğretmen Sayısı	Evren	Örneklem
Acıgöl	12	9
Avanos	15	10
Derinkuyu	14	12
Gülşehri	10	9
Hacıbektaş	5	5
Kozaklı	7	7
Merkez	63	53
Ürgüp	16	10
Toplam	142	115

Tablo 3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemindeki Beden Eğitimi Öğretmen Sayıları

(Kırşehir İl Merkezi ve Taşradaki Öğretmen Sayıları)		
Öğretmen Sayısı	Evren	Örneklem
Akçakent	3	3
Akpınar	3	2
Boztepe	4	4
Çiçekdağı	6	6
Kaman	21	19
Merkez	84	65
Mucur	12	11
Toplam	133	110

3.3. Araştırma Tekniği ve Protokol

Araştırmanın yürütülmesinde birincil kaynak araştırmaları arasında yer alan anket yöntemi tercih edilmiştir. Anket yöntemi uygulanabilirliği, ekonomik oluşu, dağınık ve geniş kitlelerden az zamanda bilgi alma fırsatı sağlaması nedeniyle bu çalışmada araştırma yöntemi olarak tercih edilmiştir. Ayrıca anket yönteminde tüm deneklere aynı şekilde iletildiğinden çalışmanın güvenilirliği de artmaktadır.

Araştırma da beden eğitimi öğretmenlerinin görüş ve beklentilerini anlamak için likert tipi bir ölçek olan Maslach Tükenmişlik Envanteri Eğitimci formu uygulanmıştır. Anket soruları iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler belirlemek için 20 soru sorulmuştur. Anketin ikinci bölümünde ise araştırmaya katılanların tükenmişlik düzeylerini ölçmek için Maslach Tükenmişlik Envanteri (83) kullanılmıştır. Ölçek Türkçe'ye Ergin(1992) tarafından çevrilmiş olup, duygusal tükenme (9 madde), duyarsızlaşma (5 madde) ve kişisel başarı hissi (8 madde) olmak üzere üç boyut altında 22 maddeden oluşmaktadır (46,30).

Yapılan çalışmada araştırma anketinin uygulanması ve verilerin değerlendirilmesi için kullanılması için Nevşehir ve Kırşehir illerindeki Valilik Makamlarından ve Milli eğitim Müdürlüklerinden izin alınmış olup, bu izinler ekte verilmiştir.

Ankete katılan beden eğitimi öğretmenlerinin bireysel olarak katılımlarında, kendi istekleri doğrultusunda genel bir protokol yolu izlenmiştir.

3.4. Protokol

Nevşehir ve Kırşehir İllerindeki Valilik makamlarından ve İl Milli Eğitim Müdürlüklerinden izin alınarak, ortaokul ve liselerde görev yapan 275 beden eğitim öğretmeni için hazırlanmış olduğumuz anket formu elden ulaştırılmak üzere okullara gidilmiştir. Fakat gidilen okullardaki bazı öğretmenlerin, raporlu olması, geçici görevlendirmeye başka yerlerde olması, bazı bayan öğretmenlerin doğum izninde olması, bazılarıyla irtibat sağlanamaması, ve kimi öğretmenlerinde araştırmaya katılmak istememesi gibi nedenlerden dolayı Nevşehir İl merkezide ve taşrada 27 öğretmen Kırşehir İl merkezi ve taşrada ise 23 öğretmen anket dışı kalmış ulaşılabilen 225 beden eğitim öğretmenine anketler uygulanmıştır.

3.5. Veri Toplama Araçları

3.5.1. Kişisel Bilgi Formu

Bağımsız değişkenler ile ilgili bilgi toplamak üzere, araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu; kişisel bilgilere ilişkin (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu) ve mesleki koşullarına ilişkin (görev yeri, çalıştığı okul türü, meslekteki hizmet yılı, il merkezinde çalıştığı hizmet yılı, taşrada çalıştığı hizmet yılı, mesleki deneyimi, haftalık kaç saat derse girildiği, beden eğitimi ders saatlerinin yeterliliği, sınıflarda bulunan ortalama öğrenci sayısı, öğretmenlik mesleğinin gelirinin yeterliliği, okulun spor tesisi ve malzeme açısından yeterliliği, mesleği seçerken severek ve isteyerek mi seçtiği, bulunduğu sosyal çevreden memnuniyeti, okul yönetiminden yeterli desteği alıyor mu, mesleğini bırakıp başka bir meslek yapmayı düşünüp düşünmediği, ayrıca genel olarak mesleğinden memnuniyet durumu) bilgileri kapsamaktadır. Bilgi formu 20 sorudan oluşmaktadır. Öğretmenlerin kendilerini baskı halinde hissetmemeleri için isim ve soyadı yazmalarının gerekli olmadığı belirtilmiştir.

3.5.2. Maslach Tükenmişlik Envanteri-Eğitimci Formu (MTE-EF)

Araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişliğini değerlendirmek üzere Maslach ve Jackson (1981) tarafından geliştirilen Maslach Tükenmişlik Envanteri (MTE) kullanılmıştır (72).

MT başlangıçta doğrudan insanlara hizmet vermeyi gerektiren sağlık çalışanları için geliştirilmiş, ancak öğretmenlerde tükenmişlik sendromunun incelenmesi Maslach Tükenmişlik Envanteri –Eğitimci formu (MTE-EF) nun geliştirilmesine neden olmuştur. MTE –EF nun MTE den tek farkı ölçek maddelerinde ‘ hasta ‘ya da ‘danişan ‘ yerine ‘ öğrenci kelimesinin gelmesidir. MTE –EF, MTE gibi üç alt ölçekten oluşmaktadır (76).

Orjinali yedili likert tipi bir ölçek olan bu araç toplam 22 madde ve üç alt ölçekten meydana gelmektedir. Tükenmişlik alt boyutları şöyle açıklanabilir (29).

1. Duygusal Tükenme (Emotional Exhaustion) : Bu alt ölçek kişinin mesleği veya işi tarafından tüketilmiş, fazla yüklenilmiş olma duygularını tanımlar.

2.Kişisel Başarı (Personal Accomplishment) : Bu alt ölçek ise insanlarla iş yapan bir kişide yeterlilik ve başarıyla yapabilme duygularını tanımlar.

3.Duyarsızlaşma (Depersonalization): Bu alt ölçek kişinin hizmet ve bakım verdiklerine karşı kişilerin kendilerine özgü birer varlık olduklarını dikkate almaksızın duygudan yoksun şekilde davranmalarını tanımlar.

3.6. Anketin Geçerlilik ve Güvenirliliği

“Bu araştırmaya iştirak eden bireylere “Maslach Tükenmişlik Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” uygulanmıştır. İlk kez 1974 yılında Freudenberg tarafından ortaya konan tükenmişlik kavramı daha sonra; Maslach ve Jackson (1981) tarafından geliştirilmiştir ”(84).

“Ölçek Ergin (1992), tarafından Türkçe’ye çevrilen envanterin 235 kişilik (doktor, hemşire, öğretmen, avukat, polis vb.) bir grupta ön denemesi yapılmış, bu gruptan ortaya çıkan verilerin analizi sonucunda envanterde bazı değişiklikler yapılmıştır. Özgün formu “hiçbir zaman, yılda birkaç kere, ayda bir, ayda birkaç kere, haftada bir, haftada birkaç kere, her gün” şeklinde 7 basamaklı cevap seçeneklerinden oluşmaktadır. Türkçe uyarlaması ise “hiçbir zaman, çok nadir, bazen, çoğu zaman, her zaman” şeklinde 5 basamaklı cevap seçeneklerinden oluşmaktadır” (46,30).

“Ölçeğin güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları Ergin C. (1992), ve Çam (1992), tarafından uygulanmıştır. 552 doktor ve hemşireden elde edilen verilerin üç alt boyuta ilişkin Cronbach alfa kat sayıları; Duygusal Tükenme 0.83, Duyarsızlaşma 0.65, Kişisel Başarı 0.72’dir. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin tekrar test tekrar güvenilirlik kat sayıları ise Duygusal Tükenme .83, Duyarsızlaşma 0.72, Kişisel Başarı 0.67’dir. Çam (1992), yapmış olduğu güvenilirlik çalışmasında Duygusal Tükenme 0.89, Duyarsızlaşma 0.71, Kişisel Başarı 0.72 olarak tespit etmiştir” (46, 30).

Maslach Tükenmişlik Ölçeğinin Puanlanması

“Maslach Tükenmişlik Ölçeğinde puanlama sonucunda alt ölçek puanları elde edilmektedir. Alt ölçek puanları, her madde için 0: hiçbir zaman, 4: her zaman olarak 5’li likert tipi derecelemeye göre değerlendirilerek elde edilmektedir. “Duygusal tükenme” ve “duyarsızlaşma” alt ölçeğinden alınan yüksek puan, buna karşın “kişisel başarı” alt ölçeğinden alınan az puan tükenmişliğin düzeylerini göstermektedir” (101). MTÖ’de puanlama sonucu alt ölçek puanları elde edilmektedir. Alt ölçek puanları DT ve D için yukarıdaki gibi puanlanırken KB için tersine puanlanabilmektedir (hiçbir zaman: 4, her zaman: 0). Çünkü DT ve D boyutları olumsuz ifadelerden oluşmaktadır. Dolayısıyla bu alandan alınan yüksek puanlar tükenmişlik olarak kabul edilmektedir. KB boyutu olumlu ifadelerden oluşmaktadır, dolayısıyla bu alandan alınan düşük puanlar tükenmişlik olarak kabul edilmektedir. Toplam puan yorumlanırken, KB puanları tersine çevrilerek toplam puan elde edilmeli ve elde edilen puan arttıkça tükenmişliğin de arttığı şeklinde yorumlanmalıdır.

3.7. Verilerin Toplanması

Araştırma örneklemine giren öğretmenlere araştırmacı tarafından Kişisel Bilgi Formu (Ek 1) ve “Maslach Tükenmişlik Envanteri- Eğitimci Formu”(Ek 2) uygulanmıştır.

Veriler, beden eğitimi öğretmenlerinin okullarına gidilerek, araştırmanın amacı ve veri araçlarını nasıl dolduracakları açıklanmış ve veri toplama araçları verilmiştir. Öğretmenler tarafından doldurulan veri toplama araçları sonra geri alınmıştır. Her bir uygulamanın süresi ortalama 10 dakikadır. Uygulama 24 Mart 2015–11 Mayıs 2015 tarihleri arasında yapılmıştır.

3.8. Verilerin Değerlendirilmesi ve İstatistik İşlemler

Çalışmada beden eğitimi öğretmenlerinin görüş ve beklentilerini anlamak için Likert tipi bir ölçek olan Maslach Tükenmişlik Envanteri Eğitimci Formu (Maslach Burnout Inventory) uygulanmıştır. Anket soruları iki bölümden oluşmaktadır; birinci bölümde kişisel bilgiler saptamak için 20 soru sorulmuş Anketin ikinci bölümünü ise 22 sorudan oluşan Maslach Tükenmişlik Envanteri oluşturmaktadır. Envanter üç alt

bölüme ayrılmıştır; duygusal tükenmişlik(1.2.3.6.8.13.14.16.20. sorular), duyarsızlaşma (5.10.11.15.22. sorular) ve kişisel başarı(4.7.9.12.17.18.19.21.sorular).

Verilerin değerlendirilmesi esnasında veriler Microsoft Excel 2003 programında düzenlenmiş, SPSS 20.0 for Windows paket program kullanarak çözümlenmiştir.

Katılımcıların kişisel bilgilerinin dağılımlarını belirlemek için yüzde, frekans ve çapraz tablo yöntemleri kullanılmıştır. Ölçeğin alt boyutlarının normal dağılım gösterip göstermediği test etmek amacı ile Kolmogrov-Smirnof testi yapılmış ve bunun sonunda Maslach Tükenmişlik Envanteri Eğitimci ölçeğinin tüm alt boyutların normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Buna göre $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde 2 değişkenli veriler için Mann Whitney U testi, 2'den fazla değişkenler için ise Kruskal Wallis testi, uygulanmıştır.

4. BULGULAR

4.1. Örneklem Grubun Ait Bulgular

Tablo 4.1. Katılımcıların Cinsiyetlerinin Dağılımı

Cinsiyet	F	%
Erkek	169	75,1
Kadın	56	24,9
Toplam	225	100

Tablo 1’de çalışmada yer alan katılımcıların cinsiyetlerinin dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların % 75,1’i (N=169) “Erkek”, %24,9’u (N=56) “Kadın”dır (Bkz. Tablo 1).

Tablo 4.2. Katılımcıların Yaşlarının Dağılımı

Yaş Grupları	F	%
20-26	16	7,1
27-33	62	27,6
33-40	97	43,1
41-47	46	20,4
47 ve üstü	4	1,8
Toplam	225	100

Tablo 2’de çalışmada yer alan katılımcıların yaşlarının dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların %7,1’i (N=16) 20-26 yaş aralığında, %27,6’ı (N=62) 27-33 yaş aralığında, %43,1’i (N=97) 33-40 yaş aralığında, %20,4’ü (N=46) 41-47 yaş aralığında, % 1,8’i ise (N=4) 47 yaşında veya daha büyüktür (Bkz. Tablo 2).

Tablo 4.3. Katılımcıların Medeni Durumlarının Dağılımı

Medeni Durum	F	%
Evli	182	80,9
Bekar	40	17,8
Boşanmış	3	1,3
Toplam	225	100

Tablo 3’de çalışmada yer alan katılımcıların medeni durumlarının dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların % 80,9’u (N=182)

“Evli”, % 17,8’i (N=40) “Bekar” iken, %1,3’ü ise (N=3) “Boşanmış” dır (Bkz. Tablo 3).

Tablo 4.4. Katılımcıların Eğitim Durumlarının Dağılımı

Eğitim Durum	F	%
Lisans	210	93,3
Yüksek Lisans	14	6,2
Doktora	1	0,4
Toplam	225	100

Tablo 4’de çalışmada yer alan katılımcıların eğitim durumlarının dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların % 93,3’ü (N=210) “Lisans”, % 6,2’i (N=14) “Yüksek Lisans”, % 0,4’ü ise (N=1) “Doktora” eğitimi yapıyor veya yapmıştır. (Bkz. Tablo 4).

Tablo 4.5. Katılımcıların Görev Yerlerinin Dağılımı

Görev Yeri	F	%
İl Merkezi	113	50,2
İlçe Merkezi	77	34,2
Kasaba	15	6,7
Köy	20	8,9
Toplam	225	100

Tablo 5’de çalışmada yer alan katılımcıların görev yerlerinin dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların % 50,2’i (N=113) “İl Merkezi”nde, %34,2’i (N=77) “İlçe Merkezi”nde, % 6,7’i (N=15) “Kasaba” da, % 8,9’i ise (N=20) “Köy” de görev yapmaktadır (Bkz. Tablo 5).

Tablo 4.6. Katılımcıların Çalıştıkları Okulların Dağılımı

Okul Türü	F	%
Ortaokul	141	62,7
Lise	81	36,0
Özel Eğitim	3	1,3
Toplam	225	100

Tablo 6’da çalışmada yer alan katılımcıların çalıştıkları okulların dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların % 62,7’i (N=141)

“Ortaokul” da, % 36,0’ı (N=81) “Lise” de, % 1,3’ü (N=3) “ Özel Eğitim” okullarında çalışmaktadır (Bkz. Tablo 6).

Tablo 4.7. Katılımcıların Mesleki Hizmet Yıllarının Dağılımı

Mesleki Hizmet Yılı	F	%
1-3	40	17,8
4-6	22	9,8
7-9	31	13,8
10-12	34	15,1
13-15	31	13,8
16-18	42	18,7
19 ve Üstü	20	8,9
Toplam	225	100

Tablo 7’de çalışmada yer alan katılımcıların mesleki hizmet yıllarının dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların %17,8’i (N=40) 1-3 yıl aralığında, %9,8’i (N=22) 4-6 yıl aralığında, %13,8’i (N=31) 7-9 yıl aralığında, %15,1’i (N=34) 10-12 yıl aralığında, %13,8’i (N=31) 13-15 yıl aralığında, %18,7’i (N=42) 16-18 yıl aralığında, % 8,9’u ise (N=20) 19 yıl veya üstü hizmet etmektedir (Bkz. Tablo 7).

Tablo 4.8. İl Merkezinde Çalışan Katılımcıların Mesleki Hizmet Yıllarının Dağılımı

Mesleki Hizmet Yılı	F	%
Çalışmadım	79	35,1
1-3	40	17,8
4-6	27	12,0
7-9	20	8,9
10-12	23	10,2
13-15	15	6,7
16-18	13	5,8
19 ve Üstü	7	3,1
Toplam	225	100

Tablo 8’de çalışmada yer alan katılımcıların il merkezindeki mesleki hizmet yıllarının dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların % 35,1’i (N=79) il merkezinde çalışmamış, %17,8’i (N=40) 1-3 yıl aralığında, %12,0’ı

(N=27) 4-6 yıl aralığında, %8,9'u (N=20) 7-9 yıl aralığında, %10,2'i (N=23) 10-12 yıl aralığında, % 6,7'i (N=15) 13-15 yıl aralığında, % 5,8'i (N=13) 16-18 yıl aralığında, % 3,1'i ise (N=20) 19 yıl veya üstünde il merkezinde hizmet etmektedir (Bkz.Tablo8).

Tablo 4.9. Taşrada Çalışan Katılımcıların Mesleki Hizmet Yıllarının Dağılımı

Mesleki Hizmet Yılı	F	%
Çalışmadım	25	11,1
1-3	84	37,3
4-6	42	18,7
7-9	33	14,7
10-12	11	4,9
13-15	10	4,4
16-18	11	4,9
19 ve Üstü	9	4,0
Toplam	225	100

Tablo 9'da çalışmada yer alan katılımcıların taşradaki mesleki hizmet yıllarının dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların % 11,1'i (N=25) taşrada çalışmamış, %37,3'ü (N=84) 1-3 yıl aralığında, %18,7'i (N=42) 4-6 yıl aralığında, % 14,7', (N=33) 7-9 yıl aralığında, % 4,9'u (N=11) 10-12 yıl aralığında, % 4,4'ü (N=10) 13-15 yıl aralığında, % 4,9'u (N=11) 16-18 yıl aralığında, % 4,0'ı ise (N=9) 19 yıl veya üstünde taşrada hizmet etmektedir (Bkz. Tablo 9).

Tablo 4.10. Katılımcıların Mesleki Deneyimlerinin Dağılımı

Mesleki Deneyim	F	%
Stajyer Öğretmen	14	6,2
Öğretmen	198	88,0
Uzman Öğretmen	13	5,8
Toplam	225	100

Tablo 10'da çalışmada yer alan katılımcıların mesleki deneyimlerinin dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların % 6,2'ı

(N=14) “Stajyer Öğretmen, % 88,0’ı (N=198) “Öğretmen”, % 5,8’i ise (N=13) “Uzman Öğretmen”dir (Bkz. Tablo 10).

Tablo 4.11. Katılımcıların Haftalık Ders Saatlerinin Dağılımı

Ders Saati	F	%
15-20	111	49,3
21-29	93	41,3
30 Saat ve üstü	21	9,3
Toplam	225	100

Tablo 11’de çalışmada yer alan katılımcıların haftalık ders saatlerinin dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların % 49,3’ü (N=111) haftalık “15-20” saat arasında, % 41,3’ü (N=93) “21-29” saat arasında, % 9,3’ü ise (N=21) “30 saat veya daha fazla” derse girmektedir (Bkz. Tablo 11).

Tablo 4.12. Katılımcılara göre Beden Eğitimi Ders Saati Yeterliliğinin Dağılımı

B.E. Ders Saati Yeterliliği	F	%
Hiç Yeterli Değil	86	38,2
Az Yeterli	52	23,1
Kısmen Yeterli	77	34,2
Tamamen Yeterli	10	4,4
Toplam	225	100

Tablo 12’de çalışmada yer alan katılımcılara göre beden eğitimi ders saati yeterliliğinin dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların % 38,2’i (N=86) “Hiç Yeterli Değil”, % 23,1’i (N=52) “Az Yeterli”, % 34,2’i (N=77) “Kısmen Yeterli”, % 4,4’ü ise (N=10) “Tamamen Yeterli” olarak görmektedir (Bkz. Tablo 12).

Tablo 4.13. Katılımcıların Sınıflarındaki Ortalama Öğrenci Sayılarının Dağılımı

Öğrenci Sayısı	F	%
20 ve altı	78	34,7
21-30	123	54,7
31-40	23	10,2
41-50	1	0,4
Toplam	225	100

Tablo 13’de çalışmada yer alan katılımcıların sınıflarındaki ortalama öğrenci sayılarının dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların % 34,7’sinin (N=78) sınıflarında 20 ve altı, % 54,7’i (N=123) 21-30 arasında, % 10,2’i (N=23) 31-40 arasında, % 0,4’ünde ise (N=1) 41-50 arasında öğrenci bulunmaktadır (Bkz. Tablo 13).

Tablo 4.14. Katılımcılara Göre Öğretmenlik Mesleğinin Gelirinin Yeterliliği

Meslek Gelirinin Yeterliliği	F	%
Hiç Yeterli Değil	71	31,6
Yetersiz	75	33,3
Kısmen Yeterli	69	30,7
Yeterli	10	4,4
Toplam	225	100

Tablo 14’de çalışmada yer alan katılımcılara göre öğretmenlik mesleğinin gelirinin yeterliliğinin dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların % 31,6’ı (N=71) öğretmenlik mesleğinin gelirini “Hiç yeterli değil”, % 33,3’ü (N=75) “Yetersiz”, % 30,7’i (N=69) “Kısmen yeterli”, % 4,4’ü (N=10) “Yeterli” görmektedir (Bkz. Tablo 14).

Tablo 4.15. Katılımcılara Göre Okullarının Spor Tesisi ve Malzeme Yeterliliği

Tesis ve Malzeme Yeterliliği	F	%
Hiç Yeterli Değil	129	57,3
Kısmen Yeterli	82	36,4
Yeterli	14	6,2
Toplam	225	100

Tablo 15’de çalışmada yer alan katılımcılara göre çalıştıkları okulların spor tesisi ve malzeme yeterliliği hakkında ki görüşlerinin dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların % 57,9’ü (N=129) çalıştıkları okulların spor tesisi ve malzemeleri “Hiç yeterli değil”, % 36,4’ü (N=82) “Kısmen yeterli”, % 6,2’i “Yeterli” görmektedir (Bkz. Tablo 15).

Tablo 4.16. Katılımcıların Mesleklerine Olan İlgi ve Sevgi Düzeylerinin Dağılımı

Meslek İlgi ve Sevgi Düzeyleri	F	%
Evet	220	97,8
Hayır	5	2,2
Toplam	225	100

Tablo 16’da çalışmada yer alan katılımcıların mesleklerine olan ilgi ve sevgileri hakkında ki dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların % 97,5’i (N=220) Mesleğinizi severek ve isteyerek mi seçtiniz sorusuna “Evet”, % 2,2’i ise “Hayır” yanıtını vermiştir (Bkz. Tablo 16)

Tablo 4.17. Katılımcıların Buldukları Sosyal Çevre Memnuniyetlerin Dağılımı

Sosyal Çevre Memnuniyeti	F	%
Evet	99	44,0
Bazen	101	44,9
Hayır	25	11,1
Toplam	225	100

Tablo 17’de çalışmada yer alan katılımcıların buldukları sosyal çevre memnuniyetlerinin dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların % 44,0’ı (N=99) buldukları sosyal çevre memnun musunuz sorusuna “Evet”, % 44,9’u (N=101) “Bazen”, % 11,1’i ise “Hayır” yanıtını vermiştir (Bkz. Tablo 17).

Tablo 4.18. Okul Yönetiminden Sağladığı Desteğin Katılımcılara Göre Dağılımı

Okul Yönetimi Desteği	F	%
Evet	113	50,2
Bazen	92	40,9
Hayır	20	8,9
Toplam	225	100

Tablo 18’de çalışmada yer alan katılımcılara göre okul yönetiminin sağladığı desteğin dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların % 50,2’i (N=113) okul yönetiminden yeterli desteği alıyor musunuz sorusuna “Evet”,

% 40,9’u (N=92) “Bazen”, % 11,1’i (N=20) “Hayır”” yanıtını vermiştir (Bkz. Tablo 18).

Tablo 4.19. Katılımcıların Mesleği Bırakıp Başka Bir İş Yapma Düşüncelerinin Dağılımı

Başka Bir İş Yapma Düşüncesi	F	%
Evet	27	12,0
Bazen	54	24,0
Hayır	144	64,0
Toplam	225	100

Tablo 19’da çalışmada yer alan katılımcıların mesleği bırakıp başka bir iş yapma düşüncelerinin dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların % 12,0’ı (N=27) mesleği bırakıp başka bir iş yapmayı düşündünüz mü sorusuna “Evet”, % 24,0’ı (N=54) “Bazen”, % 64,0’ı (N=144) “Hayır”” yanıtını vermiştir (Bkz. Tablo 19).

Tablo 4.20. Katılımcıların Genel Olarak Mesleki Memnuniyetlerin Dağılımı

Mesleki Memnuniyet	F	%
Evet	206	91,6
Hayır	19	8,4
Toplam	225	100

Tablo 20’de çalışmada yer alan katılımcıların genel olarak mesleki memnuniyetlerinin dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların % 91,6’ı (N=206) genel olarak mesleğinizden memnun musunuz sorusuna “Evet”, %8,4’ü ise (N=19) yanıtını vermiştir (Bkz. Tablo 20).

Tablo 4.21. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Tükenmişlik Düzeyleri

Alt Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Değer Ort.	Z	P
Duygusal Tükenme	Erkek	169	117,37	-1,751	,080
	Kadın	56	99,82		
Duyarsızlaşma	Erkek	169	118,85	-2,371	,018*
	Kadın	56	95,34		
Kişisel Başarı	Erkek	169	113,08	-,235	,814
	Kadın	56	110,75		

Cinsiyete göre katılımcıların tükenmişlik düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını tespit etmek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Man Whitney-U testi uygulanmıştır.

Test sonuçlarına göre erkek (N=169) ve kadınların (N=56) tükenmişlik alt boyutlarından “Duyarsızlaşma” alt boyutunda anlamlı farklılık görüldü ($z=-2,371$; $p<0.05$). Erkeklerin duyarsızlaşma alt boyu puanı ($6,710 \pm .631$) kadınların puanından ($4,143 \pm .377$) manidar bir şekilde yüksek bulunmuştur.

Duygusal tükenme alt boyunda; erkeklerin ($1,3932 \pm .661$) puanı kadınların puanından ($1,1865 \pm .542$) daha fazla olmasına rağmen bu fark anlamlı bulunmadı ($z=-1,751$; $p>0.05$). Yine buna ek olarak; kişisel alt boyutunda erkeklerin puanı ($3,0313 \pm .314$) kadınların puanından daha fazla olmasına rağmen bu fark da önemli bulunamamıştır ($z=-,235$; $p>0.05$).

Tablo 4.22. Katılımcıların Yaşlarına Göre Tükenmişlik Düzeyleri

Alt Boyut	Yaş	N	Sıra Değer Ort.	X ²	P
Duygusal Tükenme	20-26	16	98,06	2,779	,596
	27-33	62	110,25		
	33-40	97	112,10		
	41-47	46	125,10		
	48 ve üstü	4	98,13		
Duyarsızlaşma	20-26	16	99,72	2,199	,699
	27-33	62	111,52		
	33-40	97	110,68		
	41-47	46	123,73		
	48 ve üstü	4	122,00		
Kişisel Başarı	20-26	16	143,44	8,086	,088
	27-33	62	104,51		
	33-40	97	119,52		
	41-47	46	99,10		
	48 ve üstü	4	94,50		

Yaşa bağlı olarak katılımcıların tükenmişlik düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını tespit etmek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal-Wallis testi uygulandı.

Test sonuçları katılımcıların yaşlarına göre tükenmişlik alt boyutlarında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmadı ($p>0.05$). 20-26 (N=16) yaş grubunun kişisel alt boyut puanı ($2,8750 \pm .312$) diğer yaş gruplarından yüksek olmasına rağmen bu fark manidar değildi ($\chi^2 = 8,086$; $p>0.05$). Bununla beraber duygusal tükenme alt boyutunda 41-47 (N=46) yaş grubundaki katılımcıların diğer tüm yaş grubundaki katılımcılara göre yüksek puanlara sahip olmalarına rağmen ($1,4952 \pm .743$) bu fark anlamlı bulunmadı ($\chi^2 = 2,199$; $p>0.05$). Yine duyarsızlaşma alt boyutunda 41-47 (N=46) yaş grubundaki katılımcıların diğer tüm yaş grubundaki katılımcılara göre yüksek puanlara sahip olmalarına rağmen ($,6652 \pm .551$) bu fark anlamlı bulunmadı ($\chi^2 = 2,779$; $p>0.05$).

Tablo 4.23. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Tükenmişlik Düzeyleri

Alt Boyut	Medeni Durum	N	Sıra Değer Ort.	Z	P
Duygusal Tükenme	Evli	182	119,23	12,189	,002*
	Bekâr	40	91,68		
	Boşanmış	3	19,50		
Duyarsızlaşma	Evli	182	116,12	2,501	,286
	Bekâr	40	98,43		
	Boşanmış	3	118,33		
Kişisel Başarı	Evli	182	113,07	,978	,613
	Bekâr	40	112,64		
	Boşanmış	3	76,00		

Medeni duruma göre katılımcıların tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı fark olup olmadığını tespit etmek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Man Whitney-U testi uygulandı.

Test sonuçları katılımcıların medeni durumlarına göre tükenmişlik alt boyutlarından “Duygusal Tükenme” alt boyutunda anlamlı farklılık görüldü ($z=12,189$; $p<0.05$). Buna göre evli (N=182) katılımcıların almış oldukları puanlar ($1,3987 \pm .627$), bekar (N=40) katılımcıların ($1,1472 \pm .615$) ve boşanmış (N=3) katılımcıların ($,4815 \pm .320$) almış oldukları puanlardan manidar şekilde yüksek bulundu.

Duyarsızlaşma alt boyutunda evli katılımcıların almış oldukları puanlar ($,6319 \pm .593$), bekar katılımcıların ($,5000 \pm .581$) ve boşanmış katılımcıların ($,5333$

$\pm .305$) almış oldukları puanlardan daha fazla olmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı.

Tablo 4.24. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Tükenmişlik Düzeyleri

Alt Boyut	Eğitim Durumu	N	Sıra Değer Ort.	X ²	P
Duygusal Tükenme	Lisans	210	111,95	1,973	,373
	Yüksek Lisans	14	132,54		
	Doktora	1	60,50		
Duyarsızlaşma	Lisans	210	111,53	4,887	,087
	Yüksek Lisans	14	141,54		
	Doktora	1	21,50		
Kişisel Başarı	Lisans	210	111,55	2,587	,274
	Yüksek Lisans	14	131,93		
	Doktora	1	40,00		

Eğitim durumuna bağlı olarak katılımcıların tükenmişlik düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını tespit etmek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal-Wallis testi uygulandı.

Test sonuçlarına göre katılımcıların eğitim durumlarına göre tükenmişlik düzeyleri bakımından anlamlı bir farklılık ortaya çıkmadı ($p>0.05$). Lisans eğitimi tamamlamış katılımcıların (N=210) kişisel başarı alt boyut puanı ($2,9905 \pm .441$) diğer eğitim seviyelerine göre yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildi ($x^2 =2,587$; $p>0.05$). Bununla beraber duyarsızlaşma alt boyutunda yüksek lisans eğitimine devam eden veya tamamlamış katılımcılar (N=14) diğer eğitim seviyesindeki katılımcılardan daha yüksek puanlara sahip olmalarına rağmen ($,9143 \pm ,722$) bu fark anlamlı bulunmadı ($x^2=4,887$; $p>0.05$)

Tablo 4.25. Katılımcıların Görev Yerlerine Göre Tükenmişlik Düzeyleri

Alt Boyut	Görev Yeri	N	Sıra Değer Ort.	X ²	P
Duygusal Tükenme	İl Merkezi	113	117,70	5,487	,139
	İlçe Merkezi	77	116,74		
	Kasaba	15	93,67		
	Köy	20	86,55		
Duyarsızlaşma	İl Merkezi	113	128,32	20,363	,000*
	İlçe Merkezi	77	108,76		
	Kasaba	15	72,83		
	Köy	20	72,90		
Kişisel Başarı	İl Merkezi	113	116,09	3,489	,322
	İlçe Merkezi	77	102,38		
	Kasaba	15	116,87		
	Köy	20	128,08		

Görev yerlerine göre katılımcıların tükenmişlik düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını tespit etmek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal-Wallis testi uygulandı.

Test sonuçları katılımcıların görev yerlerine göre tükenmişlik düzeyleri bakımından sadece “duyarsızlaşma” alt boyutunda anlamlı farklılık görüldü ($X^2=20,363$; $p<0.05$). Buna göre il merkezinde (N=113) görev yapan katılımcıların almış oldukları puanlar ($7,487 \pm .640$), köy (N=20) yerinde görev yapan katılımcıların almış oldukları puanlardan ($2,800 \pm .345$) manidar şekilde yüksek bulundu.

Duygusal tükenme alt boyutunda il merkezinde görev yapan katılımcıların almış oldukları puan ($1,4051 \pm .677$) diğer yerleşim yerlerinde görev katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildi ($X^2=5,487$; $p>0.05$). Kişisel başarı alt boyutunda ise ilçe merkezinde göreve yapan katılımcıların almış oldukları puan ($3,0438 \pm .452$) diğer yerleşim yerlerinde görev yapan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark önemli değildi ($X^2=3,489$; $p>0.05$).

Tablo 4.26. Katılımcıların Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Tükenmişlik Düzeyleri

Alt Boyut	Okul Türü	N	Sıra Değer Ort.	X ²	P
Duygusal Tükenme	Ortaokul	141	104,61	7,678	,022*
	Lise	81	128,69		
	Özel Eğitim	3	83,67		
Duyarsızlaşma	Ortaokul	141	108,75	1,652	,483
	Lise	81	120,07		
	Özel Eğitim	3	121,83		
Kişisel Başarı	Ortaokul	141	114,65	,883	,643
	Lise	81	109,83		
	Özel Eğitim	3	84,00		

Çalıştıkları okul türlerine göre katılımcıların tükenmişlik düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını tespit etmek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal-Wallis testi uygulandı.

Test sonuçları katılımcıların çalıştıkları okul türlerine göre tükenmişlik düzeyleri bakımından sadece “duygusal tükenme” alt boyutunda anlamlı farklılık görüldü ($x^2=7,678$; $p<0.05$). Buna göre lisede (N=81) görev yapan katılımcıların almış oldukları puanlar ($1,5103 \pm .692$), özel eğitim (N=3) okullarında görev yapan katılımcıların almış oldukları puanlardan ($1,0741 \pm .231$) manidar şekilde yüksek bulundu.

Duyarsızlaşma alt boyutunda lisede görev yapan katılımcıların almış oldukları puan ($,6765 \pm .631$) diğer okullarda görev katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildi ($x^2=1,652$; $p>0.05$). Kişisel başarı alt boyutunda ise özel eğitim okullarında göreve yapan katılımcıların almış oldukları puan ($3,2083 \pm .641$) diğer okullarda görev yapan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark önemli değildi ($x^2=,883$; $p>0.05$).

Tablo 4.27. Katılımcıların Mesleki Hizmet Yıllarına Göre Tükenmişlik Düzeyleri

Alt Boyut	Hizmet Yılı	N	Sıra Değer Ort.	X ²	P
Duygusal Tükenme	1-3	40	94,46	9,259	,160
	4-6	22	110,32		
	7-9	31	114,21		
	10-12	34	98,87		
	13-15	31	129,55		
	16-18	42	128,02		
	19 ve üstü	25	116,98		
Duyarsızlaşma	1-3	40	80,70	16,898	,010*
	4-6	22	103,86		
	7-9	31	127,40		
	10-12	34	115,43		
	13-15	31	145,39		
	16-18	42	107,86		
	19 ve üstü	25	110,44		
Kişisel Başarı	1-3	40	134,86	12,439	,053
	4-6	22	88,66		
	7-9	31	98,22		
	10-12	34	121,54		
	13-15	31	117,31		
	16-18	42	114,51		
	19 ve üstü	25	93,20		

Katılımcıların mesleki hizmet yıllarına göre tükenmişlik düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını tespit etmek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal-Wallis testi uygulandı.

Test sonuçları katılımcıların mesleki hizmet yıllarına göre tükenmişlik düzeyleri bakımından sadece “duyarsızlaşma” alt boyutunda anlamlı farklılık görüldü ($X^2 = 16,898$; $p < 0.05$). Buna göre 13-15 mesleki hizmet yılındaki katılımcıların almış oldukları puanlar ($9161 \pm .688$) diğer mesleki hizmet yılı grubundaki katılımcıların almış oldukları puanlardan manidar şekilde yüksek bulundu ($X^2 = 16,898$; $p < 0.05$).

Duygusal tükenme alt boyutunda göre 13-15 mesleki hizmet yılındaki katılımcıların almış oldukları puan ($1,5699 \pm .817$) diğer mesleki hizmet yılı grubundaki katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar

değildi ($\chi^2 = 9,259$; $p > 0.05$). Kişisel başarı alt boyutunda ise 4-6 mesleki hizmet yılındaki katılımcıların almış oldukları puan ($3,1534 \pm .324$) diğer mesleki hizmet yılı grubundaki katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildi ($\chi^2 = 12,439$; $p > 0.05$).

Tablo 4.28. İl Merkezinde Çalışan Katılımcıların Mesleki Hizmet Yıllarına Göre Tükenmişlik Düzeyleri

Alt Boyut	Hizmet Yılı	N	Sıra Değer Ort.	X ²	P
Duygusal Tükenme	Çalışılmamış	79	107,87	6,809	,339
	1-3	40	97,91		
	4-6	27	94,70		
	7-9	20	114,33		
	10-12	23	132,33		
	13-15	15	122,43		
	16-18	13	114,73		
Duyarsızlaşma	Çalışılmamış	79	98,25	7,257	,298
	1-3	40	107,54		
	4-6	27	119,56		
	7-9	20	120,98		
	10-12	23	127,20		
	13-15	15	120,40		
	16-18	13	93,12		
Kişisel Başarı	Çalışılmamış	79	105,97	2,999	,809
	1-3	40	117,74		
	4-6	27	102,24		
	7-9	20	123,15		
	10-12	23	99,28		
	13-15	15	103,17		
	16-18	13	109,04		

İl merkezinde çalışan katılımcıların mesleki hizmet yıllarına göre tükenmişlik düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını tespit etmek için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal-Wallis testi uygulandı.

Test sonuçları il merkezinde çalışan katılımcıların mesleki hizmet yıllarına göre tükenmişlik düzeyleri bakımından anlamlı bir farklılık ortaya çıkmadı ($p > 0.05$).

Duygusal tükenme alt boyutunda 10-12 mesleki hizmet yılındaki katılımcıların almış oldukları puanlar ($1,5700 \pm .650$) diğer mesleki hizmet yılı grubundaki

katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildi ($X^2 = 6,809$; $p > 0,05$).

Duyarsızlaşma alt boyutunda 10-12 mesleki hizmet yılındaki katılımcıların almış oldukları puanlar ($7,7478 \pm .559$) diğer mesleki hizmet yılı grubundaki katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildi ($X^2 = 7,257$; $p > 0,05$).

Kişisel başarı alt boyutunda 16-18 mesleki hizmet yılındaki katılımcıların almış oldukları puanlar ($3,1964 \pm .258$) diğer mesleki hizmet yılı grubundaki katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildi ($X^2 = 2,299$; $p > 0,05$).

Tablo 4.29. Taşrada Çalışan Katılımcıların Mesleki Hizmet Yıllarına Göre Tükenmişlik Düzeyleri

Alt Boyut	Hizmet Yılı	N	Sıra Değer Ort.	X^2	P
Duygusal Tükenme	Çalışılmamış	25	91,70	9,372	,154
	1-3	84	110,17		
	4-6	42	115,07		
	7-9	33	102,59		
	10-12	11	78,68		
	13-15	10	132,15		
	16-18	11	134,91		
Duyarsızlaşma	Çalışılmamış	25	83,80	11,408	,077
	1-3	84	104,52		
	4-6	42	126,55		
	7-9	33	117,83		
	10-12	11	85,59		
	13-15	10	128,95		
	16-18	11	102,45		
Kişisel Başarı	Çalışılmamış	25	98,80	16,720	,010*
	1-3	84	120,21		
	4-6	41	94,94		
	7-9	33	88,24		
	10-12	11	90,32		
	13-15	10	158,25		
	16-18	11	115,64		

Taşrada çalışan katılımcıların mesleki hizmet yıllarına göre tükenmişlik düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını tespit etmek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal-Wallis testi uygulandı.

Test sonuçları katılımcıların taşrada çalışan katılımcıların mesleki hizmet yıllarına göre tükenmişlik düzeyleri bakımından sadece “kişisel başarı” alt boyutunda 13-15 mesleki hizmet yılındaki katılımcıların almış oldukları puanlar ($2,7000 \pm .413$) diğer mesleki hizmet yılı grubundaki katılımcıların puanlarından manidar şekilde yüksek bulundu. ($X^2=16,720$; $p<0.05$).

Duygusal tükenme alt boyutunda 13-15 mesleki hizmet yılındaki katılımcıların almış oldukları puanlar ($1,6333 \pm .722$) diğer mesleki hizmet yılı grubundaki katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildi ($X^2=9,372$; $p>0.05$).

Duyarsızlaşma alt boyutunda 13-15 mesleki hizmet yılındaki katılımcıların almış oldukları puanlar ($,8200 \pm .702$) diğer mesleki hizmet yılı grubundaki katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildi ($X^2=11,408$; $p>0.05$).

Tablo 4.30. Katılımcıların Mesleki Deneyimlerine Göre Tükenmişlik Düzeyleri

Alt Boyut	Mesleki Deneyim	N	Sıra Değer Ort.	X^2	P
Duygusal Tükenme	Stajyer Öğretmen	14	74,54	5,307	,070
	Öğretmen	198	115,87		
	Uzman Öğretmen	13	110,69		
Duyarsızlaşma	Stajyer Öğretmen	14	77,57	4,572	,102
	Öğretmen	198	115,59		
	Uzman Öğretmen	13	111,73		
Kişisel Başarı	Stajyer Öğretmen	14	142,43	3,854	,146
	Öğretmen	198	111,41		
	Uzaman Öğretmen	13	96,77		

Katılımcıların mesleki deneyim yıllarına göre tükenmişlik düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını tespit etmek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal-Wallis testi uygulandı.

Test sonuçları katılımcıların mesleki deneyim yıllarına göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmadı ($p>0.05$).

Duygusal tükenme alt boyutunda öğretmen katılımcıların almış oldukları puanlar ($1,3676 \pm .633$) diğer mesleki deneyimi farklı olan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildi ($X^2 = 5,307$; $p>0.05$).

Duyarsızlaşma alt boyutunda öğretmen katılımcıların almış oldukları puanlar ($,6172 \pm .564$) diğer mesleki deneyimi farklı olan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildi ($X^2 = 4,572$; $p>0.05$).

Kişisel başarı alt boyutunda uzman öğretmen katılımcıların almış oldukları puanlar ($3,0577 \pm .348$) diğer mesleki deneyimi farklı olan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildi ($X^2 = 3,854$; $p>0.05$).

Tablo 4.31. Katılımcıların Haftalık Ders Saatlerine Göre Tükenmişlik Düzeyleri

Alt Boyut	Ders Saati	N	Sıra Değer Ort.	X^2	P
Duygusal Tükenme	15-20	111	105,63	3,400	,183
	21-29	93	117,97		
	30 ve üstü	21	129,95		
Duyarsızlaşma	15-20	111	106,96	3,623	,163
	21-29	93	115,15		
	30 ve üstü	21	135,38		
Kişisel Başarı	15-20	111	114,41	,222	,895
	21-29	93	111,10		
	30 ve üstü	21	108,52		

Katılımcıların haftalık ders saatlerine göre tükenmişlik düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını tespit etmek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal-Wallis testi uygulandı.

Test sonuçları katılımcıların haftalık ders saatlerine göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmadı ($p>0.05$).

Duygusal tükenme alt boyutunda 30 ve üstü haftalık ders saati olan katılımcıların almış oldukları puanlar ($1,4603 \pm .675$) diğer haftalık ders saati

grubunda yer alan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildi ($\chi^2=3,400$; $p>0.05$).

Duyarsızlaşma alt boyutunda 30 ve üstü haftalık ders saati olan katılımcıların almış oldukları puanlar ($7,238 \pm .466$) diğer haftalık ders saati grubunda yer alan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildi ($\chi^2=3,623$; $p>0.05$).

Kişisel başarı alt boyutunda 30 ve üstü haftalık ders saati olan katılımcıların almış oldukları puanlar ($3,0417 \pm .437$) diğer haftalık ders saati grubunda yer alan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildi ($\chi^2=,222$; $p>0.05$).

Tablo 4.32. Katılımcıların Öğrenci Sayılarına Göre Tükenmişlik Düzeyleri

Alt Boyut	Öğrenci Sayısı	N	Sıra Değer Ort.	χ^2	P
Duygusal Tükenme	20 ve altı	78	107,90	11,068	,011*
	21-30	123	108,17		
	31-40	23	153,04		
	41-50	1	183,50		
Duyarsızlaşma	20 ve altı	78	101,45	11,767	,008*
	21-30	123	112,68		
	31-40	23	150,54		
	41-50	1	189,50		
Kişisel Başarı	20 ve altı	78	118,23	3,926	,270
	21-30	123	106,20		
	31-40	23	128,76		
	41-50	1	59,50		

Katılımcıların öğrenci sayılarına göre tükenmişlik düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını tespit etmek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal-Wallis testi uygulandı.

Test sonuçları katılımcıların öğrenci sayılarına göre tükenmişlik düzeyleri bakımından “duygusal tükenme” ve “duyarsızlaşma” alt boyutlarında anlamlı farklılık görüldü ($p<0.05$). Buna göre duygusal tükenme alt boyutunda 41-50 arasında öğrenciye sahip katılımcıların almış oldukları puanlar ($1,8889 \pm .629$) diğer

öğrenciye sahip katılımcıların almış oldukları puanlardan manidar şekilde yüksek bulundu ($\chi^2=11,068$; $p<0.05$).

Duyarsızlaşma alt boyutunda göre 41-50 arasında öğrenciye sahip katılımcıların almış oldukları puanlar ($1,2000 \pm .459$) diğer öğrenciye sahip katılımcıların almış oldukları puanlardan manidar şekilde yüksek bulundu ($\chi^2 =11,767$; $p<0.05$).

Kişisel başarı alt boyutunda 41-50 arasında öğrenciye sahip katılımcıların almış oldukları puanlar ($3,2500 \pm .152$) diğer öğrenciye sahip katılımcıların almış oldukları puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildi ($\chi^2 =3,926$; $p>0.05$).

Tablo 4.33. Katılımcıların Mesleklerini Severek ve İsteyerek Seçme Durumlarına Göre Tükenmişlik Düzeyleri

Alt Boyut	M.S.Seçme	N	Sıra Değer Ort.	Z	P
Duygusal Tükenme	Evet	220	110,91	-3,195	,001*
	Hayır	5	204,80		
Duyarsızlaşma	Evet	220	111,55	-2,236	,025*
	Hayır	5	176,60		
Kişisel Başarı	Evet	220	114,66	-2,548	,011*
	Hayır	5	140,10		

Mesleği severek ve isteyerek seçme durumlarına göre katılımcıların tükenmişlik düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını tespit etmek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Man Whitney-U testi uygulandı.

Test sonuçları katılımcıların mesleği severek ve isteyerek seçme durumlarına göre tükenmişlik tüm alt boyutlarında anlamlı farklılıklar görüldü ($p<0.05$).

Duygusal tükenme alt boyutlarında mesleğini isteyerek seçmeyenlerin puanı ($2,4000 \pm .494$) mesleğini isteyerek seçenlerin puanından ($1,3177 \pm .618$) manidar bir şekilde daha yüksek bulundu.

Duyarsızlaşma alt boyutlarında mesleğini isteyerek seçmeyenlerin puanı ($1,3600 \pm .887$) mesleğini isteyerek seçenlerin puanından ($,5900 \pm .571$) manidar bir şekilde daha yüksek bulundu.

Kişisel alt boyutlarında mesleğini isteyerek seçmeyenlerin puanı ($2,5750 \pm .259$) mesleğini isteyerek seçenlerin puanından ($2,9977 \pm .436$) manidar bir şekilde daha yüksek bulundu.

Tablo 4.34. Katılımcıların Mesleğini Bırakıp Başka Bir İş Yapmayı Düşünmelerine Göre Tükenmişlik Düzeyleri

Alt Boyut	Düşünme	N	Sıra Değer Ort.	X ²	P
Duygusal Tükenme	Evet	27	167,39	44,441	,000*
	Bazen	54	141,71		
	Hayır	144	92,03		
Duyarsızlaşma	Evet	27	172,56	42,428	,000*
	Bazen	54	134,86		
	Hayır	144	93,64		
Kişisel Başarı	Evet	27	157,85	18,081	,000*
	Bazen	54	118,92		
	Hayır	144	101,51		

Katılımcıların mesleğini bırakıp başka bir iş yapmayı düşünmelerine göre tükenmişlik düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını tespit etmek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal-Wallis testi uygulandı.

Test sonuçları katılımcıların mesleğini bırakıp başka bir iş yapmayı düşünmelerine göre tükenmişlik tüm alt boyutlarında anlamlı farklılıklar görüldü ($p<0.05$).

Duygusal tükenme alt boyutlarında mesleğini bırakıp başka bir yapmayı düşünenlerin puanı ($1,9012 \pm .776$) diğer katılımcıların puanlarından manidar bir şekilde daha yüksek bulundu ($X^2=44,441$; $p<0.05$).

Duyarsızlaşma alt boyutlarında mesleğini bırakıp başka bir yapmayı düşünenlerin puanı ($1,2667 \pm .764$) diğer katılımcıların puanlarından manidar bir şekilde daha yüksek bulundu ($X^2=42,428$; $p<0.05$).

Kişisel başarı alt boyutlarında mesleğini bırakıp başka bir yapmayı düşünenlerin puanı ($2,7037 \pm .367$) diğer katılımcıların puanlarından manidar bir şekilde daha yüksek bulundu ($X^2=18,081$; $p<0.05$).

Tablo 4.35. Katılımcıların Genel Olarak Mesleklerinden Memnuniyetlerine Göre Tükenmişlik Düzeyleri

Alt Boyut	Memnuniyet	N	Sıra Değer Ort.	Z	P
Duygusal Tükenme	Evet	206	106,28	-5,110	,000*
	Hayır	19	185,89		
Duyarsızlaşma	Evet	206	107,40	-4,301	,000*
	Hayır	19	173,74		
Kişisel Başarı	Evet	206	107,51	-3,809	,000*
	Hayır	19	166,34		

Genel olarak mesleklerinden memnuniyetlerine göre katılımcıların tükenmişlik düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını tespit etmek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Man Whitney-U testi uygulandı.

Test sonuçları katılımcıların genel olarak mesleklerinden memnuniyetlerine göre tükenmişlik tüm alt boyutlarında anlamlı farklılıklar görüldü ($p<0.05$).

Duygusal tükenme alt boyutlarında mesleğinden memnun olmayan katılımcıların puanı ($2,1975 \pm .588$) mesleğinden memnun olanların puanından ($1,2670 \pm .585$) manidar bir şekilde daha yüksek bulundu.

Duyarsızlaşma alt boyutlarında mesleğinden memnun olmayan katılımcıların puanı ($1,1778 \pm .601$) mesleğinden memnun olanların puanından ($,5544 \pm .561$) manidar bir şekilde daha yüksek bulundu.

Kişisel Başarı alt boyutlarında mesleğinden memnun olmayan katılımcıların puanı ($3,0267 \pm .414$) mesleğinden memnun olanların puanından ($2,5764 \pm .489$) manidar bir şekilde daha yüksek bulundu.

Tablo 4.36. Katılımcıların Merkez ve Taşraya Göre Tükenmişlik Düzeyleri

Alt Boyut	Merkez-Taşra	N	Sıra Değer Ort.	X ²	P
Duygusal Tükenme	Nevşehir Taşra	62	103,67	4,063	,255
	Nevşehir Merkez	53	127,48		
	Kırşehir Taşra	45	113,33		
	Kırşehir Merkez	65	109,86		
Duyarsızlaşma	Nevşehir Taşra	62	94,56	16,690	,001*
	Nevşehir Merkez	53	141,81		
	Kırşehir Taşra	45	103,62		
	Kırşehir Merkez	65	113,59		
Kişisel Başarı	Nevşehir Taşra	62	111,76	2,023	,568
	Nevşehir Merkez	53	108,73		
	Kırşehir Taşra	45	105,17		
	Kırşehir Merkez	64	121,50		

Katılımcıların merkez ve taşraya göre tükenmişlik düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını tespit etmek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal-Wallis testi uygulandı.

Test sonuçları katılımcıların merkez ve taşraya göre tükenmişlik tüm alt boyutlarından sadece duyarsızlaşma alt boyutunda anlamlı farklılıklar görüldü ($X^2=16,690$; $p<0.05$). Buna göre Nevşehir merkezde (N=53) görev yapan katılımcıların almış oldukları puanlar ($9019 \pm .711$), Nevşehir taşra ($4548 \pm .539$), Kırşehir taşra ($5043 \pm .437$) ve Kırşehir merkezde görev yapan katılımcıların almış oldukları puanlardan ($5844 \pm .540$) manidar şekilde yüksek bulundu.

Tablo 4.37. Nevşehir Merkez ve Taşrada Görev Yapan Katılımcıların Tükenmişlik Düzeyleri

Alt Boyut	Merkez - Taşra	N	Sıra Değer Ort.	Z	P
Duygusal Tükenme	Nevşehir Merkez	53	64,38	-1,900	,057
	Nevşehir Taşra	62	52,55		
Duyarsızlaşma	Nevşehir Merkez	53	70,82	-3,856	,000*
	Nevşehir Taşra	62	47,04		
Kişisel Başarı	Nevşehir Merkez	53	56,82	-,354	,724
	Nevşehir Taşra	62	59,01		

Nevşehir Merkez ve Taşrada görev yapan katılımcıların tükenmişlik düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını tespit etmek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Man Whitney-U testi uygulandı.

Test sonuçları Nevşehir merkez ve taşrada görev yapan katılımcıların tükenmişlik tüm alt boyutlarından sadece duyarsızlaşma alt boyutunda anlamlı farklılıklar görüldü ($Z=-3,856$; $p<0.05$). Buna göre Nevşehir merkezde ($N=53$) görev yapan katılımcıların almış oldukları puanlar ($,9019 \pm .711$), Nevşehir taşrada görev yapan katılımcıların almış oldukları puanlardan ($,4548 \pm .539$) manidar şekilde yüksek bulundu.

Tablo 4.38. Kırşehir Merkez ve Taşrada Görev Yapan Katılımcıların Tükenmişlik Düzeyleri

Alt Boyut	Merkez - Taşra	N	Sıra Değer Ort.	Z	P
Duygusal Tükenme	Kırşehir Merkez	65	55,08	-,168	,867
	Kırşehir Taşra	45	56,11		
Duyarsızlaşma	Kırşehir Merkez	65	57,60	-,840	,401
	Kırşehir Taşra	45	52,47		
Kişisel Başarı	Kırşehir Merkez	65	58,25	-1,286	,198
	Nevşehir Taşra	45	50,38		

Kırşehir Merkez ve Taşrada görev yapan katılımcıların tükenmişlik düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını tespit etmek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Man Whitney-U testi uygulandı.

Test sonuçları Kırşehir merkez ve taşrada görev yapan katılımcıların tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmadı ($p>0.05$).

Duygusal tükenme alt boyutunda Kırşehir taşrada görev yapan katılımcıların almış oldukları puanlar ($1,3599 \pm .613$) Kırşehir merkezde görev yapan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildi ($Z=-,168$; $p>0.05$).

Duyarsızlaşma alt boyutunda Kırşehir merkezde görev yapan katılımcıların almış oldukları puanlar ($,5844 \pm .540$) Kırşehir taşrada görev yapan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildi ($Z=-,840$; $p>0.05$).

Kişisel Başarı alt boyutunda Kırşehir merkezde görev yapan katılımcıların almış oldukları puanlar ($3,0408 \pm .400$) Kırşehir taşrada görev yapan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildi ($Z=-1,286$; $p>0.05$).



5. TARTIŞMA

5.1. Tartışma

Bu araştırma Nevşehir ve Kırşehir il merkezinde ve Taşrada görev yapan 225 beden eğitimi ve spor öğretmeninin mesleki tükenmişlik düzeylerinin kişisel ve mesleki değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu bölümde, bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular literatür çalışmalar ışığında tartışılmış ve yorumlanmıştır.

5.1.1. Hipotez 1. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Cinsiyet Değişkenliklerine Göre Tükenmişlik Puanları

Tükenmişlik ile cinsiyet değişkenine ait bulgular incelendiğinde; “kadınların tükenmişlik alt boyutlarından “Duyarsızlaşma” alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur. Erkeklerin duyarsızlaşma alt boyutu puanı kadınların puanından manidar bir şekilde yüksek bulunmuştur (Tablo 4.21). Yani erkek beden eğitimi öğretmenlerinin daha fazla duyarsızlaşma yaşadığı tespit edilmiştir. Duygusal tükenme alt boyunda; ise erkeklerin puanı kadınların puanından daha fazla olmasına rağmen bu fark anlamlı bulunmamıştır. Yine buna ek olarak; kişisel alt boyutunda erkeklerin puanı kadınların puanından daha fazla olmasına rağmen bu fark da istatistik olarak önemli bulunmamıştır.

İlgili literatür incelendiğinde, tükenmişlik puanları üzerinde cinsiyet faktörünün etkisine ilişkin farklı sonuçlar olduğu görülmektedir.

Özkan (2007), Niğde ilinde görev yapan 82 beden eğitimi öğretmeni ile yaptığı çalışmada, “*Duyarsızlaşma*” alt boyutunda erkek beden eğitimi öğretmenlerinin %67’si kadın beden eğitimi öğretmenlerinin ise %56’sının, “tükenmişlik yaşadığı sonucuna ulaşmıştır (93). Fejgin (1995), beden eğitimi öğretmenleri ile ilgili yapılan çalışmasında; erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha fazla tükenmişlik düzeyine sahip olduğunu belirtmiştir (51). Yapılan bu çalışma sonuçları bizim elde ettiğimiz duyarsızlaşma alt boyutundaki sonuçları desteklemektedir. Yılmaz T. (2013) Gencay, Ö.A. (2007), Gezer, E. (2008), kale F. (2007), Kelgökmen AH. (2007), Kurtlar C. (2009), Vurgun N. (2006). Beden eğitimi öğretmenleri üzerine yaptıkları bu araştırma sonuçlarında öğretmenlerinin “duyarsızlaşma” alt boyutlarında

cinsiyete göre farklılık bulamamışlardır, bu açıdan çalışmamızı duyarsızlaşma alt boyutundaki sonuçları desteklememekle birlikte duygusal tükenme ve kişisel başarı alt boyutunda cinsiyete göre anlamlı bir fark bulmamışlardır (118, 55, 56 ,70, 74, 79, 113). Bu açıdan düşünüldüğünde ise bu çalışmalar bizim çalışmamızla örtüşmektedir. Ayrıca Brudnik M. (2004), Polonya'nın Cracow ve Wieliczka şehirlerinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin “duygusal tükenme” alt boyutunda cinsiyet açısından kadın öğretmenlerin lehine farklılık tespit etmiştir (22). İde O (2008), engelli okullarda görev yapan erkek beden eğitimi öğretmenlerinin % 14,3'ünün, bayan öğretmenlerin %27,3'ünün “duygusal tükenmişliği” yaşadığını belirtmiştir (65). Şahin Ş. (2008), kadın beden eğitimi öğretmenleri ile erkek beden eğitimi öğretmenlerinin “duyarsızlaşma” ve “kişisel başarı” alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmadığını, “duygusal tükenme” alt boyutunda ise kadın öğretmenler lehine daha fazla tükenmişlik yaşandığını belirtmiştir (103). Baykoçak C. (2002), yapmış olduğu araştırma sonucunda, kadın beden eğitimi öğretmenleri ile erkek beden eğitimi öğretmenlerinin “duygusal tükenme” ve “kişisel başarı” alt ölçek puanları arasında farklılık olduğunu ve erkek beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişliği daha alt seviyede, kadın beden eğitimi öğretmenlerinin ise üst seviyede yaşadıklarını belirtirken, “duyarsızlaşma” alt ölçek puanlarında farklılık olmadığını bulmuştur (17). Yapılan bu çalışma sonuçları bizim elde ettiğimiz sonuçları desteklemektedir. Yaptığımız çalışmada erkek öğretmenlerin daha fazla duyarsızlaşma yaşamalarının, erkek ve kadınların iş yaşantısı deneyimlerinin ve hayata bakış açılarının farklı olmasından, öğrenci, okul, veli ve çevresindeki diğer kişiler ilişkilerinde farklı tutumlarla karşılaşmalarından kaynaklandığı düşünülmekle birlikte, yapılan araştırmalarda farklı sonuçlar çıkması çalışma şartlarının farklı olmasından, kişilerinin karşılaştıkları benzer durumlara farklı açılardan yaklaşmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

5.1.2. Hipotez 2.Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yaş Durumlarına Göre Tükenmişlik Puanlar

Tükenmişlik ile yaş değişkenine ait bulgular incelendiğinde; katılımcıların yaşlarına göre tükenmişlik alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Tablo 4. 22). Yaş grubunun kişisel alt boyut puanı diğer yaş gruplarından yüksek

olmasına rağmen bu fark manidar bulunmadı. Bununla beraber duygusal tükenme alt boyutunda 41-47 (N=46) yaş grubundaki katılımcıların diğer tüm yaş grubundaki katılımcılara göre yüksek puanlara sahip olmalarına rağmen bu fark istatistik açıdan anlamlı bulunmamıştır. Yine duyarsızlaşma alt boyutunda 41-47 (N=46) yaş grubundaki katılımcıların diğer tüm yaş grubundaki katılımcılara göre yüksek puanlara sahip olmalarına rağmen bu fark anlamlı bulunmamıştır.

İlgili literatür incelendiğinde, tükenmişlik puanları üzerinde yaş faktörünün etkisine ilişkin farklı sonuçlar olduğu görülmektedir

Kurtlar C.(2009), yaptığı çalışmada; yaşa göre beden eğitimi öğretmenlerinin her üç alt boyut açısından da tükenmişlik düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma saptamamıştır (79). Bu çalışma bizim yaptığımız araştırmaya desteklemektedir. Yılmaz T. (2013) çalışmasına göre tükenmişlik ile yaş değişkenine ait bulguları incelendiğinde; “kişisel başarı” alt ölçeğinde 40 yaş ve üstü olan beden eğitimi öğretmenleri, 20-29 yaş arası ve 30-39 yaş arası olan beden eğitimi öğretmenlerine oranla anlamlı biçimde daha yüksek puan aldıklarını bulmuştur (118). Yani 40 yaş ve üzeri olan beden eğitimi öğretmenlerinin daha fazla tükenmişlik yaşadığı tespit etmiştir. “Duygusal tükenme” ve “duyarsızlaşma” alt ölçekleri arasında anlamlı bir farklılık bulmamıştır. Cihan BB. (2011) yapmış olduğu çalışmasında, “kişisel başarı” alt boyutunda, 40 yaş ve üstü öğretmenlerin, 40 yaş ve altı öğretmenlere göre daha fazla tükenmişlik yaşadıklarını, “duyarsızlaşma” ve “duygusal tükenme” alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmadığını bulmuştur (26). Baysal A. (1995), lise ve dengi okul öğretmenlerinde meslekte tükenmişliğe etki eden faktörleri incelediği araştırma sonucuna göre; yaş ile tükenmişlik arasında anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir (19). Yapılan bu çalışma sonuçları da bizim elde ettiğimiz sonuçları kısmen de olsa destekler niteliktedir, çünkü yaptığımız çalışmada duygusal tükenme alt boyutunda 41-47 yaş grubundaki katılımcıların puanları istatistik olarak anlamlı bulunmasa da rakamsal olarak diğer tüm yaş grubundaki katılımcılara göre yüksek çıkması yaş ilerledikçe tükenmişliğin de artabileceğini söylenebilir. Yaş ilerledikçe fiziksel aktiviteye katılma da yaşanacak güçlükler, efor kaybı, tahammülsüzlük, mesleğinden soğuma, karşılaşılan güçlüklerle başa çıkamama gibi etkenler kişide tükenmişliğe yol açabileceği düşünülmektedir.

5.1.3. Hipotez 3. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin, Medeni Durumlarına Göre Tükenmişlik Puanları

Tükenmişlik ile öğretmenlerin medeni durum değişkenine ait bulgular incelendiğinde; katılımcıların medeni durumlarına göre tükenmişlik alt boyutlarından “Duygusal Tükenme” alt boyutunda anlamlı farklılık tesbit edilmiştir (Tablo 4. 23). Buna göre evli (N=182) katılımcıların almış oldukları puanlar, bekar (N=40) katılımcıların ve boşanmış (N=3) katılımcıların, almış oldukları puanlardan manidar şekilde yüksek bulundu. Duyarsızlaşma alt boyutunda evli katılımcıların almış oldukları puanlar, bekar katılımcıların ve boşanmış katılımcıların almış oldukları puanlardan daha fazla olmasına rağmen bu farklar istatistik olarak önemli bulunmadı.

İlgili literatür incelendiğinde, tükenmişlik puanları üzerinde medeni durum faktörünün etkisine ilişkin araştırmalar incelendiğinde Duygusal tükenme alt boyutu hariç diğer boyutlar kişisel başarı ve duyarsızlaşma alt boyutlarında yapılan çalışmaların çoğuyla bizim çalışmamızın örtüştüğü görülmektedir.

Tümkaya S. (1996), Mumcu L. (2014), Yılmaz T. (2013), Ayvaz Uğur. (2015) öğretmenlerde tükenmişlik çalışmalarında, medeni duruma bağlı olarak duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı alt boyutlarında tükenmişlik yaşanmadığını belirtmişlerdir (109, 88, 118, 13). Yapılan bu çalışmalar bizim çalışmamızda bulduğumuz medeni duruma göre duyarsızlaşma ve kişisel başarı alt boyutlarındaki sonuçları desteklemektedir. Kurtlar C. (2009) yaptığı çalışmada, medeni durum değişkenine göre, evli olanların bekarlara göre “duyarsızlaşma” alt ölçeğinde aldıkları puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olduğunu belirtmiştir (79).Yapılan bu çalışma bizim çalışmamız da bulduğumuz medeni duruma göre duyarsızlaşma alt boyutundaki sonuçları destekler nitelikte değildir.

Genel olarak, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin özel hayatlarını okul yaşamlarına karıştırmadığı ve öğrencilerle sürekli fiziksel çalışmalar içinde olmaları ve sosyal hayatlarının zengin olduğu düşünülerek medeni durumlarına göre tükenmişlik düzeylerinde anlamlı bir farklılık yaşamadıkları sonucuna ulaşılabilir.

5.1.4. Hipotez 4. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin, Eğitim Durumlarına Göre Tükenmişlik Puanları

Bizim çalışmamıza göre Tükenmişlik ile öğretmenlerin eğitim durum değişkenine ait bulgular incelendiğinde; katılımcıların eğitim durumlarına göre tükenmişlik düzeyleri bakımından anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır (Tablo 4. 24). Lisans eğitimini tamamlamış katılımcıların (N=210) kişisel başarı alt boyut puanı diğer eğitim seviyelerine göre yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildir. Bununla beraber duyarsızlaşma alt boyutunda yüksek lisans eğitimine devam eden veya tamamlamış katılımcılar (N=14) diğer eğitim seviyesindeki katılımcılardan daha yüksek puanlara sahip olmalarına rağmen bu fark anlamlı bulunmamıştır.

İlgili literatür incelendiğinde, tükenmişlik puanları üzerinde eğitim durumları faktörünün etkisine ilişkin sonuçların bizim elde ettiğimiz sonuçları desteklemektedir.

Yılmaz T, (2013), Cihan BB, (2011), Kale F. (2007). Cihan (2011), Tükenmişlikle ilgili çalışmalarında eğitim durumlarına bağlı olarak “duygusal tükenme”, “duyarsızlaşma” ve “kişisel başarı” alt boyutlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmediğini belirtmişlerdir (118, 26, 70, 26). Bu çalışmalar bizim yaptığımız çalışmadaki sonuçları desteklemektedir. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, akademik eğitim-öğretim hayatı dışında kalan zamanlarda kendilerini alanlarıyla ilgili geliştirmeye çalıştırmaları, çoğunun antrenörlük, hakemlik ve birçok sosyal ve kültürel kurslara katılmaları nedeniyle tükenmişlik yaşamadıkları öngörülebilir.

5.1.5. Hipotez 5. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Görev Yerlerine Göre Tükenmişlik Puanları.

Bizim çalışmamıza göre Tükenmişlik ile öğretmenlerin görev yeri değişkenine ait bulgular incelendiğinde görev yerlerine göre tükenmişlik düzeyleri bakımından sadece “duyarsızlaşma” alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur (Tablo 4.25). Buna göre il merkezinde (N=113) görev yapan katılımcıların almış oldukları puanlar, köy (N=20) yerinde görev yapan katılımcıların almış oldukları puanlardan manidar şekilde yüksek bulunmuştur. Duygusal tükenme alt boyutunda il merkezinde görev yapan katılımcıların almış oldukları puan diğer yerleşim yerlerinde

görev katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar bulunmamıştır. Kişisel başarı alt boyutunda ise ilçe merkezinde göreve yapan katılımcıların almış oldukları puan diğer yerleşim yerlerinde görev yapan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark istatistik olarak önemli bulunmamıştır.

İlgili literatür incelendiğinde, tükenmişlik puanları üzerinde görev yeri etkisine ilişkin araştırmalar incelendiğinde farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir, duyarsızlaşma alt boyutu hariç diğer boyutlar kişisel başarı ve duygusal tükenme alt boyutlarında yapılan çalışmaların çoğuyla bizim çalışmamızın örtüştüğü görülmektedir

Tuna, M. (2010) Çalışmasında tükenmişlik ile görev yeri değişkenine ait bulguları incelendiğinde; “duygusal tükenme” alt ölçeğinde ilde (merkez) görev yapan öğretmenlerin ilçelerde görev yapan öğretmenlere oranla anlamlı biçimde daha yüksek puan aldığını bulmuştur (108). Yani ilde (merkez) görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin daha fazla tükenmişlik yaşadığı tespit etmiştir. Ayrıca duyarsızlaşma ve kişisel başarı ortalamaları arasındaki farkı da anlamlı bulmamıştır. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri İlgili diğer bir çalışmada Kale 2007, beden eğitimi öğretmenlerinin görev yerlerine bağlı olarak duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı alt boyutlarında herhangi bir farklılık olmadığını tespit etmiştir (70). Bu araştırma bulguları bizim bulgularımızı kısmen destekler niteliktedir. Bu çalışmada elde edilen, ilde (merkez) görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin duyarsızlaşma düzeylerinin daha yüksek olmasının sebebi beden eğitimi öğretmenlerin ilde (merkez) çalışırken daha fazla çalışıp yorulmaları ve ders yoğunluğu fazla olması dolayısıyla öğrenci sorunlarının da taşradaki öğrencilere oranla fazla olmasından dolayı duygu yoksunluklarının da buna bağlı olarak fazla olduğu düşünülmektedir.

5.1.6. Hipotez 6. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin, Çalıştığı Okul Türüne Göre Tükenmişlik Puanları

Bizim çalışmamıza göre Tükenmişlik ile öğretmenlerin çalıştıkları okul türü değişkenine ait bulgular incelendiğinde okul türüne göre tükenmişlik sonuçları katılımcıların çalıştıkları okul türlerine göre tükenmişlik düzeyleri bakımından

sadece “duygusal tükenme” alt boyutunda anlamlı farklılık görülmüştür (Tablo 4.26). Buna göre lisede (N=81) görev yapan katılımcıların almış oldukları puanlar özel eğitim (N=3) okullarında görev yapan katılımcıların almış oldukları puanlardan manidar şekilde yüksek olduğu bulunmuştur.

Duyarsızlaşma alt boyutunda lisede görev yapan katılımcıların almış oldukları puan diğer okullarda görev katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark istatistik olarak anlamlı olarak bulunmamıştır. Kişisel başarı alt boyutunda ise özel eğitim okullarında göreve yapan katılımcıların almış oldukları puan diğer okullarda görev yapan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark da istatistik olarak anlamlı bulunmamıştır.

İlgili literatür incelendiğinde, tükenmişlik puanları üzerinde okul türü etkisine ilişkin araştırmalar incelendiğinde farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir, duygusal tükenme alt boyutu hariç diğer boyutlar kişisel başarı ve duyarsızlaşma alt boyutlarında yapılan bir çok çalışmanın bizim çalışmamızla örtüştüğü görülmektedir. Tümkaya S. (1996) liselerde görev yapan öğretmenlerin daha fazla tükenmişlik yaşadığını ortaya koymuştur (108). Bu çalışma bizim yaptığımız çalışmayı desteklemektedir. Yılmaz T. (2013) Yaptığı araştırma sonuçlarına göre, tükenmişlik ile öğretmenlerin çalıştıkları okul türü değişkenine ait bulgular incelendiğinde; “duygusal tükenme”, “duyarsızlaşma” ve “kişisel başarı” alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığını bulmuştur (118). Bu çalışma da ise bizin yaptığımız çalışmayla bulduğumuz duyarsızlaşma ve kişisel başarı tükenmişlik alt boyutları sonuçlarını desteklemekle birlikte duygusal tükenme alt boyutundaki bulduğumuz sonuçlarla örtüşmediği görülmüştür. Izgar H. (2001) çalışmasında; okul türü değişkeninin “duygusal tükenme” boyutunda tükenmişliği etkilemediğini belirtmiştir (63). Bu bulgu, araştırmamızı destekler nitelikte değildir.

Beden eğitimi dersinin ilköğretim, ortaöğretim ve lise deki öğrenciler tarafından sevilen bir ders olması, öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerine genel olarak ilgiyle yaklaşması, dersin ilköğretimde ortaöğretimde ya da lise de zevkle işlenmesi sebebiyle öğretmenlerin duyarsızlaşma ve kişisel başarı alt boyutlarında tükenmişlik yaşamadıkları düşünülebilir, çalışmamızda duygusal tükenme alt boyutunda lise de görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin daha fazla duygusal

tükenme yaşamasının lise çağındaki çocukların ergenlik dönemlerinde olması ve üniversiteye hazırlanmaları gibi nedenlerden dolayı daha duygusal ve fiziksel olarak da daha fazla kendi isteklerine göre davranmak istemelerinden dolayı öğretmenlerin mesleğinde daha yorulmalarına neden olduğu dolayısıyla da öğretmenlerin daha fazla tükenmelerine neden olduğu düşünülebilir.

5.1.7. Hipotez 7. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin, Mesleki Hizmet Yıllarına Göre Tükenmişlik Puanları

Bizim çalışmamıza göre Tükenmişlik ile öğretmenlerin mesleki hizmet yıllarına göre tükenmişlik değişkenine ait bulgular incelendiğinde katılımcıların mesleki hizmet yıllarına göre tükenmişlik düzeyleri bakımından sadece “duyarsızlaşma” alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur (Tablo 4.27). Buna göre 13-15 mesleki hizmet yılındaki katılımcıların almış oldukları puanlar, diğer mesleki hizmet yılı grubundaki katılımcıların almış oldukları puanlardan manidar şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Yani duyarsızlaşma alt boyutunda 13-15 mesleki hizmet yılındaki öğretmenlerin daha fazla tükenmişlik yaşadıkları bulunmuştur.

Duygusal tükenme alt boyutunda göre 13-15 mesleki hizmet yılındaki katılımcıların almış oldukları puan diğer mesleki hizmet yılı grubundaki katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar olarak bulunmamıştır. Kişisel başarı alt boyutunda ise 4-6 mesleki hizmet yılındaki katılımcıların almış oldukları puan diğer mesleki hizmet yılı grubundaki katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark istatistik olarak anlamlı olarak bulunmamıştır.

İlgili literatür incelendiğinde, tükenmişlik puanları üzerinde kıdem faktörünün etkisine ilişkin farklı sonuçlar olduğu görülmektedir. Beden eğitimi öğretmenleri üzerinde yapılan araştırmalarda; Kurtlar C. (2009), duyarsızlaşma alt boyutunun kıdeme göre farklılaştığını, kişisel başarı ve duygusal tükenme alt boyutlarında farklılaşmadığını belirtmiştir (79). Ayrıca Kelgökmen, AH. ve ark. (2007) yaptıkları araştırmada duyarsızlaşma alt boyutunda 1-10 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin diğer gruplarda bulunan öğretmenlere göre tükenmişliği daha yüksek yaşadıklarını, duygusal tükenme ve kişisel başarı alt boyutlarında ise

anamlı bir farklılığa rastlanmadığını belirtmişlerdir (74). Bu araştırma bulguları bizim bulgularımızı destekler niteliktedir. Tuna, M. (2010) yaptığı araştırmasında Tükenmişlik ile kıdem değişkenine ait bulgular incelendiğinde; “kişisel başarı” alt ölçeğinde 6-10 yıl kıdemi olan beden eğitimi öğretmenleri, 21 yıl ve üstü kıdemi olan beden eğitimi öğretmenlerine oranla anlamlı biçimde daha yüksek puan aldıklarını bulmuştur. Yani 6-10 yıl kıdemi olan beden eğitimi öğretmenlerinin daha fazla tükenmişlik yaşadığı tespit etmiştir (“Duygusal tükenme” ve “Duyarsızlaşma” alt ölçekleri arasında anlamlı bir farklılık bulmamıştır (108). Kale F. (2007), Gençay ÖA. (2007) ve Vurgun N. (2006) tükenmişlikle ilgili çalışmalarında kıdeme bağlı olarak beden eğitimi öğretmenlerinin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarı alt boyutlarında anlamlı bir farklılık belirtmemişlerdir (79, 55, 113). Bu araştırma bulguları da bizim bulduğumuz bulguları kısmen destekler niteliktedir.

Göreve yeni başlayan öğretmenlerin göreve başladıkları ilk yıllarında idealist ve heyecanlı olmalarından dolayı tükenmişlik yaşamadıkları düşünülmektedir. Çalışmamızdaki 13-15 mesleki hizmet yılındaki katılımcıların duyarsızlaşma” alt boyutunda almış oldukları puanların diğer mesleki hizmet yılı grubundaki katılımcıların almış oldukları puanlardan manidar şekilde yüksek olmasının yani duyarsızlaşma alt boyunda daha fazla tükenmiş olmalarının beden eğitimi öğretmenlerinin mesleklerinde belirli bir zaman çalıştıklarında duygusal olarak yıpranmaları ve idealist yapılarında azalma olmasının dolayısıyla bu olumsuz duygu değişiklerinin öğretmenlerin hizmet verdikleri öğrencilerine karşı duygu yoksunluğu yaşamalarına neden olduğu düşünülmektedir.

5.1.8. Hipotez 8. Merkezde ve Taşrada çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İl Merkezinde Çalıştığı Hizmet Yıllarına Göre Tükenmişlik Puanları

Bizim çalışmamıza göre Tükenmişlik ile öğretmenlerin il merkezinde çalıştığı hizmet yıllarına göre ait bulgular incelendiğinde, il merkezinde çalışan katılımcıların mesleki hizmet yıllarına göre tükenmişlik düzeyleri bakımından anlamlı bir farklılık ortaya çıkmadığı bulunmuştur (Tablo 4.28). Duygusal tükenme alt boyutunda 10-12 mesleki hizmet yılındaki katılımcıların almış oldukları puanlar, diğer mesleki hizmet yılı grubundaki katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar olmadığı görülmüştür. Duyarsızlaşma alt boyutunda 10-12 mesleki hizmet

yılındaki katılımcıların almış oldukları puanlar, diğer mesleki hizmet yılı grubundaki katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu farkın manidar olmadığı anlaşılmıştır. Kişisel başarı alt boyutunda 16-18 mesleki hizmet yılındaki katılımcıların almış oldukları puanlar, diğer mesleki hizmet yılı grubundaki katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark istatistik olarak manidar olmadığı görülmüştür.

İlgili literatür incelendiğinde, tükenmişlik puanları üzerinde Tükenmişlik ile öğretmenlerin il merkezinde çalıştığı hizmet yıllarına ilişkin her hangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin görev yerlerine bağlı olarak tükenmişlik yaşamamalarının sebebi beden eğitimi öğretmenlerinin mevcut durumlara çabuk uyum sağlamaları ve mevcut durumlardan olumlu sonuçlar çıkarmaya çalışmalarından dolayı olduğu düşünülebilir.

5.1.9. Hipotez 9. Merkezde ve Taşrada çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Taşrada Çalıştığı Hizmet Yıllarına Göre Tükenmişlik Puanları

Bizim çalışmamıza göre Tükenmişlik ile öğretmenlerin taşrada çalıştığı hizmet yıllarına göre ait bulgular incelendiğinde, taşrada çalışan katılımcıların mesleki hizmet yıllarına göre tükenmişlik sonuçları incelendiğinde katılımcıların taşrada çalışan katılımcıların mesleki hizmet yıllarına göre tükenmişlik düzeyleri bakımından sadece “kişisel başarı” alt boyutunda 13-15 mesleki hizmet yılındaki katılımcıların almış oldukları puanlar, diğer mesleki hizmet yılı grubundaki katılımcıların puanlarından manidar şekilde yüksek olduğu bulunmuştur (Tablo 4.29). Duygusal tükenme alt boyutunda 13-15 mesleki hizmet yılındaki katılımcıların almış oldukları puanlar, diğer mesleki hizmet yılı grubundaki katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu farkın manidar olmadığı bulunmuştur. Duyarsızlaşma alt boyutunda 13-15 mesleki hizmet yılındaki katılımcıların almış oldukları puanlar, diğer mesleki hizmet yılı grubundaki katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark istatistik olarak manidar olmadığı anlaşılmıştır.

İlgili literatür incelendiğinde, tükenmişlik puanları üzerinde Tükenmişlik ile öğretmenlerin taşrada çalıştığı hizmet yıllarına ilişkin her hangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmamızda kişisel başarı” alt boyutunda 13-15 mesleki hizmet yılındaki katılımcıların almış oldukları puanlar, diğer mesleki hizmet yılı grubundaki

katılımcıların puanlarından manidar şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Beden eğitimi öğretmenlerinin görev yerlerine bağlı olarak kişisel başarı alt boyutunda tükenmişlik yaşamalarının sebebi beden eğitimi öğretmenlerinin taşrada çalıştıkları yıllarda spor salanlarını olmaması ve yeteri kadar sportif başarı imkanı bulmamaları nedeniyle öğretmenlerin kendilerini olumsuz değerlendirmelerini ve kendilerini başarısız hissetmelerine neden olmasından dolayı kendilerini başarısız hissettikleri sanılmaktadır.

5.1.10. Hipotez 10. Merkezde ve Taşrada çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Deneyimlerine Göre Tükenmişlik Düzeyleri Puanları

Bizim çalışmamıza göre Tükenmişlik ile öğretmenlerin mesleki deneyimlerine ait bulgular incelendiğinde, katılımcıların mesleki hizmet yıllarına göre tükenmişlik düzeylerine ilişkin test sonuçları incelendiğinde katılımcıların mesleki deneyim yıllarına göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmadığı bulunmuştur (Tablo 4.30). Duygusal tükenme alt boyutunda öğretmen katılımcıların almış oldukları puanlar, diğer mesleki deneyimi farklı olan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark istatistik olarak manidar bulunmamıştır. Duyarsızlaşma alt boyutunda öğretmen katılımcıların almış oldukları puanlar diğer mesleki deneyimi farklı olan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildir. Kişisel başarı alt boyutunda uzman öğretmen katılımcıların almış oldukları puanlar, diğer mesleki deneyimi farklı olan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar olarak bulunmamıştır.

İlgili literatür incelendiğinde, tükenmişlik puanları üzerinde mesleki deneyimlerine ait bulgular incelendiğinde, sonuçların bizim elde ettiğimiz sonuçları desteklemektedir. Kale F. (2007) Yaptığı araştırmasında mesleki deneyimlerine bağlı olarak stajyer öğretmen, öğretmen ve uzman öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı düzeyleri alt ölçek puanlarının aralarında anlamlı bir farklılık olmadığını bulmuştur (70). Yaptığımız çalışmada mesleki deneyime göre tükenmişliğin hiçbir alt boyutunda farklı olmasının beden eğitimi öğretmenlerini çoğunun ister stajyer olsun ister uzman olsun mesleklerini severek

icra etmesi neticesinde mesleki deneyime göre tükenmişlik yaşamadıkları düşünülmektedir.

5.1.11. Hipotez 11. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Haftada Girdiği Ders Saatlerine Göre Tükenmişlik Puanları

Bizim çalışmamıza göre Tükenmişlik ile öğretmenlerin haftalık girdiği ders saatlerine göre bulgular incelendiğinde, katılımcıların haftalık girdiği ders saatlerine göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmadığı bulunmuştur (Tablo 4.31). Duygusal tükenme alt boyutunda 30 ve üstü haftalık ders saati olan katılımcıların almış oldukları puanlar, diğer haftalık ders saati grubunda yer alan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar olarak bulunmamıştır. Duyarsızlaşma alt boyutunda 30 ve üstü haftalık ders saati olan katılımcıların almış oldukları puanlar, diğer haftalık ders saati grubunda yer alan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark istatistik olarak anlamlı bulunmamıştır. Kişisel başarı alt boyutunda 30 ve üstü haftalık ders saati olan katılımcıların almış oldukları puanlar, diğer haftalık ders saati grubunda yer alan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar olmadığı bulunmuştur.

İlgili literatür incelendiğinde, tükenmişlik puanları üzerinde öğretmenlerin haftalık girdiği ders saatlerine göre bulgular incelendiğinde, çoğu çalışma sonuçlarının bizim elde ettiğimiz sonuçları desteklediği görülmektedir. Mumcu L. (2014), Yılmaz T. (2013), Girgin G. (2009), yaptıkları araştırma sonuçlarına göre, tükenmişlik ile öğretmenlerin haftalık girdikleri ders saati değişkenine ait bulgular incelendiğinde; “duygusal tükenme”, “duyarsızlaşma” ve “kişisel başarı” alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamışlardır (88, 118, 59). Bu sonuçlar araştırmamızı destekler niteliktedir. Aydın K. (2004) yapmış olduğu çalışmada, “kişisel başarı” alt boyutunda haftalık ders yükü 17 saatin üzerinde olan beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyinin yükseldiğini gözlemlemiştir. “Duygusal tükenme” ile “duyarsızlaşma” alt boyutunda haftalık çalışma saatinden etkilenmediğini belirtmiştir (12). Ayrıca Cihan BB. (2011) yapmış olduğu çalışmada, haftalık ders yükü 21 saat ve üstünde olan beden öğretmenlerinin

kişisel başarı duygusunda azalma düzeyleri, 20 saat ve altında derse giren öğretmenlere göre daha yüksek olduğunu belirtmiştir (26). Bu sonuçlar bizim çalışmamızı destekler nitelikte değildir. Ancak bu sonuçlar 2003-2004 ve 2010-2011 eğitim öğretim yılında ortaya çıkan sonuçlar olması dolayısıyla günümüz şartlarında değerlendirildiğinde, çoğu okulda birden fazla beden eğitimi öğretmenin bulunması, öğretmenlerin ders dışı çalışma yüklerini azaltmaktadır. Okul içi ve okul dışı faaliyetlerde paylaşımının yapılması yoğun çalışma koşullarını hafifletmekle birlikte öğretmenin ders motivasyonunu olumlu yönde etkilemektedir. Dolayısıyla öğretmenler tükenmişlik yaşamıyor olmalarının bu olumlu gelişmelerden dolayı olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte ders saatini fazla olduğu okullarda dahi beden eğitimi mesleğin en zevkli mesleklerin başında gelmesi beden eğitimi öğretmenlerinin derslerini zevkli olarak işlediklerinden dolayı ders yüklerinin fazla olsa dahi tükenmişlik yaşamadıkları düşünülebilir.

5.1.12. Hipotez 12. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sınıflarında Bulunan Ortalama Öğrenci Sayısına Göre Tükenmişlik Puanları

Bizim çalışmamıza göre Tükenmişlik ile öğretmenlerin sınıflarında bulunan öğrenci sayılarına göre bulguları incelendiğinde, öğretmenlerin sınıflarında bulunan öğrenci sayılarına göre tükenmişlik düzeyleri bakımından “duygusal tükenme” ve “duyarsızlaşma” alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur (Tablo 4.32). Buna göre duygusal tükenme alt boyutunda 41-50 arasında öğrenciye sahip katılımcıların almış oldukları puanlar diğer öğrenciye sahip katılımcıların almış oldukları puanlardan manidar şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Duyarsızlaşma alt boyutunda göre 41-50 arasında öğrenciye sahip katılımcıların almış oldukları puanlar diğer öğrenciye sahip katılımcıların almış oldukları puanlardan manidar şekilde yüksek bulunmuştur. Kişisel başarı alt boyutunda 41-50 arasında öğrenciye sahip katılımcıların almış oldukları puanlar, diğer öğrenciye sahip katılımcıların almış oldukları puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark istatistik olarak anlamlı bulunmamıştır.

İlgili literatür incelendiğinde, sınıflarında bulunan öğrenci sayılarına göre öğretmenlerin tükenmişlik puanlarındaki sonuçların farklı çıktığı görülmektedir.

Şahin DE. (2007), öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri ile duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı boyutlarında anlamlı fark olduğunu bulmuştur. Üç alt boyutta da sınıflardaki ortalama öğrenci sayısı 41 ve üzeri olan okullarda çalışan öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri diğer gruplardan fazla olduğunu, Duyarsızlaşma ve kişisel başarı alt boyutlarında öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri sınıflardaki ortalama öğrenci sayısı ile doğru orantılı olarak ilişki gösterdiği belirlenmiştir (102). Ayrıca Gündüz B. (2004) Yılmaz T. (2013) Kırılmaz ve ark. (2003), Dolunay A. (2001) ve Tümkaya S. (1996)'nın araştırmalarında da öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerine ve sınıflardaki ortalama öğrenci sayısı faktörünün etkili olduğunu belirlenmişlerdir (60, 118, 75, 43, 109). Bu araştırma bulguları bizim bulgularımızı destekler niteliktedir. Ancak Tuna M. (2010). Yılmaz T. (2013), araştırmalarında ve Aksoy ŞU. (2007)'un özel eğitim kurumunda çalışan öğretmenler ve Kırılmaz ve ark (2000) ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenler, üzerinde yaptıkları araştırmalarda sınıflardaki ortalama öğrenci sayısının tükenmişliğin hiçbir alt boyutunda anlamlı bir sonucun olmadığını bulmuşlardır (108, 118, 3.). Bu araştırma bulguları bizim bulgularımızı destekler nitelikte değildir.

Yapılan çalışmalarda duyarsızlaşma, duygusal tükenme ve kişisel başarı düzeylerinde sınıf mevcudunun artmasına paralel olarak tükenmişliğin de arttığı söylenilebilir. Bunun sonuca, sınıf mevcudunun çok olduğu sınıflarda verimin ve performansın düşmesinin, fiziksel anlamda yorucu şartlar oluşmasına sebep olduğu söylenebilir. Öğretmenler, öğrenci sayısının kalabalık olduğu sınıflarda daha çok çalışacak dolayısıyla daha çok yorulacak, enerji harcayacak ve duygusal olarak tükenecek, sınıflardaki yoğunluk nedeniyle öğretmenlerin öğrencilerle daha az ilgileneceği için giderek duyarsızlaşacak, istediği verimi gerçekleştiremeyeceği için kendini daha çok başarısız hissedecektir. Bu sebepten dolayı öğretmenlerin sınıf mevcutlarının kalabalık olduğu durumlarda daha fazla tükenmişlik yaşıyor olabilirler.

5.1.13. Hipotez 13. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleklerini Severek ve İsteyerek Seçme Durumuna Göre Tükenmişlik Puanları

Bizim çalışmamıza göre Tükenmişlik ile öğretmenlerin mesleğini severek ve isteyerek seçme bulunan durumlarına göre bulguları incelendiğinde, öğretmenlerin mesleğini severek ve isteyerek seçme durumlarına göre tükenmişlik düzeyleri bakımından “duygusal tükenme” ve “duyarsızlaşma” ve kişisel başarısızlık alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur (Tablo 4.33). Katılımcıların mesleği severek ve isteyerek seçme durumlarına göre tükenmişlik tüm alt boyutlarında anlamlı farklılıklar görüldü.

Duygusal tükenme alt boyutlarında mesleğini isteyerek seçmeyenlerin puanı (2,4000 ± .494) mesleğini isteyerek seçenlerin puanından manidar bir şekilde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Duyarsızlaşma alt boyutlarında mesleğini isteyerek seçmeyenlerin puanı mesleğini isteyerek seçenlerin puanından, istatistik olarak daha yüksek bulunmuştur. Kişisel alt boyutlarında mesleğini isteyerek seçmeyenlerin puanı, mesleğini isteyerek seçenlerin puanından manidar bir şekilde daha yüksek olduğu bulunmuştur.

İlgili literatür incelendiğinde, Tükenmişlik ile öğretmenlerin mesleğini severek ve isteyerek seçme durumlarına göre bulguları incelendiğinde farklı sonuçların çıktığı görülmektedir.

Şahin Ş. (2008) Çalışmasında tükenmişlik düzeyine göre mesleği isteyerek seçip seçmeme durumuna ilişkin bulgular incelendiğinde; mesleği isteyerek seçenlerin daha az “duygusal tükenme” yaşadıkları ve yaşam doyumu düzeylerinin yüksek olduğunu belirtmiştir (103). Ayrıca Kale, F. (2007), beden eğitimi öğretmenliğini isteyerek seçenlerin daha az “duygusal tükenme” yaşadıkları ve “kişisel başarı” düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır (70). Bu araştırma bulguları bizim bulgularımızı destekler niteliktedir. Yılmaz T. (2013) Yaptığı çalışmasında ise tükenmişlik ile mesleği severek ve isteyerek seçme değişkenine ait bulgular incelendiğinde; mesleği severek seçme durumuna göre “duygusal tükenme”, “duyarsızlaşma” ve “kişisel başarı” alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığını

saptamıştır (118). Bu araştırma bulguları bizim bulgularımızı destekler nitelikte değildir.

Her mesleğin icra edilmesinde belirli şekilde özveri ve sabır gerektirir bazı mesleklerde ise bu özveri ve sabrın daha fazla olması gerekir bu mesleklerin başında ise öğretmenlik mesleği gelmektedir, öğretmenlik mesleği büyük özveri ve sabır gerektiren bir meslektir. Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleklerini başından itibaren severek ve isteyerek seçtiklerinden dolayı tükenmişlik yaşamadıkları düşünülmektedir.

5.1.14. Hipotez.14. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin, Mesleklerini Bırakıp Başka Bir Meslek Yapmayı Düşünmelerine Göre Tükenmişlik Puanları

Bizim çalışmamıza göre Tükenmişlik ile öğretmenlerin mesleğini bırakıp başka bir iş yapmayı düşünmelerine göre bulguları incelendiğinde, öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri bakımından “duygusal tükenme” ve “duyarsızlaşma” ve kişisel başarısızlık alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur (Tablo 4.34). Katılımcıların mesleğini bırakıp başka bir iş yapmayı düşünmelerine göre tükenmişlik Puanlarının tüm alt boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur.

Duygusal tükenme alt boyutlarında mesleğini bırakıp başka bir yapmayı düşünenlerin puanı, diğer katılımcıların puanlarından manidar bir şekilde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Duyarsızlaşma alt boyutlarında mesleğini bırakıp başka bir yapmayı düşünenlerin puanı diğer katılımcıların puanlarından manidar bir şekilde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Kişisel başarı alt boyutlarında mesleğini bırakıp başka bir yapmayı düşünenlerin puanı, diğer katılımcıların puanlarından manidar bir şekilde daha yüksek bulunmuştur. Kısaca beden eğitimi öğretmenleri üzerinde yaptığımız bu araştırmada mesleği bırakmayı düşünme durumuna göre tükenmişliğin duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiş mesleği bırakmayı düşünen beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik yaşadıkları bulunmuştur.

İlgili literatür incelendiğinde, Tükenmişlik ile öğretmenlerin mesleğini bırakıp başka bir iş yapmayı düşünmelerine göre bulguları incelendiğinde bir çok çalışmanın birbirleriyle örtüştüğü görülmektedir.

Şahin Ş. (2008) Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleğini bırakıp başka bir iş yapmayı düşünmeleri ile ilgili araştırmalarında beden eğitimi öğretmenlerinin “duygusal tükenme”, “duyarsızlaşma” ve “kişisel başarı” alt boyutunda tükenmişlik yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır (103). Bu araştırma bulguları bizim bulgularımızı destekler niteliktedir. Bunun yanında Tuna M. (2010) Araştırmasında tükenmişlik ile öğretmenlerin iş değişikliği yapma değişkenine ait bulguları incelendiğinde; beden eğitimi öğretmenlerinin iş değişikliği yapma isteklerine göre, “duygusal tükenme” ve “duyarsızlaşma” alt boyutlarında anlamlı sonuçlara ulaşılırken, “kişisel başarı” alt boyutunda anlamlı bir sonuca ulaşamamıştır (108). Bu çalışmada kısmen bizim çalışmamızı destekler niteliktedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleklerini bırakıp başka bir meslek yapmayı düşünmeyenlerin tükenmişlik düzeylerinin diğer farklı düşününlere oranla düşük çıkmasının mesleğini severek ve isteyerek icra etmeleri ve mesleklerinden başka bir mesleğe geçme hisleri olmadığı için daha fazla mesleklerinde çalışmaları ve daha fazla başarı elde ettiklerini dolayısıyla da mutlu olduklarından dolayı mesleğini bırakmayı düşünmeyenlerin tükenmişlik yaşamadıkları düşünülmektedir.

5.1.15. Hipotez.15. Merkezde ve Taşrada Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin, Genel Olarak Mesleklerinden Memnuniyet Durumuna Göre Tükenmişlik Puanları

Bizim çalışmamıza göre Tükenmişlik ile öğretmenlerin genel olarak mesleklerinden memnuniyetlerine göre tükenmişlik bulguları incelendiğinde, öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri bakımından “duygusal tükenme” ve “duyarsızlaşma” ve kişisel başarısızlık alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur (Tablo 4.35). Test sonuçları katılımcıların genel olarak mesleklerinden memnuniyetlerine göre tükenmişlik tüm alt boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. Duygusal tükenme alt boyutlarında mesleğinden memnun olmayan katılımcıların puanı, mesleğinden memnun olanların puanından manidar bir şekilde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Duyarsızlaşma alt boyutlarında mesleğinden

memnun olmayan katılımcıların puanı mesleğinden memnun olanların puanından, manidar bir şekilde daha yüksek bulundu. Kişisel Başarı alt boyutlarında mesleğinden memnun olmayan katılımcıların puanı mesleğinden memnun olanların puanından manidar bir şekilde daha yüksek bulunmuştur. Yani daha fazla tükenmişlik yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Literatürde bu yönde bir çalışmaya rastlanmamıştır. Beden eğitimi öğretmenlerin mesleklerinden genel olarak memnun olmaları mesleklerini severek ve isteyerek uygulamaları kendilerini mutlu ve başarılı hissetmesine neden olduğunda tükenmişlik yaşamadıkları düşünülmektedir.

5.1.16. Hipotez 16. Katılımcıların Merkez ve Taşraya Göre Tükenmişlik Puanları

Bizim çalışmamıza göre öğretmenlerin merkez ve taşraya göre tükenmişlik bulguları incelendiğinde, öğretmenlerin merkez ve taşraya göre tükenmişlik alt boyutlarından sadece duyarsızlaşma alt boyutunda anlamlı farklılıklar görüldü (Tablo 4.36). Buna göre Nevşehir merkezde (N=53) görev yapan katılımcıların almış oldukları puanlar Nevşehir taşra, Kırşehir taşra ve Kırşehir merkezde görev yapan katılımcıların almış oldukları puanlardan manidar şekilde yüksek olduğu bulunmuştur.

İlgili literatür incelendiğinde, öğretmenlerin merkez ve taşra ya göre tükenmişlik bulguları incelendiğinde farklı sonuçların çıktığı görülmektedir. Ayvaz U. (2015) araştırmasında beden eğitimi öğretmenlerin tükenmişlik ölçeği alt boyutları ile görev yerleri değişkeninin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye yönelik test sonuçlarında, duygusal tükenmeler ile görev yerleri değişkeni anlamlı bir farklılık olmadığını, ($F=3,651;p<0,05$). ($p=0,013$) Tükenmişlik ölçeğinin duygusal tükenme algılarının görev ile ilişkisi incelendiğinde görev yeri ilçe olan katılımcıların duygusal tükenmişlik algıları daha yüksek olduğunu, Kişisel başarı incelendiğinde kişisel başarı ile görev yeri değişkeni anlamlı bir farklılık olmadığını, ($F=1,147;p>0,05$). Duyarsızlaşma alt boyunu incelendiğinde duyarsızlaşma ile görev yeri değişkende anlamlı bir farklılık olmadığını bulmuştur (13). ($F=2,610;p>0,05$). Yapılan bu çalışma duyarsızlaşma alt boyu dışında bulunan diğer sonuçlar bizim bulduğumuz sonuçları destekler niteliktedir bunun yanında Gencer A. (2002) öğretmenlerdeki mesleki tükenmişlik ve iş doyumunu ile ilgili yaptığı

çalışmasında, mesleki tükenmişlik ve iş doyum düzeylerinin merkez ve taşrada görev yapan öğretmenler arasında anlamlı bir fark göstermediğini saptamıştır (54). Nitekim Başören M. (2005); Topaloğlu ve Ark. (2007) yapmış oldukları çalışmalar bizim çalışmamızla duyarsızlaşma alt boyutu hariç diğer alt boyutlarla tutarlılık gösterirken (16, 107). Dilsiz B. (2006), Çimen S. (2007) ve Cemaloğlu ve Erdemoğlu (2007) yapmış oldukları çalışmalar bizim çalışmamızı destekler nitelikte değildir (39, 32, 25).

Beden eğitimi öğretmenlerinin görev yerlerine bağlı olarak tükenmişlik arasında Nevşehir merkezdeki duyarsızlaşma alt botu hariç diğer atl boyutlarda farklılık olmamasının sebebi beden eğitimi öğretmenlerinin mevcut durumlara çabuk adaptasyon sağlamaları ve mevcut durumlardan olumlu sonuçlar çıkarmaya çalışmaları gösterilebilir aynı zamanda Nevşehir merkezde çalışan öğretmenlerin sınıf mevcutlarının kalabalık olması hizmet verdikleri öğrencilere karşı yoğun çalışma temposundan dolayı yorgun ve stresli olmaları dolayısıyla öğrencilere karşı duygu yoksunluğu neden olduğu düşünülmektedir.

5.1.17. Hipotez 17. Nevşehir Merkez ve Taşrada Görev Yapan Katılımcıların Tükenmişlik Puanları

Bizim çalışmamıza göre öğretmenlerin Nevşehir merkez ve taşraya göre tükenmişlik bulguları incelendiğinde, Nevşehir merkez ve taşrada görev yapan katılımcıların tükenmişlik alt boyutlarından sadece duyarsızlaşma alt boyutunda anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur (Tablo 4.37). Buna göre Nevşehir merkezde (N=53) görev yapan katılımcıların almış oldukları puanlar, Nevşehir taşrada görev yapan katılımcıların almış oldukları puanlardan manidar şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Duyarsızlaşma alt boyutunda Nevşehir merkezde görev yapan öğretmenlerin taşrada görev yapan öğretmenlere nazaran tükenmişlik duygularını daha fazla yaşamalarının merkezdeki yaşam şartlarının daha yoğun ve stresli olması şehir merkezlerindeki sınıf mevcutlarının fazla olması, öğretmenlerin öğrencilere karşı duygudan yoksun şekilde davranmalarına neden olduğu düşünülmektedir.

5.1.18. Hipotez 18. Kırşehir Merkez ve Taşrada Görev Yapan Katılımcıların Tükenmişlik Puanları

Bizim çalışmamıza göre öğretmenlerin Kırşehir merkez ve taşraya göre tükenmişlik bulguları incelendiğinde, Kırşehir merkez ve taşrada görev yapan katılımcıların tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmadığı görülmüştür (Tablo 4.38).

Duygusal tükenme alt boyutunda Kırşehir taşrada görev yapan katılımcıların almış oldukları puanlar Kırşehir merkezde görev yapan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark istatistik olarak anlamlı bulunmamıştır. Duyarsızlaşma alt boyutunda Kırşehir merkezde görev yapan katılımcıların almış oldukları puanlar Kırşehir taşrada görev yapan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar olarak bulunmamıştır. Kişisel Başarı alt boyutunda Kırşehir merkezde görev yapan katılımcıların almış oldukları puanlar Kırşehir taşrada görev yapan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark istatistik olarak anlamlı bulunmamıştır. Kırşehir merkez ve taşrada görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin görev yerlerine bağlı olarak tükenmişlik yaşamamalarının sebebi öğretmenlerinin yaşadıkları ortama çabuk uyum sağlamaları ve mevcut durumlardan olumlu sonuçlar çıkarmaya çalışmaları ve hayata karşı olumlu duygular beslemelerinden kaynaklandığı düşünülebilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Yapılan araştırma ile İl Merkezlerinde ve Taşrada Görev Yapan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin farklı değişkenliklere göre araştırılması amaçlanmaktadır. Kullanılan tükenmişlik envanteri ile tükenmişliğin, cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumları, görev yerleri, çalıştığı okul türü, mesleki hizmet yılları il merkezinde çalıştığı hizmet yılları, taşrada çalıştığı hizmet yılları, mesleki deneyimleri, haftalık girdiği ders saatleri, sınıflarda bulunan ortalama öğrenci sayısı, mesleğini severek ve isteyerek seçme durumu, mesleğini bırakıp başka bir mesleği yapma düşüncesi, genel olarak mesleğinden memnuniyet durumu, gibi farklı değişkenliklere göre ilişkisi açıklanmaya çalışılmıştır.

Tükenmişlik ile cinsiyet değişkenine ait bulgular incelendiğinde; “kadınların tükenmişlik alt boyutlarından “Duyarsızlaşma” alt boyutunda anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna varılmıştır. Erkeklerin duyarsızlaşma alt boyu puanı kadınların puanından manidar bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yani erkek beden eğitimi öğretmenlerinin daha fazla duyarsızlaşma yaşadığı tespit edilmiştir. Duygusal tükenme alt boyunda; ise erkeklerin puanı kadınların puanından daha fazla olmasına rağmen bu fark anlamlı bulunmamıştır. Yine buna ek olarak; kişisel alt boyutunda erkeklerin puanı kadınların puanından daha fazla olmasına rağmen bu fark da istatistik olarak önemli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tükenmişlik ile yaş değişkenine ait bulgular incelendiğinde; katılımcıların yaşlarına göre tükenmişlik alt boyutlarında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna varılmıştır.

Tükenmişlik ile öğretmenlerin medeni durum değişkenine ait bulgular incelendiğinde; katılımcıların medeni durumlarına göre tükenmişlik alt boyutlarından “Duygusal Tükenme” alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Duyarsızlaşma alt boyutunda evli katılımcıların almış oldukları puanlar bekar katılımcıların ve boşanmış katılımcıların almış oldukları puanlardan daha fazla olmasına rağmen bu farklar önemli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tükenmişlik ile öğretmenlerin eğitim durum değişkenine ait bulgular incelendiğinde; katılımcıların eğitim durumlarına göre tükenmişlik düzeyleri bakımından anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna varılmıştır.

Tükenmişlik ile öğretmenlerin görev yeri değişkenine ait bulgular incelendiğinde görev yerlerine göre tükenmişlik düzeyleri bakımından sadece “duyarsızlaşma” alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Duygusal tükenme alt boyutunda il merkezinde görev yapan katılımcıların almış oldukları puan diğer yerleşim yerlerinde görev katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar olmadığı tespit edilmiştir. Kişisel başarı alt boyutunda ise ilçe merkezinde göreve yapan katılımcıların almış oldukları puan diğer yerleşim yerlerinde görev yapan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark istatistik olarak önemli olmadığı tespit edilmiştir.

Tükenmişlik ile öğretmenlerin çalıştıkları okul türü değişkenine ait bulgular incelendiğinde okul türüne göre tükenmişlik sonuçları bakımından sadece “duygusal tükenme” alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Duyarsızlaşma ve kişisel başarı alt boyutlarında ise okul türü değişkenine göre tükenmişlik sonuçlarında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Tükenmişlik ile öğretmenlerin mesleki hizmet yıllarına göre tükenmişlik değişkenine ait bulgular incelendiğinde katılımcıların mesleki hizmet yıllarına göre tükenmişlik düzeyleri bakımından sadece “duyarsızlaşma” alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Duygusal tükenme ve kişisel başarı alt boyutlarında beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinde istatistik olarak herhangi bir farklılık olmadığı tespit edilmemiştir. Tükenmişlik ile öğretmenlerin il merkezinde çalıştığı hizmet yıllarına göre ait bulgular incelendiğinde, il merkezinde çalışan katılımcıların mesleki hizmet yıllarına göre tükenmişlik düzeyleri bakımından anlamlı bir farklılık ortaya çıkmadığı tespit edilmiştir.

Tükenmişlik ile öğretmenlerin taşrada çalıştığı hizmet yıllarına göre ait bulgular incelendiğinde, taşrada çalışan katılımcıların mesleki hizmet yıllarına göre tükenmişlik düzeyleri bakımından sadece “kişisel başarı” alt boyutunda 13-15 mesleki hizmet yılındaki katılımcıların almış oldukları puanlar diğer mesleki hizmet

yılı grubundaki katılımcıların puanlarından manidar şekilde yüksek olduğu yani daha fazla tükenmişlik yaşadıkları tespit edilmiştir.

Tükenmişlik ile katılımcıların mesleki deneyim yıllarına göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmadığı tespit edilmiştir.

Tükenmişlik ile katılımcıların haftalık ders saatlerine göre tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür.

Tükenmişlikle ile katılımcıların öğrenci sayılarına göre tükenmişlik düzeyleri bakımından “duygusal tükenme” ve “duyarsızlaşma” alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Kişisel başarı alt boyutunda 41-50 arasında öğrenciye sahip katılımcıların almış oldukları puanlar diğer öğrenciye sahip katılımcıların almış oldukları puanlarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark istatistik olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

Tükenmişlik ile katılımcıların mesleği severek ve isteyerek seçme durumlarına göre tükenmişlik tüm alt boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Tükenmişlikle ile katılımcıların mesleğini bırakıp başka bir iş yapmayı düşünmelerine göre tükenmişlik tüm alt boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Tükenmişlik ile katılımcıların genel olarak mesleklerinden memnuniyetlerine göre tükenmişlik tüm alt boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür.

Bu araştırmanın sonucunda Nevşehir merkez ve taşrada görev yapan katılımcıların tükenmişlik alt boyutlarından sadece duyarsızlaşma alt boyutunda anlamlı farklılıklar olduğuna, Kırşehir merkez ve taşrada görev yapan katılımcıların ise tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

6.2. Öneriler

1. Beden Eğitimi Öğretmenlerine göreve başladıklarında ve görev yeri değişikliği olduğunda karşılaşılabilecek sorunlar konusunda gerekli bilgiler verilerek çözüm konusunda gerekli bilgilendirmeler yapılmalıdır. Ayrıca beden eğitimi

öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlarına yönelik çözüm alternatifleri araştırılmalıdır.

2. Beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerini azaltmak ve kişisel başarılarını yükseltmek için ayrıca sportif ve sosyal faaliyetlerde yapmış olduğu çalışmalarda beden eğitimi öğretmenini ödüllendirmek ve takdir etmek gerekmektedir.

3. Beden eğitimi öğretmenlerinin hizmet içi eğitimi kurslarının niteliğinin artırılarak, beden eğitimi öğretmenini geliştirecek ve ihtiyacına cevap verecek hizmet içi eğitim kurslarına önem verilmesi sağlanmalıdır.

4. Çoğu mesleklerde olduğu gibi öğretmenlerde de görülen işten beklentilerin gerçekte ya da mevcut işleriyle uyuşmaması halinde tükenmişlik yaşanabilmektedir. Bu durumda hizmet içi eğitimlerin etkin bir şekilde planlanması ve de uygulanması gerekmektedir. Hizmet içi Programlarla birlikte insanlar en azından kendilerinden ne beklediğinin farkına varacaklar ve de nasıl bir o iş ortamında bulunacaklarının bilincine varılması sağlanmalıdır.

5. Tükenmişlik sendromunun düşük düzeylerde olmasını sağlamak amacıyla tükenmişlik kavramı hakkında öğretmenlere bilgi verilebilir. Böylece öğretmenlerin tükenmişlik yaşamamaları için kendi kendilerine de birtakım önlemler almaları sağlanabilir.

6. Beden eğitimi ve sporun öneminden esinlenerek beden eğitimi derslerinin önemi görsel ve işitsel iletişim aracılığıyla her kesime hitap edecek şekilde bilgilendirilmeli, önemi kavratılmalı ve gereken maddi ve manevi destek sunulmalıdır.

7. İleri yaşa sahip olan öğretmenler başta olmak üzere öğretmenlere yönelik okul içi ve okul dışı sosyal aktiviteler planlanabilir, böylece ileri yaştaki öğretmenlerin yaşa bağlı tükenmişlik yaşamalarının önüne geçilebilir.

8. Beden eğitimi öğretmenliğini severek ve isteyerek seçenlerin tükenmişlik yaşamadıkları hem bizim araştırmamızda hem de diğer araştırmalarda ortaya çıkmıştır. Bu açıdan meslek seçimine küçük yaşlardan itibaren önem verilmeli, çocuklara ilgi ve yeteneklerine uygun meslek seçme imkanı sunulmalıdır. Meslek

seçiminde uygun bir rehberlik ve danışma hizmeti verilmeli, mesleğe; yetenekli, istekli ve uygun kişilerin alınmasına önem gösterilmelidir.



KAYNAKLAR

1. Adiloğulları, G.E. (2013). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Duygusal zaka ile Mesleki Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Kahraman Maraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, K. Maraş.
2. Akçamete, G., Kaner, S., Sucucoğlu B. (2001). *Öğretmenlerde Tükenmişlik İş Doyumu ve Kişilik*. 1. Baskı, Ankara: Nobel Yayıncılık.
3. Aksoy Ş.U. (2007). *Eskişehir İli Özel Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeylerinin Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi. Eskişehir.
4. Aktuğ, İ.Y., Alev S., Selda K., Yasemin B., Gülten S. (2006). Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde Çalışan Hekimlerde Tükenmişlik Düzeyleri. *Osmangazi Tıp Dergisi*; 28 (2), s.91-101, Eskişehir.
5. Altungöl, O. (2006). *Futbol Aktivitelerine Katılanların Kişilik Özellikleri Işığında Stres Düzeylerinin Belirlenmesi*, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.
6. Arı, G.S., Bal, E.Ç. (2008). Tükenmişlik Kavramı: Birey Ve Örgütler Açısından Önemi, *Yönetim Ve Ekonomi Dergisi*, cilt15, s.1, s.132, Manisa.
7. Arpacı, F. (2004). *Ev İle İlgili İşlerden Kaynaklanan Stres: Kadın Öğretmenler Üzerinde Bir Araştırma*, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ev Ekonomisi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
8. Arslan, Y , Altay, F. (2009). Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Görüşlerinin Bazı Eğilimleri Açısından İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*; 11(1):14-23.
9. Aslan, N. (2009). *Kars İli İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerde Mesleki Tükenmişlik Düzeyi* Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kars.
10. Atabeyoğlu, C. (2001). *Sporda Devlet mi? Devlette Spor mu?* Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları:7, İstanbul.
11. Ay, F.A. (2008). *“Temel Hemşirelik, İlkeler, Uygulamalar”*, İstanbul Medical Yayıncılık, İstanbul.

12. Aydın, K. (2004). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri ve Tükenmişliği Etkileyen Bazı Faktörlerin İncelenmesi (Aksaray Örneği)*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
13. Ayvaz, U. (2015). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeylerinin Bazı Değişkenlikler Açısından İncelenmesi (istanbul İli Kadıköy ve Ataşehir ilçeleri Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Eğitim bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
14. Balcıoğlu, İ., Mehmet, A.S., Rozant, R. (2008). *Dirim Tıp Gazetesi*, sayı: 83, s.101, İstanbul.
15. Barutçu, E., ve Serinkan, C. (2008). *Günümüzün Önemli Sorunlarından Biri Olarak Tükenmişlik Sendromu ve Denizli’de Yapılan Bir Araştırma*. Pamukkale Üniversitesi. İİBF- İşletme Bölümü. Ege Akademik Bakış; 8(2):541-561.
16. Başören, M. (2005). *Çeşitli Değişkenlere Göre Rehber Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
17. Baykoçak, C. (2002), “*Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları ve Tükenmişlik Düzeyleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Sakarya.
18. Bayrak, M. (2014). *İlkokullarında Çalışan Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Doyum ve Tükenmişlik Düzeyi*. Yayınlanmış Yüksek Lisan Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Gaziantep.
19. Baysal A. (1995). *Lise ve Dengi Okul Öğretmenlerinde Meslekte Tükenmişliğe Etki Eden Faktörler*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir.
20. Betoret, F.D. (2006). Stressors, self-efficacy, Coping Resources, and Burnoutamong Secondary School Teachers in Spain. *Educational Psychology*, 26 (4), 519-539.

21. Bilgi, H.M. (2005). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri (Güneydoğu Anadolu Bölgesel Uygulaması)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
22. Brudnik M. (2004). Burnout in Physical Training Teachers A Macro-Path of Professional Burnout. ACTA Universitatis Palackianae Olomucensis Gymnica.2004 ; 34 (2) : 7-17.
23. Büyükbeşe, T. (2004). “*Stres ve Stres Yönetimi*”, (İçinde) *Çağdaş Yönetim Yaklaşımları*, Editör: İsmail Bakan, 1.b., Beta Basım Yayım, İstanbul.
24. Büyükdeveci, S. (1987). *Eğitim Felsefesi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara, s. 122.
25. Cemaloğlu, N., ve Gahin D. E. (2007). Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15 (2) ss. 465-484
26. Cihan, B.B. (2011). *Farklı İllerde Çalışan İlköğretim Okullarında Görevli Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi ve Karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi. Ankara.
27. Corkey, L.K. (1991). “ Teacher Characteristics, Burnout and Tolerancefor Child Behavior”, *Dissertation Abstract International*, 52(6), 2070 A.
28. Çalgın, E. (2003). *Niğde İlinde Görev Yapmakta Olan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mevcut Durumlarının Değerlendirilmesi ve Mesleki Sorunlarının Tespiti*. Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi. Niğde.
29. Çam, O. (1989). *Hemşirelerde Tükenmişlik ve Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yayımlanmış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi. İzmir.
30. Çam, O. (1993). *Tükenmişlik Envanterinin Geçerlik ve Güvenirliğinin Araştırılması*. 7.Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları El Kitabı. Psikologlar Derneği Yayınları. Ankara
31. Çavuşoğlu, İ. (2005). *Endüstri Meslek Liselerinde Çalışan Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Bazı Kişisel Değişkenler Arasındaki İlişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

32. Çimen, S. (2007). *İlköğretim Öğretmenlerinin Tükenmişlik Yaşantıları ve Yeterlik Algıları*. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
33. Çokluk, Ö. (1999). *Zihinsel ve işitsel engelliler okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerde tükenmişliğin kestirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
34. Dalkıran, O., Tuncel, F. (2007). Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Dersinin Seçmeli Ders Olarak İşlenmesinin Öğrenciler Gözüyle Değerlendirilmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*; 5(1): 37-42.
35. Daly, S. (1992). Principal Burnout In The Public Schools: A Study Comparing The Perceived Burnout Levels Of Elementary. *Middle And High School Principals*, Dissertation Abstract International, 53 (7), 2177 A.
36. Demirel, M. (2006). Kalkavan, A, Yüzük, E, Şinforoğlu T. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeylerinin Tespiti (Kütahya İl Örneği). 9. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*. Muğla.
37. Demirhan, G. (1998). Spor Okulları Öğretmen Davranışları Gözlemleme Ölçeği. Hacettepe Üniversitesi. *Spor Bilimleri Dergisi*. 1, s. 4–17.
38. DeRobbio, R.A. (1995). Factors Accounting for Burnout Among Secondary School Teachers. *Dissertation Abstract International*, 44(11), 3298 A.
39. Dilsiz, B. (2006). *Konya İlindeki Ortaöğretim Okullarında Çalışan Öğretmenlerin Tükenmişlik ve İş Doyumu Düzeylerinin Bölgelere Göre Değerlendirilmesinin Çok Değişkenli İstatistiksel Analizi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Konya.
40. Dinham, S., ve C. Scott. (1996). Teacher Satisfaction, Motivation and Health: Phase One of The Teacher 2000 Project .The Annual Meeting of the American Educational Research Association.
41. Dinler, A. (2010). *Isparta İli Otel İşletmelerinde Çalışanların İş Doyumu Ve Tükenmişlik Düzeyleri İle Etkileyen Etmenler*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s.47, Isparta.

42. Dolgun, H. (2005). “*Amatör Futbolcuların Sezon İçi Antrenör Değişikliğine Yaklaşımları*”, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yönetimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
43. Dolunay, A. (2001). *Genel Liseler Ve Teknik Ticaret Meslek Liselerinde Görevli Öğretmenlerde Tükenmişlik Durumu Araştırması*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi. Ankara.
44. Dorman, J. (2003). Testing A Model For Teacher Burnout. *Austrain Journal of Educational &Developmental Psychology*;Vol.3: 35-47.
45. Erdemoğlu, D.Ş. (2007). *Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişlik Düzeyleri (Ankara İli Örneği)*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
46. Ergin, C. (1992). Doktor ve Hemşirelerde Tükenmişlik ve Maslach Tükenmişlik Ölçeğinin Uyarlanması, *VII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları, Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayını*, s.143-154.
47. Erkal, M. (1982). *Sosyolojik Açıdan Spor*. İstanbul: Filis Yayınları.
48. Ertütük, E., Keçecioğlu, T. (2012). Çalışanların İş Doyumları ile Mesleki Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişkiler: Öğretmenler Üzerine Örnek Bir Uygulama *Ege Akademik Bakış Dergisi* Cilt: 12 • Sayı: 1 • Ocak 2012 ss. 39-52.
49. Farber, B. (2000). Introduction Understanding and Treating Burnout in a Changing Culture, *Psychotherapy in Practice*.;56(5): 589-594.
50. Farber, BA. (1984). Stress and Burnout in Suburban Teachers, *Journal of Educational Research*;77(6): 325-326.
51. Fejgin, N., Ephraty, N., BenSira, D. (1995) Work Environment and Burnout of Physical Education Teachers. *Journal of Teaching in Physical Education*.1995; 15(1): 64-78.
52. Fidan, N., Erdem, M. (1989). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Repa Yayınları.
53. Friedman, IA., Farber, B.A. (1992). Profesional Self-Concept as a Predictor of Teacher Burnout. *Journal of Educational Research*;84(1): 28-35.

54. Gencer, A. (2002). *Öğretmenlerin İş Doyumu ile Mesleki Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişkiler*. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
55. Gençay, Ö.A. (2007). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş Doyumu ve Mesleki Tükenmişliklerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. *Kastamonu Eğitim Dergisi*; 15(2): 765-780.
56. Gezer, E. (2008). *Stres Veren Yaşam Olaylarının, Öğretim Elemanlarının, Depresyon ve Tükenmişlik Düzeylerine Etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi. Ankara.
57. Gezgin, M.F. (1993). Amman T. Temel Eğitimde Yararlılık Açısından Spor Olgusu. Eğitim Kurumlarında *Beden Eğitimi ve Spor II. Ulusal Sempozyumu*, Manisa.
58. Gilet, B., Durak, M. (1975) . *Spor Tarihi*, Gelişim yayınları, İstanbul.
59. Girgin, G. (2009). Öğretmenlerde tükenmişliğe etki eden faktörlerin araştırılması. Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir. , 2010, 9 (32), *ASOS (Elektronik Dergi)*.
60. Gündüz, B. (2004). *Öğretmenlerde Tükenmişliğin Akılcı Olmayan İnançlar ve Bazı Mesleki Değişkenlere Göre Yordanması*. Yüksek lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
61. Güreş, T. (2006). *Futbol Ekonomisinde Naklen Yayın Gelirlerinin Bölüşümünün Analizi*, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, S.4. Sakarya.
62. Hipps, E.S., ve Malpin, G. (1991). The relationship of locus of control, stress related to performance-based accreditation and job stress to burnout in public School Teachers and Principals. (ERIC Document Reproduction Service No. ED333557).
63. Izgar, H. (2001). *Okul Yöneticilerinde Tükenmişlik Nedenleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
64. Izgar, H. (2000). *Okul Yöneticilerinin Tükenmişlik Düzeyleri (Burnout) Nedenleri ve Bazı Etkin Faktörlere Göre İncelenmesi*. Yayınlanmış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

65. İde, O. (2008). *Engelli Okullarında Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma (Akdeniz Bölgesi Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi. Sakarya.
66. İkizler, C. (1993). *Sporda Başarının Psikolojisi*, Alfa Basın-Yayıncılık, İstanbul, s. 72-73.
67. İlhan, A. (1989). *Gazi Beden Eğitimi Öğrencilerinin, Derslerdeki Başarısına Aile Beslenme ve Okul Kurumlarının Etkisi*. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Ankara.
68. İnal, A.N. (2003). *Beden Eğitimi Ve Spor Bilimi*, Nobel Yayın, Ekim, Ankara İncelenmesi,(YYLT),Karaelmsa Üniv. Sos.Bil.Enst. Zonguldak.
69. Kaçmaz, N. (2005). Tükenmişlik (Burnout) Sendromu, *İstanbul Tıp Fakültesi Dergisi*; s.32. 68.
70. Kale, F. (2007). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş Doyumu ve Tükenmişlik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi. Niğde.
71. Kale, R., Ersen, E. (2003) *Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
72. Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
73. Kayabaşı, Y. (2008). Bazı değişkenler açısından öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyleri. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*; 1: 191-212.
74. Kelgökmen, A.H., Saçlı, F., Demirhan, G. (2007). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeylerinin Saptanması ve Karşılaştırılması. 5. *Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu* 2-3 Kasım Adana.
75. Kırılmaz. A.Y., Çelen, Ü., Sarp, N. (2003). İlköğretimde Çalışan Bir Öğretmen Grubunda Tükenmişlik Durumu Araştırması, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ankara, İlköğretim-Online 2-9 (<http://www.ilkogretim-online.org.tr>).
76. Koçak, E. (2002). *Erzurum İlinde Görev Yapmakta Olan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş Doyum Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi. Erzurum.

77. Koeski, G.F., ve Kirk, S.A. (1993). Coping with job stress: *Which strategies work best?*. Journal of Occupational and Organizational Psychology;66: 319.
78. Kurçer, M.A. (2005). Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Hekimlerinin İş Doyumu ve Tükenmişlik Düzeyleri. *Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*; 3: s.10-15.
79. Kurtlar, C. (2009), *Engelli Okullarında Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma (Marmara Bölgesi Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi. Sakarya.
80. Kyriacou, C. (2000). Stres- Busting for Teachers. Cheltenham: Nelson Thornes. Levinson, H. (1996) "Burnout". Harvard Business Review. July-August. 153-161.
81. Levinson, H., "Burnout". Harvard Business Review. July-August. 153-161,1996.
82. M.E.B. (1997). *İlköğretim Okulları Lise Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları*. Ankara: M.E. B. Basımevi.
83. Maslach, C., Zımbardo, P.G. (1982). Burnout-The Cost of Caring. New Jersey: Prentice-Hall, Inc. Englewood Cliffs.
84. Maslach, C., Jackson, S.E. (1981). The Measurement of Experienced Burnout. Journal of Occupational Behavior; 2:99-131.
85. Maslach, C., Schaufeli, W.B., Leiter, M.P. (2001). Jobburnout. In: Fiske ST, Schacter DL, Zahn-Waxler C (Editors). *AnnuRevPsychol*; 52: 397-422.
86. Maslach, C. (1978). The Client Role in Staff Burn-out, Journal of Social Issues. ;34(4): 111-124.
87. Metin, B., Akın, A., Güngör, İ. (1998). Sağlık Bakanlığı Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü Dünya Sağlık Örgütü. Dünya Sağlık Raporu. Ankara;45-57.
88. Mumcu, L. (2014). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş doyumunu ve mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Çeşitli değişkenler açısında incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Trabzon.
89. Oğuzkan, A.F. (1974). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

90. Oruç, S. (2007). *Özel Eğitim Alanında Çalışan Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Adana İli Örneği)*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.
91. Özipek, A. (2006) *Orta Öğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerde Mesleki Tükenmişlik Düzeyi ve Nedenleri*, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.
92. Özkan, H. (1999). *Türkiye de Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Yetiştirmek İçin Bir Model*. Yayınlanmamış, Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir.
93. Özkan, Ş.Y. (2007). *Niğde İlinde Görevli Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi. Niğde
94. Pehlivan, Z., Dönmez, B., Yaşat, H. (2005). Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Görüşleri. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*;10(3): 51-62.
95. Peker, R. (2002). Anadolu İlköğretim ve Lise Öğretmenlerinde Mesleki Tükenmişliğin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
96. Pepe, Ş. (2008). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi. Konya.
97. Pular, A., Tamer, K. (2001). *Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Kozan Ofset Matbaa.
98. Robins, Stephan, P. (1996). *Organizational Behaviour*, Prentice Hall Inc., Seventh Edition, USA.
99. Selye, H. (1976). *The Stress of Life* (rev. ed.) NewYork: McGraw-Hill.
100. Sıvacı, S. (2003). *Sınıf Öğretmenliği Son Sınıf Öğrencilerinin Matematik Alan Ve Meslek Bilgisi Yeterlilikleri İle Derse Yönelik Tutumları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Ankara.

101. Sucuoğlu, B., Kuloğlu, N. (1996). Özürlü Çocuklarla Çalışan Öğretmenlerde Tükenmişliğin Değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Dergisi* cilt 1, 1996; 10 (36): 44-60.
102. Şahin, D.E. (2007). *Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişlik Düzeyleri (Ankara İli İlköğretim Ve Ortaöğretim Okulları Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Ankara.
103. Şahin, Ş. (2008). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Ve Yaşam Doyumu Düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.
104. Tamer, K., Pulur, A. (2001). *Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Kozan Ofset Matbaa.
105. Taştan, S. (2007). "Stres ve Stres Yönetimi", Erişim. (<http://www.humanresourcesfocus.com/stres>) Erişim tarihi: 24.08.2015.
106. Thomas, S., Corol, L.A. (1982). "Neiglignce and the Physical Education Teacher, Legal Procedures and Guideliens", *Physical Educator*, ö. 39, No. 4, December, pp. 201-204.
107. Topaloglu, M., Koç, H., Yavuz, E. (2007). "Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Belirlenmesi Yönelik Bir Araştırma. Kamu-İş- C 9 S:3.
108. Tuna, M. (2010). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri (Ankara İli Örneği)*.Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi. Ankara
109. Tümkaya, S. (1996). *Öğretmenlerdeki Tükenmişlik Görülen Psikolojik Belirtiler ve Başa Çıkma Davranışları*. Doktora Tezi.Çukurova Üniversitesi. Adana.
110. Türe, M.E. (2008). *Özel Eğitim Sektöründe Çalışan Eğitimcilerin Tükenmişlik Düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
111. Urfalı, A.Ş. (2007). *Eskişehir ili özel eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir.
112. Vızlı, C. (2005). *Görme Engelliler İlköğretim Okullarında Çalışan Öğretmenlerle Normal İlköğretim Okullarında Çalışan Öğretmenlerin*

Tükenmişlik Düzeylerinin Karşılaştırılması Üsküdar İlçesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi. İstanbul.

113. Vurgun, N., Dorak, F., Çetinkalp, Z.K. (2006). The determination of physical education teachers' life satisfaction and burnout levels in private and public schools. 9th International Sport Sciences Congress, (3-5 November Muğla).
114. Yavaş, İlhan, A. (1997). *Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri*. Bursa: Melisa Matbaacılık.
115. Yetim, A. (2008). *Sosyoloji ve Spor*. Ankara: Berikan Yayınevi.
116. Yetim, A. (1998). Öğretmenlik Mesleği ve Beden Eğitimi Öğretmeninin Sosyal Görevleri.1. *Spor Kongresi Bildirileri*. Erzurum Atatürk Üniversitesi, Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu.
117. Yetim, A. (2006). *Sosyoloji ve Spor*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları
118. Yılmaz, T. (2013). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri (Ordu İli Uygulaması)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi. Ankara.

EKLER

EK-1: Kişisel Bilgi formu

Kıymetli Beden Eğitimi Öğretmeni Arkadaşım,

Bu ankette, ” İl Merkezlerinde ve Taşrada Görev yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Karşılaştırılması” konulu bir araştırmada kullanılmak üzere görüşleriniz sorulmaktadır. Soruları dikkatlice cevaplamamız araştırmaya olumlu katkı sağlayacak aynı zamanda araştırmanın güvenilirliğine de olumlu etkileyecektir. Cevaplarınız sadece bilimsel amaçla kullanılacaktır. Lütfen her soruda size en uygun olan seçenekteki parantez içine (X) işareti koyunuz ve boş soru bırakmayınız. Katkılarınız için teşekkürler.

Osman ÇALIŞKAN /DUMLUPINARÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ESTİTÜSÜ.

- 1) Cinsiyetiniz:Erkek () Kadın ()
- 2)Yaşınız: 20-26 () 27-33 () 33-40 () 41-47 () 48 ve üstü ()
- 3) Medeni durumunuz:Evli () Bekar () Boşanmış ()
- 4) Eğitim durumunuz:Lisans () Yüksek Lisans () Doktora ()
- 5) Görev yeriniz :İl merkezi () İlçe merkezi () Kasaba () Köy ()
- 6)Çalıştığınız Okul Türü: ilkokul() Ortaokul () Lise () Özel Eğitim ()
- 7)Mesleki hizmet yılınız:
1-3yıl () 4-6 yıl () 7-9 yıl () 10-12yıl () 13-15 yıl () 16-18 yıl () 19 yıl ve üstü ()
- 8)İl Merkezinde çalıştıysanız Mesleki Hizmet yılınız :
Çalışmadım() 1-3 yıl () 4-6yıl () 7-9yıl () 10-12 yıl () 13-15 yıl () 16-18 yıl () 19yıl ve üstü ()
- 9) Taşrada çalıştıysanız Mesleki Hizmet yılınız:
Çalışmadım () 1-3 yıl () 4-6yıl () 7-9 yıl ()10-12yıl () 13-15yıl ()16-18 yıl () 19yıl ve üstü ()
- 10) Mesleki deneyiminiz: Stajyer Öğretmen () Öğretmen () Uzman Öğretmen () Başöğretmen ()
- 11) Haftada kaç saat derse giriyorsunuz:
15-20 saat () 21-29 saat ()30 saat ve üstü()
- 12) Beden Eğitimi ders saatleri yeterli mi?
Hiç Yeterli Değil () Az Yeterli () Kısmen Yeterli () Tamamen Yeterli ()
- 13) Sınıfınızda bulunan ortalama öğrenci sayısı?
20 ve daha az () 21-30 arası () 31-40 arası () 41-50 arası ()
- 14) Öğretmenlik mesleğinin gelirini yeterli buluyor musunuz?
Hiç Yeterli Değil () Yetersiz() Kısmen Yeterli() Yeterli()
- 15)Okulunuz spor tesisi ve malzeme açısından yeterli mi?
Hiç Yeterli Değil () Kısmen Yeterli () Yeterli ()
- 16)Mesleğinizi severek ve isteyerek mi seçtiniz ?Evet () Hayır ()
- 17)Bulduğunuz Sosyal Çevreden Memnun musunuz ?Evet () Bazen ()Hayır ()
- 18) Okul yönetiminden yeterli desteği alıyor musunuz?Evet () Bazen ()Hayır ()
- 19)Mesleğini bırakıp başka bir iş yapmayı düşündünüz mü?Evet () Bazen () Hayır ()
- 20) Genel olarak Mesleğinizden Memnun musunuz?Evet () Hayır ()

EK-2 : Maslach Tükenmişlik Envanteri Eğitimci Formu

Değerli Beden Eğitimi Öğretmeni Arkadaşım;

Aşağıda, kişilerin ruh durumlarını ifade ederken kullandıkları bazı cümleler verilmiştir. Lütfen her bir cümleyi dikkatle okuyarak hangi sıklıkta hissettiğinizi size uyan seçeneğe işaret koyarak belirtiniz.

Katkılarınız için teşekkürler.

DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ / Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Osman ÇALIŞKAN.

		Hiçbir Zaman 0	Çok Nadir 1	Bazen 2	Çoğ u Zam 3	Her zaman 4
1	İşimden soğuduğumu hissediyorum.	0	1	2	3	4
2	İş dönüşü kendimi ruhen tükenmiş hissediyorum.	0	1	2	3	4
3	Sabah kalktığımda bir gün daha bu işi kaldıramayacağımı hissediyorum.	0	1	2	3	4
4	Öğrencilerimin neler hissettiklerini hemen anlarım.	0	1	2	3	4
5	Öğrencilerime sanki insan değilmiş gibi davrandığımı fark ediyorum.	0	1	2	3	4
6	Bütün gün öğrencilerle uğraşmak benim için gerçekten çok yıpratıcı.	0	1	2	3	4
7	Öğrencilerimin sorunlarına en uygun çözüm yollarını bulurum.	0	1	2	3	4
8	İşimin beni tükettiğini hissediyorum.	0	1	2	3	4
9	Yaptığım iş sayesinde insanların yaşamına katkıda bulunduğumu	0	1	2	3	4
10	Bu mesleğe başladığımdan beri insanlara karşı sertleştim.	0	1	2	3	4
11	Bu mesleğin beni giderek katılaştırmasından korkuyorum.	0	1	2	3	4
12	Çok şeyler yapabilecek güçteyim.	0	1	2	3	4
13	İşimin beni kısıtladığını hissediyorum.	0	1	2	3	4
14	İşimde çok fazla çalıştığımı hissediyorum.	0	1	2	3	4
15	Öğrencilerime ne olduğu umurumda değil.	0	1	2	3	4
16	Doğrudan insanlarla çalışmak bende çok fazla strese neden oluyor.	0	1	2	3	4
17	Öğrencilerim ile aramda rahat bir hava yaratırım.	0	1	2	3	4

18	İnsanlarla yakın bir çalışmadan sonra kendimi canlanmış hissediyorum.	0	1	2	3	4
19	Öğretmenlik mesleğinde kayda değer birçok başarı elde ettiğime inanıyorum.	0	1	2	3	4
20	Yolun sonuna geldiğimi hissediyorum.	0	1	2	3	4
21	İşimde, duygusal sorunlara soğukkanlılıkla yaklaşıyorum.	0	1	2	3	4
22	Öğrecilerimin bazı problemlerinden dolayı beni suçladıklarını hissediyorum.	0	1	2	3	4

Duygusal Tükenme Maddeleri : (1,2,3,6,8,13,14,16,20,)

Duyarsızlaşma Maddeleri: (5,10,11,15,22)

Kişisel Başarı: Maddeleri: (4,7,9,12, 17,18,19,21)

EK-3: Çalışmaya Ait Resmi İzinler ve Yazışmalar

T.C.
NEVŞEHİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 49405861/44/3125396
Konu: Anket Uygulama İzni

23/03/2015

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Dumlupınar Üniversitesi , Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nün 13.03.2015 tarihli yazısı.

Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Osman ÇALIŞKAN'ın "İl Merkezlerinde ve Taşrada Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Belirlenmesi" konulu anket çalışmasını, ilimizde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerine uygulayabilmek için izin talep etmektedir.

Anılan araştırmanın 2014-2015 Eğitim-Öğretim yılında, Eğitim-Öğretimi aksatmamak şartıyla Okul Müdürlüğü'nün muvafakatinde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarımıza arz ederim.

İlyas UĞURLU
İl Millî Eğitim Müdürü V.

OLUR
23/03/2015

Mustafa ATSIZ
Vali a.
Vali Yardımcısı

24 MAR 2015

Mustafa GÜVEN
VAKİ

Yeni Kayseri Cad. Hükümet Konagı Kat:2 50100 NEVŞEHİR
Elektronik Ağ: nevsehirtem@www.meb.gov.tr
e-posta: hizmetici50@meb.gov.tr

Tel: (0 384) 213 79 33
Faks: (0 384) 213 20 68

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 2515-cae2-3d69-83e6-2959 kodu ile teyit edilebilir.



T.C.
NEVŞEHİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 49405861/44/3158843
Konu: Anket Uygulama İzni.

24/03/2015

..... KAYMAKAMLIĞINA
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)
..... MÜDÜRLÜĞÜNE
NEVŞEHİR

İlgi : Nevşehir Valiliği, İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 23.03.2015 tarihli ve 3125396 sayılı oluru.

Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Osman ÇALIŞKAN'ın, "İl Merkezlerinde ve Taşrada Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Belirlenmesi" konulu anket çalışmasını, ilimizde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerine uygulama talebinin, uygun görüldüğüne dair ilgi olur ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

İlyas UĞURLU

Vali a.

İl Millî Eğitim Müdür V.

EK:
-Olur (1 Adet)

DAĞITIM:
-7 İlçe Kaymakamlığına(İLÇE MEM)
-İlimiz Merkezinde Bulunan Tüm Okul.Müd.

7 4 MAR 2015

MUSTAFA GÖVNER

Yeni Kayseri Cad. Hükümet Konağı Kat.2 50100 NEVŞEHİR
Elektronik Ağ: nevsehirmem@www.meb.gov.tr
e-posta: hizmetci50@meb.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi: S.ŞAHİN (166)
Tel:(0 384) 213 79 33
Faks: (0 384) 213 20 68

T.C.
NEVŞEHİR VALİLİĞİ
İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ'NE

NEVŞEHİR

2014-2015 Eğitim Öğretim yılı içerisinde öğrencisi olduğum Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Programın'da eğitim görmekteyim. İlgili Üniversiteye sunduğum'' **İl Merkezlerinde ve Taşrada Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Karşılaştırılması**'' Konulu akademik tez çalışmam için İl Millî Eğitim Müdürlüğüz ve İlçe Mili Eğitim Müdürlüğünüze Bağlı Okullarda Görevli Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin sayılarını ve Okulların adlarını istemekteyim.

Gereğini ilgililere emir ve müsaadelerinizle arz ederim.

Adres: Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
KÜTAHYA/ Merkez. Tel no: 0536 375 9451

23 /03 / 2015



Osman ÇALIŞKAN

EKLER:

1.DPÜ Üniversitesi 91647215/ sayı nolu Bilimsel Çalışma İzni.

T.C.
NEVŞEHİR VALİLİĞİ
İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ'NE

NEVŞEHİR

2014-2015 Eğitim Öğretim yılı içerisinde öğrencisi olduğum Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Programın'da eğitim görmekteyim.

İlgili Üniversiteye " İl Merkezlerinde ve Taşrada Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Karşılaştırılması" Konulu akademik tez önerimi sundum. Bu öneri ilgili üniversite tarafından kabul edildi. Yararlı sonuçlar elde edebileceğime inandığım ilgili envanterleri İl Millî Eğitim Müdürlüğü ve İlçe Mili Eğitim Müdürlüğüne Bağlı Okullarda Görevli Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinize Uygulamayı düşünüyorum. İlgili envanter ve sonuçları sadece akademik tez çalışmam için uygulanacaktır. Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsünden aldığım bilimsel çalışma İzni ve uygulayacağım envanter ekte sunulmaktadır.

Gereğini ilgililere emir ve müsaadelerinizle arz ederim.

Adres: Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
KÜTAHYA/ Merkez. Tel no: 0536 375 9451

23/ 03 / 2015


Osman ÇALIŞKAN

EKLER:

- 1.DPÜ Üniversitesi 91647215/ sayı nolu Bilimsel Çalışma İzni.
- 2.Kişisel Bilgi Formu.
3. Maslach Tükenmişlik Enventeri.

T.C.
KIRŞEHİR VALİLİĞİ
İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ'NE

KIRŞEHİR

2014-2015 Eğitim Öğretim yılı içerisinde öğrencisi olduğum Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Programı'nda eğitim görmekteyim.

İlgili Üniversiteye “ İl Merkezlerinde ve Taşrada Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Karşılaştırılması” Konulu akademik tez önerimi sundum. Bu öneri ilgili üniversite tarafından kabul edildi. Yararlı sonuçlar elde edebileceğime inandığım ilgili envanterleri İl Millî Eğitim Müdürlüğünüz ve İlçe Mili Eğitim Müdürlüğünüze Bağlı Okullarda Görevli Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinize Uygulamayı düşünüyorum. İlgili envanter ve sonuçları sadece akademik tez çalışmam için uygulanacaktır. Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsünden aldığım bilimsel çalışma İzni ve uygulayacağım envanter ekte sunulmaktadır.

Gereğini ilgililere emir ve müsaadelerinizle arz ederim.

Adres: Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
KÜTAHYA/ Merkez. Tel no: 0536 375 9451

23 / 03 / 2015



Osman ÇALIŞKAN

EKLER:

- 1.DPÜ Üniversitesi 91647215/ sayılı nolu Bilimsel Çalışma İzni.
- 2.Kişisel Bilgi Formu.
3. Maslach Tükenmişlik Enventeri.

T.C.
KIRŞEHİR VALİLİĞİ
İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ'NE
KIRŞEHİR

2014-2015 Eğitim Öğretim yılı içerisinde öğrencisi olduğum Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Programı'nda eğitim görmekteyim. İlgili Üniversiteye sunduğum "**İl Merkezlerinde ve Taşrada Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Karşılaştırılması**" Konulu akademik tez çalışmam için İl Millî Eğitim Müdürlüğünüz ve İlçe Mili Eğitim Müdürlüğünüze Bağlı Okullarda Görevli Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin sayılarını ve Okulların adlarını istemekteyim.

Gereğini ilgililere emir ve müsaadelerinizle arz ederim.

Adres: Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
KÜTAHYA/ Merkez. Tel no: 0536 375 9451

23 / 03/ 2015


Osman ÇALIŞKAN

EKLER:

1.DPÜ Üniversitesi 91647215/ sayı nolu Bilimsel Çalışma İzni.



T.C.
KIRŞEHİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 24512418/605.01/3289997

26/03/2015

Konu: Osman ÇALIŞKAN'ın
Araştırma İzni

VALİLİK MAKAMINA

Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsünün 13.03.2015 tarihli ve bila sayılı yazıları ile; Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Osman ÇALIŞKAN'ın "İl Merkezinde ve Taşrada Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Karşılaştırılması" konulu anket çalışması yapma isteği bildirilmektedir.

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Osman ÇALIŞKAN'ın "İl Merkezinde ve Taşrada Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Karşılaştırılması" konulu anket çalışmasını İl Genelindeki Ortaokul ve Ortaöğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerine yönelik Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 07.03.2013 tarihli ve 3616 sayılı 2012/13 nolu genelge esaslarına göre, araştırmacının sorumluluğunda gönüllülük esasına göre, anket şeklinde uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Osman ELMALI
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
26/03/2015

Özkan DEMİREL
Vali a.
Vali Yardımcısı



Atilla DİNÇER
Evrak Kayıt Görevlisi

Terme Cad. 40200 Merkez/KIRŞEHİR
Elektronik Ağ: kirsehir.meb.gov.tr
e-posta: kirsehirmem@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Hayrettin ŞAHİN Şube Müd.
Tel: (0 386) 2135150-1315
Faks: (0 386) 213 49 03

EK-2

ANKET VE ARAŞTIRMA İZİN KOMİSYONU ARAŞTIRMA ÖN İNCELEME FORMU

Adı Soyadı : Osman ÇALIŞKAN
 Kurumu : Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anaolun Dalı
 İletişim Bilgisi :
 Konu : İl Merkezlerinde ve Tağrada Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Karşılaştırılması
 Tarih :
 Araştırma Yapılacak Eğitim Kurumu ve Kademesi : İl Genelindeki ortaokul ve ortaöğretim beden eğitimi öğretmenlerine
 Veri toplama araçları : Anket

MEB, 07/03/2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 Nolu Genelge Kapsamında Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerinde Dikkat Edilecek Hususlar	Uygun	Uygun Değil	Açıklama
Anayasa, Millî Eğitim Temel Kanunu ve Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçlarına uygunluğu açısından;			
Millî ve manevi değerler açısından;			
Kişilik hakları açısından (kişisel bilgiler istenilmemeli; ad-soyad vb.);			
Cinsiyet, din, dil ve ırk gibi farklılıkları istismar etmeme açısından;			
İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve uluslararası bağlayıcılığı olan diğer belgelerle suç kabul edilen hususları içermeme açısından;			
Kişisel ve ailevi mahremiyetini ifşa eden sorular, ifadeler, resimler ve simgeler yer almaması açısından;			
Veri toplama araçlarında kişi, kurum ve kuruluşlara yönelik reklâm veya tanıtım gibi ifade ve öğeler yer almaması açısından;			
Araştırma önerisi ile veri toplama araçlarının tamamının idareye sunulması açısından;			
Uygulama, okul ve kurumların eğitim-öğretim faaliyetini aksatmaması açısından ;			

Komisyon Üyeleri	Görev Yeri ve görevi	Uygun	Uygun Değil	İmza
Hayrettin ŞAHİN		X		
Erol ATA		X		
Gazanfer Kürşat PEHLİVAN		X		



T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ



Sayı :91647215 /
Konu : Bilimsel Çalışma İzni Hk.

13 / 03 / 2015

İLGİLİ MAKAMA

Üniversitemiz, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında Yüksek Lisans Öğrencisi olan Osman ÇALIŞKAN' ın yürütmekte olduğu "*İl Merkezlerinde ve Taşrada Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Karşılaştırılması*" konulu Yüksek Lisans Tez çalışması kapsamında; İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı Okullarda çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerine anket uygulayacaktır. Beden Eğitimi Öğretmenlerine uygulanacak olan anket formu ekte sunulmuştur.

Gereğini Bilginize Arz Ederim.

Doç. Dr. Mehmet ACET
Anabilim Dalı Başkanı

EK-4: İstatistik Test Sonuçları**Grup**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kırşehir merkez	64	28,4	28,4	28,4
	kırşehir taşra	46	20,4	20,4	48,9
	nevşehir merkez	53	23,6	23,6	72,4
	nevşehir tasra	62	27,6	27,6	100,0
	Total	225	100,0	100,0	

Cinsiyet

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	erkek	169	75,1	75,1	75,1
	kadın	56	24,9	24,9	100,0
	Total	225	100,0	100,0	

Yaş

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	20-26	16	7,1	7,1	7,1
	27-33	62	27,6	27,6	34,7
	33-40	97	43,1	43,1	77,8
	41-47	46	20,4	20,4	98,2
	48 ve üstü	4	1,8	1,8	100,0
	Total	225	100,0	100,0	

Medeni Durum

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	evli	182	80,9	80,9	80,9
	bekar	40	17,8	17,8	98,7
	boşanmış	3	1,3	1,3	100,0

Total	225	100,0	100,0
-------	-----	-------	-------

Eğitim Durumu

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid lisans	210	93,3	93,3	93,3
yüksek lisans	14	6,2	6,2	99,6
doktora	1	,4	,4	100,0
Total	225	100,0	100,0	

Görev Yeri

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid il merkezi	113	50,2	50,2	50,2
ilçe merkezi	77	34,2	34,2	84,4
kasaba	15	6,7	6,7	91,1
köy	20	8,9	8,9	100,0
Total	225	100,0	100,0	

Okul Türü

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ortaokul	141	62,7	62,7	62,7
lise	81	36,0	36,0	98,7
özel eğitim	3	1,3	1,3	100,0
Total	225	100,0	100,0	

İl Merkezinde Çalıştığı Mesleki Hizmet Yılı

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid çalışmadım	79	35,1	35,1	35,1
1-3	40	17,8	17,8	52,9
4-6	28	12,4	12,4	65,3
7-9	20	8,9	8,9	74,2
10-12	23	10,2	10,2	84,4
13-15	15	6,7	6,7	91,1
16-18	13	5,8	5,8	96,9
9 ve üstü	7	3,1	3,1	100,0

Total	225	100,0	100,0
-------	-----	-------	-------

Mesleki Hizmet Yılı

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1-3	40	17,8	17,8	17,8
4-6	22	9,8	9,8	27,6
7-9	31	13,8	13,8	41,3
10-12	34	15,1	15,1	56,4
13-15	31	13,8	13,8	70,2
16-18	42	18,7	18,7	88,9
19 ve üstü	25	11,1	11,1	100,0
Total	225	100,0	100,0	

Taşra Çalıştığı Mesleki Hizmet Yılı

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid çalışmadım	25	11,1	11,1	11,1
1-3	84	37,3	37,3	48,4
4-6	42	18,7	18,7	67,1
7-9	33	14,7	14,7	81,8
10-12	11	4,9	4,9	86,7
13-15	10	4,4	4,4	91,1
16-18	11	4,9	4,9	96,0
9 ve stü	9	4,0	4,0	100,0
Total	225	100,0	100,0	

Mesleki Deneyim

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid stajyer öğretmen	14	6,2	6,2	6,2
öğretmen	198	88,0	88,0	94,2
uzman öğretmen	13	5,8	5,8	100,0
Total	225	100,0	100,0	

Haftalık Ders Saati

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 15-20	111	49,3	49,3	49,3
21-29	93	41,3	41,3	90,7
30 ve üstü	21	9,3	9,3	100,0
Total	225	100,0	100,0	

Beden eğitimi Dersi Yeterlimi

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid hiç yeterli değil	86	38,2	38,2	38,2
az yeterli	52	23,1	23,1	61,3
kısmen yeterli	77	34,2	34,2	95,6
tamamen yeterli	10	4,4	4,4	100,0
Total	225	100,0	100,0	

Sınıfta Bulunan Öğrenci Sayıları

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 20 ve az	78	34,7	34,7	34,7
21-30	123	54,7	54,7	89,3
31-40	23	10,2	10,2	99,6
41-50	1	,4	,4	100,0
Total	225	100,0	100,0	

Meslek Gelir Yeterlimi

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid hiç yeterli değil	71	31,6	31,6	31,6
yetersiz	75	33,3	33,3	64,9
kısmen yeterli	69	30,7	30,7	95,6
yeterli	10	4,4	4,4	100,0
Total	225	100,0	100,0	

Tesis Malzeme

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hiç yeterli değil	129	57,3	57,3	57,3
	kısmen yeterli	82	36,4	36,4	93,8
	yeterli	14	6,2	6,2	100,0
	Total	225	100,0	100,0	

Mesleğini Severek Seçme Durumu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	evet	220	97,8	97,8	97,8
	hayır	5	2,2	2,2	100,0
	Total	225	100,0	100,0	

Mesleğini Severek Seçme Durumu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	evet	220	97,8	97,8	97,8
	hayır	5	2,2	2,2	100,0
	Total	225	100,0	100,0	

Sosyal Çevreden Memnuniyet Durumu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	evet	99	44,0	44,0	44,0
	bazen	101	44,9	44,9	88,9
	hayır	25	11,1	11,1	100,0
	Total	225	100,0	100,0	

Okulun Destekleme Durumu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	evet	113	50,2	50,2	50,2
	bazen	92	40,9	40,9	91,1
	hayır	20	8,9	8,9	100,0
	Total	225	100,0	100,0	

Başka İş Yapma Düşüncesi

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	evet	27	12,0	12,0	12,0
	bazen	54	24,0	24,0	36,0
	hayır	144	64,0	64,0	100,0
	Total	225	100,0	100,0	

Meslekten Memnuniyet Durumu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	evet	206	91,6	91,6	91,6
	hayır	18	8,0	8,0	99,6
	3,00	1	,4	,4	100,0
	Total	225	100,0	100,0	

Ranks

	Cinsiyet	N	Mean Rank	Sum of Ranks
duyarsızlaşma	erkek	169	118,85	20086,00
	kadın	56	95,34	5339,00
	Total	225		
duygusal_tukenme	erkek	169	117,45	19849,50
	kadın	56	99,56	5575,50
	Total	225		
Kıssisel	erkek	169	112,44	19002,00
	kadın	56	114,70	6423,00
	Total	225		

Test Statistics^a

	duyarsızlasma	duygusal_tukenme	Kıssisel
Mann-Whitney U	3743,000	3979,500	4637,000
Wilcoxon W	5339,000	5575,500	19002,000
Z	-2,371	-1,786	-,226
Asymp. Sig. (2-tailed)	,018	,074	,821

a. Grouping Variable: cinsiyet

Ranks

	Yaş	N	Mean Rank
duyarsızlasma	20-26	16	35,94
	27-33	62	40,42
	Total	78	
duygusal_tukenme	20-26	16	35,25
	27-33	62	40,60
	Total	78	
Kıssisel	20-26	16	27,00
	27-33	62	42,73
	Total	78	

Test Statistics^{a,b}

	duyarsızlasma	duygusal_tukenme	Kıssisel
Chi-Square	,511	,712	6,257
Df	1	1	1
Asymp. Sig.	,475	,399	,012

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: yas

Ranks

	Medeni	N	Mean Rank	Sum of Ranks
duyarsızlaşma	evli	182	114,63	20862,50
	bekar	40	97,26	3890,50
	Total	222		
duygusal_tukenme	evli	182	116,49	21202,00
	bekar	40	88,78	3551,00
	Total	222		
Kıssisel	evli	182	111,42	20278,50
	bekar	40	111,86	4474,50
	Total	222		

Test Statistics^a

	duyarsızlaşma	duygusal_tukenme	Kıssisel
Mann-Whitney U	3070,500	2731,000	3625,500
Wilcoxon W	3890,500	3551,000	20278,500
Z	-1,567	-2,476	-,040
Asymp. Sig. (2-tailed)	,117	,013	,968

a. Grouping Variable: medeni

Ranks

	Eğitim	N	Mean Rank
duyarsızlaşma	lisans	210	111,53
	yüksek lisans	14	141,54
	doktora	1	21,50
	Total	225	
duygusal_tukenme	lisans	210	111,93
	yüksek lisans	14	132,79
	doktora	1	60,50
	Total	225	
Kıssisel	lisans	210	113,96
	yüksek lisans	14	93,39
	doktora	1	186,00
	Total	225	

Test Statistics^{a,b}

	duyarsızlaşma	duygusal_tuken me	Kırsel
Chi-Square	4,887	2,007	2,606
Df	2	2	2
Asymp. Sig.	,087	,367	,272

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: eğitim

Ranks

	Görev_Yeri	N	Mean Rank
duyarsızlaşma	il merkezi	113	128,32
	ilçe merkezi	77	108,76
	kasaba	15	72,83
	köy	20	72,90
	Total	225	
duygusal_tukenme	il merkezi	113	118,19
	ilçe merkezi	77	115,71
	kasaba	15	94,17
	köy	20	87,35
	Total	225	
Kırsel	il merkezi	113	109,46
	ilçe merkezi	77	123,15
	kasaba	15	108,53
	köy	20	97,30
	Total	225	

Test Statistics^{a,b}

	duyarsızlaşma	duygusal_tuken me	Kırsel
Chi-Square	20,363	5,232	3,484
Df	3	3	3
Asymp. Sig.	,000	,156	,323

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: gorev_yeri

Ranks

	Mesleki Hizmet Yılı	N	Mean Rank
duyarsızlaşma	1-3	40	77,46
	4-6	22	92,11
	7-9	31	112,77
	10-12	34	102,24
	13-15	31	128,37
	16-18	42	95,80
	Total	200	
duygusal_tukenme	1-3	40	84,18
	4-6	22	99,30
	7-9	31	101,84
	10-12	34	88,96
	13-15	31	115,89
	16-18	42	113,68
	Total	200	
Kisisel	1-3	40	83,03
	4-6	22	124,14
	7-9	31	115,11
	10-12	34	94,25
	13-15	31	98,11
	16-18	42	100,80
	Total	200	

Test Statistics^{a,b}

	duyarsızlaşma	duygusal_tukenme	Kisisel
Chi-Square	16,069	8,961	9,860
Df	5	5	5
Asymp. Sig.	,007	,111	,079

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: mesleki_hizmet_yılı

Ranks

	Mesleki Hizmet Yılı	N	Mean Rank
duyarsızlaşma	1-3	40	86,70
	4-6	22	103,86
	7-9	31	127,40
	10-12	34	115,43
	13-15	31	145,39
	16-18	42	107,86
	19 ve üstü	25	110,44
	Total	225	
	duygusal_tukenme	1-3	40
4-6		22	110,91
7-9		31	114,02
10-12		34	99,41
13-15		31	129,94
16-18		42	127,37
19 ve üstü		25	117,54
Total		225	
Kisisel		1-3	40
	4-6	22	136,95
	7-9	31	127,00
	10-12	34	103,88
	13-15	31	108,15
	16-18	42	110,98
	19 ve üstü	25	132,46
	Total	225	

Test Statistics^{a,b}

	duyarsızlaşma	duygusal_tukenme	Kisisel
Chi-Square	16,898	9,267	12,483
Df	6	6	6
Asymp. Sig.	,010	,159	,052

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: mesleki_hizmet_yılı

Ranks

	İl Merkezi Mesleki Hizmet	N	Mean Rank	
duyarsızlaşma	çalışmadım	79	98,59	
	1-3	40	107,95	
	4-6	28	120,25	
	7-9	20	121,58	
	10-12	23	127,74	
	13-15	15	120,90	
	16-18	13	93,38	
	Total	218		
		çalışmadım	79	107,97
duygusal_tukenme	1-3	40	98,78	
	4-6	28	94,91	
	7-9	20	115,28	
	10-12	23	133,48	
	13-15	15	123,20	
	16-18	13	116,08	
	Total	218		
		çalışmadım	79	111,68
	Kıssisel	1-3	40	100,21
4-6		28	117,79	
7-9		20	94,38	
10-12		23	118,41	
13-15		15	114,57	
16-18		13	108,62	
Total		218		

Test Statistics^{a,b}

	duyarsızlaşma	duygusal_tukenme	Kıssisel
Chi-Square	7,366	7,066	3,194
Df	6	6	6
Asymp. Sig.	,288	,315	,784

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: il_merkezi_mesleki_hizmet

Ranks

	Taşra_Meslieki_Hizmet	N	Mean Rank	
duyarsızlaşma	çalışmadım	25	83,80	
	1-3	84	104,52	
	4-6	42	126,55	
	7-9	33	117,83	
	10-12	11	85,59	
	13-15	10	128,95	
	16-18	11	102,45	
	Total	216		
	duygusal_tukenme	çalışmadım	25	92,20
		1-3	84	110,11
4-6		42	115,58	
7-9		33	102,71	
10-12		11	74,68	
13-15		10	132,70	
16-18		11	135,41	
Total		216		
Kisisel		çalışmadım	25	117,76
		1-3	84	96,18
	4-6	42	121,42	
	7-9	33	128,35	
	10-12	11	126,23	
	13-15	10	57,95	
	16-18	11	100,86	
	Total	216		

Test Statistics^{a,b}

	duyarsızlaşma	duygusal_tukenme	Kisisel
Chi-Square	11,408	9,372	16,720
Df	6	6	6
Asymp. Sig.	,077	,154	,010

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: taşra_meslieki_hizmet

Ranks

	Mesleki_Deneyim	N	Mean Rank
duyarsızlaşma	stajyer öğretmen	14	77,57
	öğretmen	198	115,59
	uzman öğretmen	13	111,73
	Total	225	
duygusal_tukenme	stajyer öğretmen	14	72,21
	öğretmen	198	115,99
	uzman öğretmen	13	111,42
	Total	225	
Kıssisel	stajyer öğretmen	14	82,86
	öğretmen	198	114,09
	uzman öğretmen	13	128,88
	Total	225	

Test Statistics^{a,b}

	duyarsızlaşma	duygusal_tukenme	Kıssisel
Chi-Square	4,572	5,941	3,880
Df	2	2	2
Asymp. Sig.	,102	,051	,144

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: mesleki_deneyim

Ranks

	Haftalık Ders Saati	N	Mean Rank
duyarsızlaşma	15-20	111	106,96
	21-29	93	115,15
	30 ve üstü	21	135,38
	Total	225	
duygusal_tukenme	15-20	111	106,13
	21-29	93	118,18
	30 ve üstü	21	126,40
	Total	225	
Kıssisel	15-20	111	111,07
	21-29	93	114,41
	30 ve üstü	21	116,95
	Total	225	

Test Statistics^{a,b}

	duyarsızlaşma	duygusal_tukenme	Kıssisel
Chi-Square	3,623	2,726	,222
Df	2	2	2
Asymp. Sig.	,163	,256	,895

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: haftalık_ders_saati

Ranks

	Beden eğitimi Yeterlimi	N	Mean Rank
duyarsızlaşma	hiç yeterli değil	86	104,51
	az yeterli	52	125,44
	kısmen yeterli	77	117,81
	tamamen yeterli	10	84,30
	Total	225	
duygusal_tukenme	hiç yeterli değil	86	100,75
	az yeterli	52	127,56
	kısmen yeterli	77	118,49
	tamamen yeterli	10	100,35
	Total	225	
Kıssisel	hiç yeterli değil	86	127,30
	az yeterli	52	103,21
	kısmen yeterli	77	100,31
	tamamen yeterli	10	138,60
	Total	225	

Test Statistics^{a,b}

	duyarsızlaşma	duygusal_tukenme	Kıssisel
Chi-Square	5,866	6,595	9,923
Df	3	3	3
Asymp. Sig.	,118	,086	,019

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: b_e_yeterlimi

Ranks

	Sınıf Öğrenci	N	Mean Rank
duyarsızlaşma	20 ve az	78	101,45
	21-30	123	112,68
	31-40	23	150,54
	41-50	1	189,50
	Total	225	
duygusal_tukenme	20 ve az	78	108,39
	21-30	123	107,73
	31-40	23	153,74
	41-50	1	183,50
	Total	225	
Kisisel	20 ve az	78	107,20
	21-30	123	119,30
	31-40	23	96,67
	41-50	1	166,50
	Total	225	

Test Statistics^{a,b}

	duyarsızlaşma	duygusal_tukenme	Kisisel
Chi-Square	11,767	11,418	3,942
Df	3	3	3
Asymp. Sig.	,008	,010	,268

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: sınıf_öğrenci

Ranks

	Meslek_Severek	N	Mean Rank
duyarsızlaşma	evet	220	111,55
	hayır	5	176,60
	Total	225	
duygusal_tukenme	evet	220	110,91
	hayır	5	204,80
	Total	225	
Kisisel	evet	220	114,66
	hayır	5	40,10
	Total	225	

Test Statistics^{a,b}

	duyarsızlaşma	duygusal_tukenme	Kisisel
Chi-Square	4,999	10,205	6,494
Df	1	1	1
Asymp. Sig.	,025	,001	,011

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: meslek_severek

Ranks

	Başka İş	N	Mean Rank
duyarsızlaşma	evet	27	172,56
	bazen	54	134,86
	hayır	144	93,64
	Total	225	
duygusal_tukenme	evet	27	167,52
	bazen	54	142,13
	hayır	144	91,85
	Total	225	
Kisisel	evet	27	67,39
	bazen	54	106,54
	hayır	144	123,98
	Total	225	

Test Statistics^{a,b}

	duyarsızlaşma	duygusal_tukenme	Kisisel
Chi-Square	42,428	45,104	18,107
Df	2	2	2
Asymp. Sig.	,000	,000	,000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: başka_iş

Ranks

	Meslek_Memnuniye	N	Mean Rank	Sum of Ranks
duyarsızlaşma	evet	206	107,27	22097,00
	hayır	18	172,39	3103,00
	Total	224		
duygusal_tukenme	evet	206	105,81	21797,00
	hayır	18	189,06	3403,00
	Total	224		
Kisisel	evet	206	117,05	24112,00
	hayır	18	60,44	1088,00
	Total	224		

Test Statistics^a

	duyarsızlaşma	duygusal_tukenme	Kisisel
Mann-Whitney U	776,000	476,000	917,000
Wilcoxon W	22097,000	21797,000	1088,000
Z	-4,138	-5,235	-3,576
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000

a. Grouping Variable: meslek_memnun